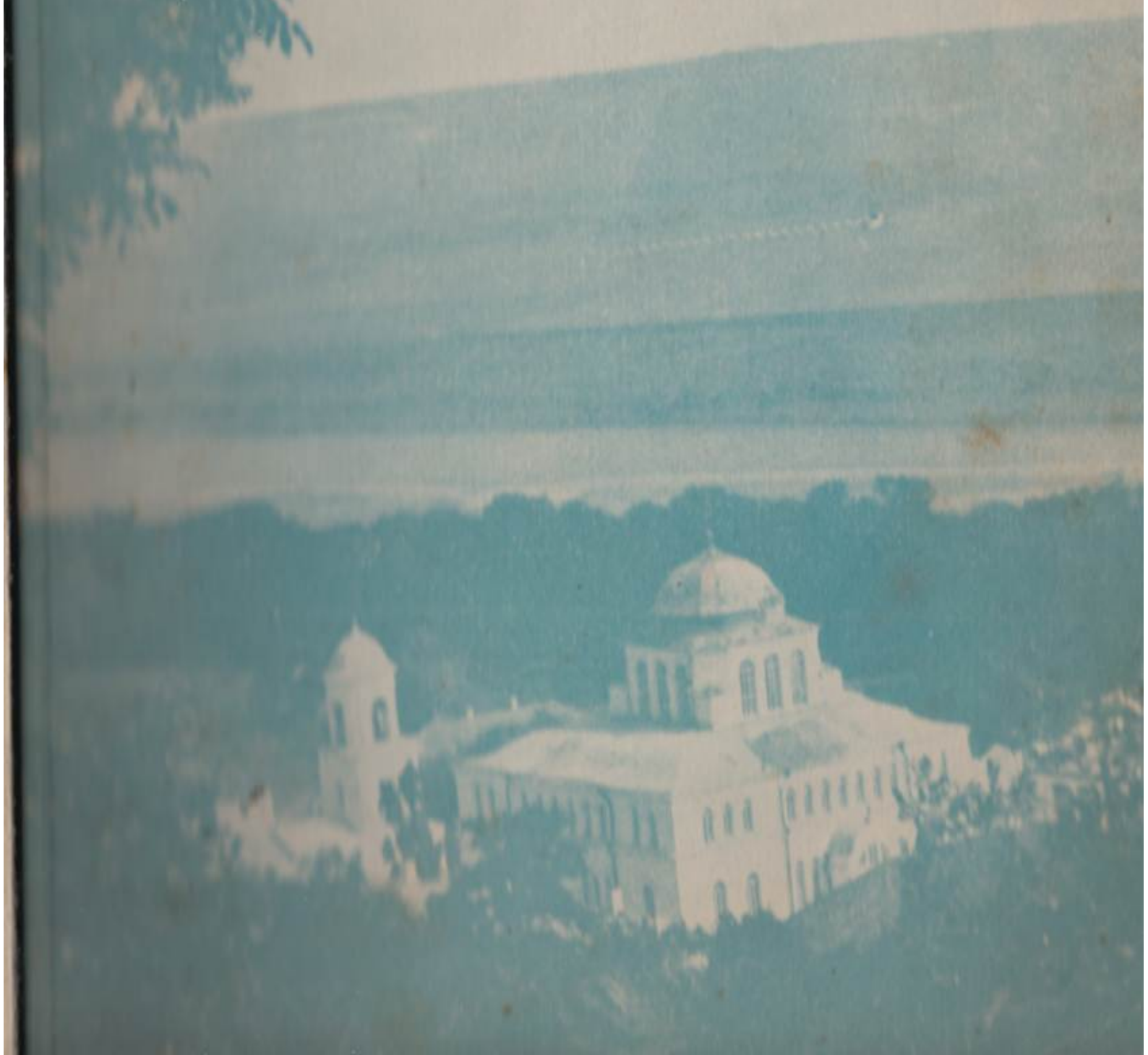

VIZITÂND
MÂNĂSTIRI
BASARABENE
și BUCOVINENE

Pr. DIMITRIE P. MICȘUNESCU

VIZITÂND
MÂNĂSTIRI
BASARABENE
ȘI
BUCOVINENE

CU O PREFAȚA DE
D-I PROFESOR N. IORGA

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL“, STR. BREZOIANU Nr. 23-25

1937

Toate exemplarele vor purta semnătura autorului.

Oriu Desmere a schilor Vișni
a închisare e bine venita Căd
e furt a prietate, a altă ma
mull Antone Wican a f. b.
su și amărit în tone și rone
pneum.

Am pot locul și. v. m. a
caldura cartea

M. m. j.

CUVÂNT ÎNAINTE

Impins de dorința de a cunoaște ținutul de peste Prut, am hotărât să întreprind o călătorie de studii în vacanța anului 1936, întreprindându-mă spre Basarabia atât de puțin studiată ca să pot observa, în marginile unei excursiuni, viața monahală din Sf. Mănăstiri, și rostul ei social, sufletul poporului și manifestările lui din punct de vedere cultural, religios și național ce se desfășoară în această provincie, plină de dărnicie și ospitalitate —, dar despre care se spun cele mai neadevărate, mai false și mai alarmante șvonuri, întreținute de anumite prese străine de sentimentul național.

Dorința de a cunoaște și alte ținuturi m'a făcut să mă îndreptez și către frumusețile atât de pitorești ale dulcii Bucovine, plini de slava trecutului. Străbătând apoi Carpații Moldovei, pe valea râurilor Neagra și Bistrița, am oprit la mănăstirile din Neamț, pretutindenea culegând ceva din trecut și trăind clipe de înălțare sufletească, ca mai pe urmă să iau drumul Brașovului spre București pe frumoasa vale a Prahovei, unde natura ajutată de mâna omenească, oferă ochiului cele mai încântătoare priveliști.

Scopul pentru care am hotărât să scriu și să tipăresc această modestă carte, este ca să se pomenească ctitorii, acei valoroși și religioși creștini cum și acei ce au ajutat la înfrumusețarea acelor sfinte locașuri de închinare, inspirându-ne și noi dela acele figuri mărețe, pentru binele și prosperitatea bisericii și neamului nostru românesc; ca, această carte să înlocuiască câțva veninoasele scrieri care sapă biserica și religia creștinească, ce este podoaba și baza statului; și, pentru ca să exprim recunoștință către mult iubita-mi Țară, în care m'am născut și am crescut, către

dragii mei părinți, ce m'au încălzit în focul dragostei de biserică, de neam și Tron, și către Biserica noastră creștină ortodoxă, căreia m'am devotat cu tot sufletul, socotind ca o datorie să lucrez și eu ceva, cât de puțin, pentru binele și prosperitatea ei.

N'am pretenția să fac o descriere pitorească, nici un studiu aprofundat acestor locuri scumpe nouă, am însă mândria că am cercetat insumi, câteva regiuni ale țării mele, astfel zidind și eu o pietricică la marele edificiu național Românesc.

Această modestă lucrare a mea la care nu puțin m'am ostenit, nădăjduind că va fi de folos tuturor celor ce-i întresează, rog să fie primită, cu toată dragoste creștinească, er-tând anumite greșeli strecurate în text.

Cu cel mai profund respect și adâncă smerenie, mulțumesc călduros tuturor aceluia care cu multă bunăvoință, dragoste și sinceritate, m'au primit și mi-au dat toate informațiile, cerute unei călătorii de studii, asupra locurilor vizitate.

30 Ianuarie 1937

AUTORUL

În toiuł zilei de 9 Iulie 1936 pe un soare fierbinte și înăbușitor, lăsând zgomotul și marea agitațiune a orașului București, pornim cu mașina pe șoseaua asfaltată ce duce spre Ploești, ca de acolo să ne îndreptăm prin Galați spre pământul Basarabiei, conform planului călătoriei mele de a vizita această provincie, pe care n'am avut până acuma fericirea de a o vedea în întregime. Și după ce trecem admirabilele șiraguri de vile și păduri ce tivesc marginea câmpului care se întinde cu nesfârșite miriști, împodobite cu clăile grâului de curând secerat, cum și porumbul în mici lanuri, iar ici, colo, câmpul îmbrăcat cu haină încă verde a fânurilor care așteaptă coasa, ajungând în Ploești luăm drumul spre Buzău. Pe dinainte îmi trec satele în fugă unele după altele, a căror case puse în mare neorânduială, sunt acoperite cu stuh, iar pereții de pământ nevăruiți și curți înconjurate cu garduri de mărăcini pe șesul întins ca o mare liniștită străbatem, pășuni, lanuri de porumb, întinse miriști de grâu pe care sunt răspândite cirezile de vite. Trecem de Buzău grăbindu-ne spre a nu întârzia pe drum, căci soarele cald de Iulie se pleacă spre seară. Un fior de teamă străbate inimile noastre simțindu-ne singuri departe de casă, în largul șes înconjurat de toate părțile de lanuri de porumb, mergând 50 km. pe lângă linia ferată, prin praful ce se ridică ca un nor uriaș, intrăm în portul dunărean Brăila pe o șosea cu totul nepracticabilă, printre case mici neîngrijite, foarte vechi și prăfuite, spre deosebire de centru care e curat, bine îngrijit și civilizat, prin aspectul ce ni-l dă mărețele clădiri și străzile din punct de vedere edilitar.

Peste noapte poposim în oraș.

A doua zi disdedimineată, după ce mâncăm cu mare poftă puiul pregătit de acasă eșim din orașul Brăila și având pe deoparte malul Dunării cu apa-i liniștită, cu insule de papură verde, iar pe de alta îngrădături, vii, porumburi și câte o mică pajiște pe care vitele urmăresc lacome, rămășițele de nutreț, ajungem la defileul de înălțimi lutoase, fără verdeață și câteva căsuțe bune de mahala ale orașului Galați.

Fără să ne oprim trecem de acest al doilea port al țării cu docuri mari și cu instalațiuni bogate, intrând pe fâșia de teren între apele Cahului și Prut, anume, ținutul Renilor, pe unde odinioară se încerca a se face comerțul țării, făcând le-

gături între Brăila și Galați cu marele orașe comerciale Chilia și Cetatea Albă.

Trecem prin orașul Reni a căreia înfățișare primitivă o formează micile prăvălii și magazinele de mărfuri; câte un turn de biserică apare mai mareț, casele mărunte nu prea bine îngrijite iar străzile înguste pavate cu bucăți de piatră sfărâmată.

Suntem pe pământul românesc al Basarabiei care a fost cel mai încercat și cel mai mult frământat de invaziunile barbare ce treceau, în Europa, ca : Goți, Huni, Pecenegi, Cumani Tătari Bulgari, Unguri, Mongoli, unii dintre ei instalându-se spre gurile Dunării în partea dinspre Prut.

Totuși multe urme ne arată și ne pot convinge, că Basarabia, cu mult înainte de a fi prădată și jefuită de popoarele barbare, făcea parte din marea provincie a celui mai vestit popor al trecutului — poporul Daco-Roman — al cărui moștenitori și vrednici urmași suntem noi Românii de astăzi.

Trecând pe pământul Basarabiei ori cărui călător i se va desfășura înaintea ochilor îndată după trecerea Prutului, la Reni, nu munții cu falnicile-i stânci pleșuve, sau îmbrăcați cu haina veșnic verde a brazilor, nu păduri întinse ce acopăr terenuri accidentate, ci colinele domoale dintre Prut și Nistru, șesurile întinse, acoperite din ce în ce mai des, de păduri de păpușoae inspicate cu foile largi și grele și de întinse semănături de mei și floarea soarelui, de pășuni presărate cu nemărginite flori de câmp, iar de curând secerate, lanurile aurii de grâu care stau strânse în nenumărate clăi de snopi, ce formează bogăția economiei naționale.

Pe drumul uscat, bogat în praf alb, pe care trec căruțe cu calul înhămat sub arcul de lemn, și care încete trase de blânzii boi, se văd cete de muncitori porniți spre ogoare, unii cântând alții resemnați neștiind nici bunătatea, nici bucuria altora. Ici, colo în apropiere de drum, pe joasele coline, puțin ondulate, stau înșirate mulțime de mori de vânt, iar în câte-o vale 10-15 fântâni la un loc.

Ne înfundăm pe un drum de țară, bogat în praf ce duce spre satul Anadol, compus din gospodari români și bulgari ca să ne îndreptăm spre comuna Frecăței, unde câmpul se înfățișează sărăcăcios învesmântat în porumbul ofilit și îngălbenit

pe alocurea, grâul secerat, ovăzul cu paiul scurt, iar aici, colo iarbă mărunță, pentru vitele blânde ce privesc liniștit.

O căldură grozavă pripește ca în cuptor.

Pe un pod plutitor, trecem spre satul bulgăresc Caragaciu-Vechi, apa turbure și domoală de parcă dormitează a lacului Cahul, ce se leagă prin 2 râuri cu fluviul Dunărea și lacul Cartal. Apoi după un ceas de călătorie numai pe drum de câmp, pe așa zisele „șleahuri” care sunt cu totul nepracticabile în timpuri de ploae, printre miriștele țepoase ce cuprind câmpul, printre lanuri de porumb înalt ce așteaptă însă binecuvântarea unei ploii ca să lege rodul și printre „fânul de curând cosit” ajungem la Satul-Nou, de gospodari români bulgari și găgăuzi, la marginea căruia este ridicată o cruce mare cu Răstignirea Domnului, pe care le întâlnim foarte des în ținutul dintre Prut și Nistru.

MANASTIREA TERAPONT

*Mănăstirea Terapont
(Casle stăreției)*

Trecând de Satul-Nou, după o distanță de 7 km. foarte greu de mers cu mașina din cauza gropilor, printre bătrânele sălcii, deoparte și de alta cu trunchiul sucit și plecat spre

drum, ajungem la Terapont mănăstire de maici, în apropierea căreia se vede pe lângă turlele bisericilor o „moară di vânt”.

Situată la o distanță de 30 km. de orașul Ismail și gurile Dunării, lângă lacul Cartal a fost înființată la 1827, din porunca Impăratului Rusiei Nicolae I, și cu cheltuiala acordată de stat, în amintirea trecerii armatei rusești peste Dunăre la 1825, în războiul purtat cu Turcii.

Tradiția ne spune că în acest loc, Impăratul Nicolae I supraveghind trecerea armatei rusești spre inamic, o bombă a căzut în apropiere și explozând, nu i-a cauzat nici un rău. Pentru aceasta, a dat ordin, chiar în acea zi de 27 Mai să se așeze temelia Sfântului Locaș drept mulțumire lui Dumnezeu, că l-a apărat, scăpându-l dela o moarte sigură, dându-i numele de Mănăstirea Terapont după numele sfântului din acea zi.

Biserica încheiată toată din cărămidă pe un fundament de piatră a cărei zugrăveală are puțină însemnătate, așezată împreună cu clopotnița-i separată, la vre-o 30 m. depărtare de malul lacului Cartal, s'a sfințit în anul 1837 de către Arhiepiscopul Dimitrie al Chișinăului și al Hotinului, astăzi fiind în reparație în urma stricăciunlor cauzate de războiul 1916-1919. Prea cuvioasa maica Nina stărița sf. mănăstiri, după cum spune, întâmpină mari greutăți, cu această reparație neavând fonduri suficiente pentru terminarea ei. Sfintele slujbe se oficiază în paraclisul de iarnă „Acoperământul Maicii Domnului” zidit și acoperit cu tablă în anul 1909 prin stăruința ieromonahului Teodosie Ursu starețul respectiv pe atunci; fiind mănăstirea de călugări până când în anul 1934, s'a transformat în cea de călugărițe.

Chiliile bine îngrijite și liniștite la înfățișare precum și curtea largă ce formează gospodăria sfântului locaș, sunt împrejmuite cu garduri de nuele, ce se înfundă în malurile înalte ale lacului Caratal, unde se văd luntrași pescari eșind de prin desigurile de trestii cu bărcile dintr'un singur lemn înguste, asemenea pescarilor dela Ghenizaret, când apoi au fost chemați de Domnul spre a-i face „vânători de oameni”.

— Aveți ceva pește? întrebăm pe pescarii cari mai înainte ne ghicise gândul.

— Este lacul Eforiei, și nu putem vinde nimic, numai de voiți să ospătați cu noi, răspunde șeful în numele celorlalți, ca și Sf. Petru în numele apostolilor.

Și astfel la vatra lor din marginea lacului pe o masă improvizată dintr'un trunchiu de lemn, luăm ciorba pescărească din care bucuros ne-am ospătat, vorbindu-le despre Mântuitorul când a chemat pe cei dintâi ucenici ai săi „pe când umbla pe lângă marea Tiberiadei ;

„Și cum văzând pe cei doi frați, pe Simon ce se numește Petru și pe Andrei fratele lui, care aruncau mreaja în mare, căci erau pescari, le-a zis : Veniți după mine și vă voi face pe voi pescari de oameni, iar ei lăsându-și mrejele în clipa aceea au mers după el”. Și vorbindu-le încă mult din Scripturi, ne-am despărțit mulțumindu-le pentru dragostea manifestată,

Ne îndreptăm spre mănăstire, la stăreție în fața căreia se află o frumoasă grădină cu diferite flori răschirate în raze, unde între ele pe o iarbă mărunță, maica stareță împreună cu ucenițele ei au așezat o față de masă pe care sunt împărțite felurite bucate pentru nouii veniți, iar din fundul unui bordei, ni se aduce o garafă de vin și apă rece, spre a ne potoli setea.

După aceasta prea cuvioasa maică Nina, ne conduce la toate dependențele unde sunt diferite unelte de muncă agricolă, apoi bucătăria, curtea de pasări, grajdurile de vite, ca apoi să intrăm în livada plină de diferiți pomi roditori, printre care sunt presărate felurite flori, crescute din natură, ce îmbogățesc în frumusețe, covorul verde așternut printre pomii din livada moale și netedă cum e catifeaua. Și aci, așezați pe bancă în mijlocul verdeții, când soarele coboară spre asfințit, asvârlind în urmă-i razele roșietice ce se scaldă pe întinsul lacului, așezând și în noi liniștea sufletească odată cu amurgul serii, cuvioasa maică începe a povesti, multe lucruri din viața cuvioșiei sale și a mănăstirii. S'a întunecat deabinelea iar noi ne retragem în camerile indicate, spre a ne odihni.

11 Iulie

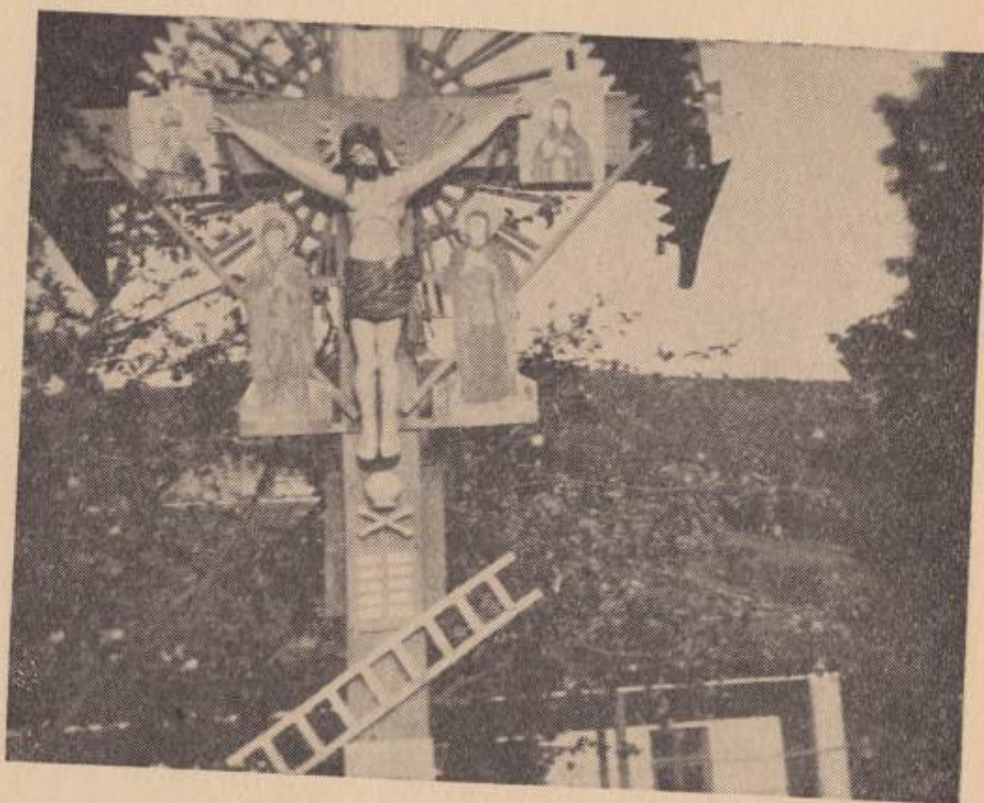
Ne deșteptăm sub focul vioi al soarelui de dimineață. Ca și în alte părți viața de aci e mai grea decât a călugărilor, trăind foarte necăjite din cauza sărăciei. Pe lângă fusul și acul ce le mai ușurează puțințel viața, ostenesc pe moșia stăreției, la livadă în grădinile de zarzavat sau la vie, din roadele cărora nu se împărtășesc cu nimic.

De altfel această mănăstire este foarte săracă, neavând

decât un ha. vie, una livadă, două, grădină cu zarzavat, 41 pământ arbil, la un personal de 35 monahii.

Mașina bate cale lungă, lăsând în dreapta și stânga mănoasele câmpii îmbrăcate cu întinse lanuri, precum și satele prin care trecem ce sunt cu bune rosturi de gospodărie majoritatea caselor fiind făcute din lemn, sau cărămidă care i se zice „chirpiciu” deosebit de îngrijite și cu mult gust.

Acoperămintele caselor de stuh ori pai sunt frumos clădite, iar prin comunele Satul-Nou, Barta, Bolboaca și altele sunt învelite cu șindrilă, țiglă și printre ele se află și câte unele de tablă.

Troiță.

Curțile mari, bine împrejmuite. Grajdurile, pătulele pentru porumb, rotund făcute din nuele împletite, adică „sâsâiac pentru păpușoiu”, arată această gospodărie aleasă

Troițe, pe câte un pedestal, se află dealungul drumului la răspântii, lângă o fântână sau la capătul satului, fiecare cu câte o candelă, ce stau neîncetat aprinse făcând pe fiecare credincios să-și descopere capul spre a se închina evlavios cu semnul Sfintei Cruci.

Niște păstori, care-și păzesc oile pe câmpul cu iarba proaspătă, ne spun că adesea în jurul vre-unei Sfinte Cruci, se

strâng credincioși cu prapurile, ce se ridică în cerul albastru al dimineții, spre a asculta slujba și a se ruga bunului Dumnezeu, pentru a bine cuvânta roada câmpului.

Iată-ne ajunși în orașul Bolgrad, oprind lângă Catedrală în jurul căreia se află o grădină publică, binișor aranjată, dând un frumos aspect bisericii care e așezată pe un teren ceva mai înalt. Pe frontispiciul măreței Catedrale cu 3 altare, zidită din piatră, se află o inscripțiune în limba rusească, în care se spune că e donată de Țarul Rusiei, Nicolae Pavlovici, în numele lui Dumnezeu, pentru toată obștea de peste Dunăre, și

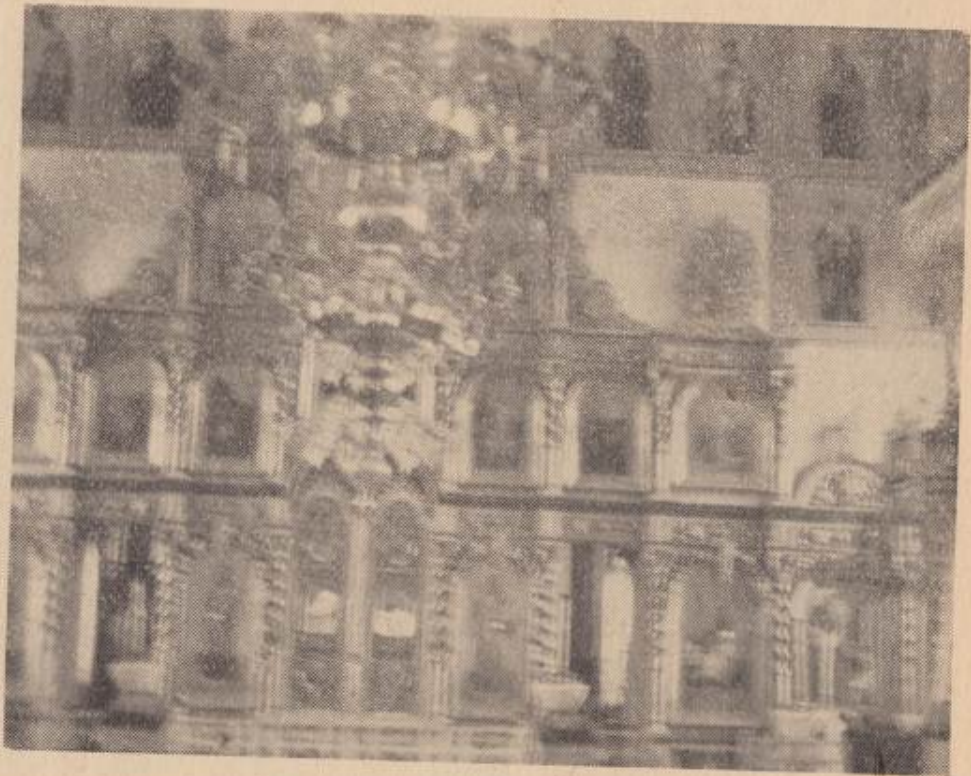
Bolgrad.
(Catedrala cu 3 altare).

este sfințită de Arhiepiscopul Dimitrie al Chișinăului și al Hotinului la 1838.

După 40 km. depărtare dela Bolgrad, dealungul lacului Cahul, printre miriști, lanuri de porumb și frumoase pajiști de verdeață ce se desfășoară dinaintea ochilor, iar ici și colo, săteni și sătence lucrând câmpul și ciobănași păzind numeroasele turme de oi și cirezi de vite, ajungem în orașul Ismail lângă care se află și vechea cetate cu acelaș nume, ce mai înainte se chema Smornes, când Genovezii mai târziu au refăcut-o aproape în întregime.

În cursul călătoriei spre Ismail trecem printr'o comună foarte mare, anume Cișmeaua-Văruiță, care are o populație de vreo trei mii și mai bine locuitori bulgari, cu gospodării alese, de unde se poate vedea, că sunt cu spor la muncă și harnici ; ajungem în Broasca, sat mic așezat în vale cu locuitori ucrainieni, români și evrei și iată-ne intrând în Ismail ce este așezat pe malul stâng al brațului Chilia, cu o populație de vre-o 48.000 locuitori.

Aci se află reședința Episcopiei Cetatea-Albă și Ismail, al cărui istoric se pierde în negura veacurilor fiind strâns legat

*Balgrad.
(Catapeteasma Catedralei).*

de creștinarea locuitorilor din Buceagul Basarabiei, care după arătările tradiției, creștinismului ar fi pătruns în părțile Buceagului încă din timpul Apostolilor, fiind vestit de Sf. Andrei, pe țărmurile nordice ale Mării Negre.

MĂNĂSTIREA CETATEA.

La 1 km. depărtare de oraș în partea de apus, pe o ridicătură stâncoasă în locul unde odinioară era o cetate, care prin vechimea ei, după cum am amintit, este foarte însemnată din

punct de vedere istoric, se află mănăstirea de călugări cu acelaș nume de „Cetatea”, situată pe brațul stâng al Dunării.

Înainte de a intra în curtea sfântului Locaș, pe o mică colină se văd zeci de cruci, fiecare purtând numele celui ce și-a jertfit viața, „pentru întregirea neamului și slava sfintei noastre biserici”. Este cimitirul eroilor morți pe câmpul de luptă, în mijlocul căruia se înalță falnic „Monumentul Eroilor”, în formă de piramidă clădit pe postament de piatră, deasupra un vultur cu aripile-i întinse, ocrotind pe cei ce sunt vitejii nea-

*Monumentul Eroilor
(lângă Mănăstirea Cetatea-Ismail).*

mului, având și chipurile : Regelui Carol I, Ferdinand I și Domnului Moldovei Ștefan cel Mare.

„Ridicatu-s'a acest monument sub domnia M. S. Regelui Mihai I al României întregite în anul mântuirii 1929, Eroilor neamului, apărători și întregitori ai hotarelor în campaniile anilor 1877-78; 1916-1919. Patria recunoscătoare“; iar pe troița din apropiere ce veșnic stă de veghe este scris ca răsplătire din partea sfintei noastre biserici, următoarele : „Ne închinăm luptătorilor pentru întregirea neamului și sfânta lor jertfă o cinștim și o slăvim”.

Intrând în curtea mănăstirii Cetatea, pe o largă și frumoasă poartă cu arcadă, apucăm drumul pietruit prin mijlocul grădinii cu pomi fructiferi și flori mirositoare ce duce la părintele stariț, Arhimandritul Savatie Zubcu, care ne primește cu o deosebită dragoste, poftindu-ne să luăm prânzul căci tocmai la timp sosisem.

*Biserica Sf. Nicolae
din Mănăstirea Cetatea-Albă.*

Vizitând, apoi bisericile aflătoare în cuprinsul mănăstirii, părintele Arhimandrit, ne spune că două dintre ele „Adormirea Maicii Domnului” și „Sfântul Nicolae”, ambele ctitorii domnești, alcătuiau pe vremuri, câte o mănăstire fiecare, locuite uneori cu monahi, alteori părăsite; iar biserica „Inălțarea Sfintei Cruci” ce se află pe malul Dunării, este transformată dintr’o veche geamie turcească la anul 1810, când mai târziu și anume dela 1904, alcătuesc toate laolaltă noua mănăstire „Cetatea” din Ismail.

După un raport din 1813 aflat în arhiva mănăstirii „veniturile înainte vreme se trimiteau sfintelor locuri din răsărit” ; iar mai târziu „autorităților locale rusești care nu dau nimănui socoteală de lucrurile lor, ce ar trebui știute”. Mănăstirea „Sf. Nicolae” depindea de Caracalul din Muntele Athos, înconjurată fiind cu vechi zid de piatră, chilii de lemn din care 19 sunt locuite de mireni, dela care mănăstirea primește lunar 28 lei și 20 parale”, prăvălii pentru negustori și „case monahicești, în care locuiau ofițerii fără plată”

*Biserica Adormirea Maicii Domnului
din Mănăstirea Cetatea-Ismail.*

După un document — copie ce se află în arhivă — originalul fiind în mănăstirea Caracalul, — se dovedește că „Doamna Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușneanu al Moldovei, ar fi dăruit pe la 1599, monahilor din mănăstirea Caracalul suma de lei 35.000, cu care dâșii să răscumpere dela pașa Mustafa Celebi mănăstirea Sf. Nicolae din cetatea de pe Dunăre, confiscată de Sultanul Selim”.

Biserica a fost mai târziu „declarată stavropighie și dată călugărilor din mănăstirea Caracalul dela Sfântul Munte Athos, ca metoh, prin gramata Patriarhului Ioanichie al Constantinopolului”, mai târziu mutându-se aci „reședința mitropolitană a Proilaviei, care avea jurisdicția peste bisericile creștine din raiaua Dunării din cauză că cea mai mare parte din

teritoriu stăpânit de această mitropolie era în sudul Basarabiei, unde erau cele mai importante raiale turcești”.

Despre mănăstirea „Adormirea” spune că a fost zidită de domnitorul Constantin Brâncoveanu”. A fost închinată Sfântului Mormânt din Ierusalim”. Din cauza relei administrații asupra veniturilor, mai ales „în vremea luării cetății de ruși 1809, vicarul eparhial Dimitrie Suliman, rânduește ca numitele mănăstiri să aibă condici în care să se treacă în viitor cu în-

*Biserica Înălțarea Sf. Cruci
fostă moschee turcească.*

grijiri toate socotelile, iar administrarea lor să se facă de episcopii, împreună cu clerul lor.

Amândouă bisericile de azi sunt construite alături de cele vechi, care au fost cu totul dărâmate.

A treia biserică, așezată pe malul Dunării, iostă înainte vreme moschee turcească, în interiorul căreia încă se mai păstrează săpat în peretele dinspre miază-zi „nișa”, o scobitură în formă de iconostas ce servea drept altar fostei geamii, cum și o inscripție turcească spre amintire de vremurile de sub stă-

pânirea lor, care ne spune că „credința este dela Dumnezeu (Alah) și sărbătorile asemenea”, are pe marmură fixată în perețe pisania cu următoarea cuprindere : „această sfântă biserică, în numele Înălțării sfintei Cruci este sfințită la anul 1810, din geamie rămasă dela turci după sfârșitul războiului și după luarea de către armatele rusești a cetății Ismail la 13 Septembrie 1809”; iar din pomelnicul scris tot în limba rusă părintele stariț, ne spune că biserica sfințită cu binecuvântarea Mitropolitului Gavriil a fost înzestrată din partea Impăratului Rusiei, cu mari clopote turnate din obuze luate dela Turci, făcându-se și multe alte îmbunătățiri.

Incepând cu anul 1812 când rușii au ocupat Basarabia și până la 1830, socotim un timp de doliu și de jale pentru istoria țării și a bisericii noastre bisericesti, continuă a spune părintele Arhimandrit, de oarece bisericile nu au avut nici o îmbunătățire încât ajunseseră în ruină. Cu mult mai târziu fiind sub stăpânirea română toate cele 3 biserici s'au dat unei obștii de monahi, care prin stăruința stariților respectivi și cu mijloacele materiale adunate dela credincioși se repară și se împodobesc bisericile, se zidesc corpuri de casă, se plantează vii, livezi cu pomi fructiferi, se fac împrejmuiri, mori, prăvălii, în scurt se îmbogățește toată gospodăria mănăstirii din care se întrețin 34 slujitori trăind viața comună.

Bisericile neavând pictură, sunt îmbrăcate cu icoane mari de argint, împodobite cu candelile mari și frumoase, chivot, evanghelie, de argintul cel mai curat, poleite cu aur; iar icoanele hramurilor împodobite cu diferite daruri făcute de creștini, care năzuind la protecția lor le dau ușurare în toate nevoile sufletești și trupești.

În glasul pătrunzător al clopotelor din turn amestecat cu sunetul tălânelor dela turma de oi, ne despărțim luând rămas bun dela harnicul stariț care îndeplinește și însărcinarea de Exarh al eparhiei și ne îndreptăm spre a vizita Catedrala Episcopiei Cetății-Albe Ismail unde se află ca chiriarh P. S. Dionisie Erhan, marele luptător pe teren național și bisericesc.

Intrând în frumosul și spațiosul locaș al Domnului o plăcută impresie ne fac glasurile dulci în cor, la vecernia ce se săvârșește, umplând sufletele credincioșilor aflători în Sfânta biserică de nesfârșite bucurii creștinești. Mulțumind lui Dumnezeu pentru grija ce ne-o poartă, plecăm, călătorind șesul din

sudul Basarabiei, pe un drum foarte rău, printre lanuri de porumb și întinse miriști de grâu. Căldura toropește, și aerul înfierbântat zace dușman asupra câmpului uscat.

Drumul parcurs de 50 km. nu ne oferă decât 2 sate. Galița și Hasan-Batâr, cu gospodari bulgari, a căror case așezate în cea mai mare neorânduială și înconjurată de semănături sunt acoperite cu stuh vechi și stricat, având garduri urât împletite.

Intrăm în comuna Alexandreni, fosta Satalâc-Hagi, locuită de găgăuzi care după cum se știe păstrează limba turcă, de oarece prin alianță sunt înrudiți cu Turcii, Pecenegii și Cumanii, având însă religiunea creștină.

În noaptea ce se întinde pe tot cuprinsul câmpului, la lumina farurilor aprinse de la mașină, o turmă de oi, și cirezi de vite se văd trecând într'un lung șir spre comuna Alexandreni, cu case de gospodari, făcute din sărăcie, șoproane plecate într'o rână, toate împrejmuite cu ziduri de pământ.

Eșind din sat, apucăm drumul ce urmează prin islazul cu iarba mică și aspră, pe care o caută cai lăsați slobozi și cârdurile de oi flămânde, îndreptându-ne spre mănăstire. Dar iată că în întunericul nopții la ora 10½, siliți suntem să întârziem din cauza unui mic accident, căci roata mașinei intrase într'o spărtură a podului pe care trebuia să trecem.

Și după ce salvăm mașina, ajutați de un trecător ce-i potolisem mai înainte puțin spaima avută din convingerea că satul s'ar fi aprins, spunându-i că farurile mașinei luminează prin comună, trecem pe drumulețul de lângă vii și grădini de zarzavaturi, în jurul sfântului Locaș și urcând o ușoară pantă, ajungem pe pământul ce formează vatra sfântului locaș de închinare

SCHITUL „EPISCOPUL IUSTINIAN” NUMINDU-SE
ȘI „ALEXANDROVCA”

Aci ne întâmpină maicile și surorile, în frunte cu preacuvioasa Zinaida Terzioglo, stărița mănăstirii, care abia eșise dela priveghere, a doua zi fiind Duminică.

— Am crezut că vine Prea sfințitul, ne spune maica stareță, să inspecteze mănăstirea, căci nimeni alții nu vin din așa depărtări și pe drumurile stricate ce le avem, ca să viziteze sfintele locașuri de închinare.

Ne scuturăm hainele de praful adunat în drum, și după ce ne și spălăm pe față, suntem poftiți într'o chilie ca după puțin timp de vorbă să ne retragem în camerele ce ni s'au pregătit, pentru odihnă, fiind foarte oboșiți de drum

12 Iulie.

Este Duminică. Ne sculăm de dimineață pentru a merge la biserica din deluleț a mănăstirii Alexandrovca, înființată la anul 1924 în urma unei minuni întâmplată la 22 Iulie 1923 pe

Schitul „Episcopul Iustinian“ numindu-se și Alexandrovca

locul așa zis „Viziunea Maicii Domnului” căci acolo s'ar fi arătat unei femei, Prea curata și Sfânta Fecioară Maria. Târnosirea sfântului Locaș s'a făcut în ziua de 1 Octombrie 1925 de către un sobor de preoți, în frunte cu prea sfințitul Iustinian, pe atunci Episcopul Cetății-Albe Ismail, care ca vrednic slujitor al bisericii strămoșești și neamului românesc, ca un iscusit și bun cărmaciu a știut să conducă Eparhia în zile grele, când valurile necredinței, ateismului și diferitelor secte, se năpusteau și se năpustesc, asupra sfintei noastre biserici, făcân-

du-se foarte mult iubit de păstoriții săi și de cei ce-l cunoșteau, ca unul ce-a avut o deosebită și aleasă cultură teologică, cum și o bogată experiență pe teren religios și național.

Intrând în sfânta biserică, care deși puțin încăpătoare, dar plină de credincioși veniți din satele apropiate, să asculte sfânta slujbă, iau loc în strana dreaptă spre a da răspunsurile la sfânta leturghie ca după sfârșitul serviciului divin, să vorbesc despre Credința cea vie, ce trebuie să o avem, dând exemplu de supuși și ascuțlători fii ai Tatălui Ceresc și îndeplinind sfintele Sale învățături.

Impodobit cu daruri dela bine credincioșii creștini, acest schit din cauza lipsei de îngrijire din partea monahilor, care au locuit până la anul 1933, a fost transformat în cel de maici, trimise fiind dela mănăstirea Vărzărești, ce au viața comună.

Plăcută amintire acea zi de vizită duhovnicească, dar și de frumoase priveliști, de dumbrăvi, sate risipite și câmpuri acoperite cu bogata haină a fânețelor înflorite a miriștilor de grâu și lanuri de porumb. Luăm prânzul la umbra unui pom în mijlocul grădinii bine îngrijită și plină de flori, ca mai pe urmă să plecăm de lângă această minunată bisericuță, ce ține la sânul său sinceritatea și buna voință a maicilor.

Momente mari de bucurii scăldate în lacrimi ne-au pătruns sufletele tuturor despărțirea noastră, luându-ne rămas bun și urându-ne unii, altora ca bunul Dumnezeu să ne aibă în pază.

Inainte de a păși spre mașina ce trebuie să ne ducă la alt locaș Dumnezeesc, corul maicilor intonează „mulți ani trăiască”, iar clopotele cu dangătul lor plin de măreție dădeau de veste plecarea noastră. Când am pornit nu puteam să nu exclam cuvintele sfintei noastre biserici : „Intărește Doamne biserica Ta, căci ai câștigat-o cu scump sângele Tău. Și mare ești Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale”.

Plecăm pe arșița nămezii cu mașina trecând pe lângă Dunăreanca — fostă Zadunaefca —, și prin Glăvan, sate bine îngrijite, locuite de bulgari, cu fața ciolănoasă greoaie și galbenă, cu ochi neprietenoși și cu îmbrăcămintea respingătoare, dar harnici și buni gospodari, și ajungem la Tașlâc, apoi la Tătărăști sau Tatar-Bunar, unde locuitorii români și ucrainieni, toți naționaliști creștini, au curți mari, bine împrejmuite și gospodării alese.

Suntem în comuna Borisovca, unde locuiesc români a căror cuprinsuri sunt nevoiașe. Casele scunde, cu înfățișare de tot modestă dă impresia sărăciei.

Trecem pe drumul mărginit cu garduri împletite ajungând în faptul serii la schitul de maici numit Borisovca.

13 Iulie

SCHITUL BORISOVCA

Schitul Borisovca este așezat pe malul lacului Sasic, unde aci cu mult înainte de zidirea sfântului locaș, sub râpile și văile adânci, își aveau cuibul, cetele de tâlhari, care băgase groaza în albăstrimea de prin împrejurimi, ținând calea și nivelând averile celor avuți. Toate au fost însă biruite de vremuri căci bunul și atotputernicul Dumnezeu, din milă către poporul Lui cel bine credincios, — după mărturisirea unui pios creștin — a dat de știre printr'un om drept și temător de Dumnezeu anume Marin Sazanov, printr'un înger ce i s'a arătat în vis, poruncindu-i să ridice un locaș de închinare, pe locul dela râpi.

Și astfel în 1914 cu binecuvântarea Episcopului rus Neofit, din ajutorul dat de toți binevoitorii creștini, la care s'a adăogat mare parte din averea Sazanov și Petre Ochișor, s'a terminat schitul Borisovca, lăsat la început sub îngrijirea unor călugări, al căror prim stareț a fost părintele Teodosie, iar la sfințirea ei a fost numit în această calitate părintele Teofan, după care a urmat părintele Ghenadie. Se pare că bătrânii călugări, având pe mână averea schitului și-au înjghebat și condus gospodăria singuri, fără a mai avea nevoie să recurgă la sprijinul altora, neglijând astfel bunul mers al sfântului locaș, din care cauză s'a transformat în schit de călugărițe, la anul 1924, îmbunătățindu-i-se starea morală și materială.

Maicile duc viața comună, conduse de starița Aglaida Lucian, care fără nici un capital, iconomisând veniturile la preinoit întru tcate, adăugându-i și încăperile din prejur pentru maici, cu sumele strânse și cu ajutorul obștesc.

Aci în mănăstire, se află și P. S. Dionisie, Episcopul Cetății-Albe-Ismail, cel ce cu sufletul cald și sincer a luptat pentru binele sfintei biserici și al neamului, fiind stâlpul în jurul căruia s'a înfăptuit unirea Basarabiei. Pentru meritele sale pe

teren național și bisericesc, a fost ales Arhiepiscopul cu titlu al Ismailului, senator în primul parlament al României întregite, dela 1918, iar mai pe urmă ca Episcop, rămânând însă mai departe stareț și conducător al mănăstirii Suruceni, pe care a reînnoit-o cu totul și a adus-o în starea bună actuală.

Figura lui de om bătrân și profund cunoscător al dogmelor bisericești și celor pe tărâm național în Basarabia împilată de ruși, cum și sufletul lui ce revarsă din belșug credință, iubire și bunătate, dă impresia marilor monahi ai bisericii noastre de altă dată, care prin rugăciune, prin contemplațiune și muncă pe teren religios și cultural, căutau să se poată apropia cât mai mult de Dumnezeu.

Împreună cu prea sfinția sa vizitez biserica în interior care este foarte frumoasă, având obiecte bisericești în cea mai bună stare ; apoi trecând printre gospodăriile maicilor, ce se ascund sub acoperișurile învechite din jurul bisericii, unde florile din straturi răspândesc parfumul lor plăcut, ajungem în sala de pictură bisericească, unde maestra conducătoare, monahia Heruvima, împreună cu câteva ucenice foarte atente, mănuesc penelul pentru figurile sfinților și tablourilor religioase.

Prânzim ca apoi după câțva timp să mă despart de bunul și blândul Episcop, care, ca un adevărat părinte și cu autorita-

Troită.

tea de cărturar a imprimat adânc în sufletul meu mai mult ca oricând simțământul datoriei ce trebuie să-l avem cu toții pe teren religios și național, pentru binele și prosperitatea bisericii și neamului nostru românesc.

Plecând, urmăm drumul de câmp ce tae în două șesul acoperit cu lanuri verzi de porumb, fânețuri și miriști de grâu, unde se văd nenumărate cârduri de găște albe și turme de oi păscând.

Străbatem satele Moldoveni și Nădejdea, cu case sărăcicioase de bârne, scunde, acoperite cu pae, stuh sau șindrilă, cu ferestrele mărunte, unde hârtia de gazetă înlocuește geamul; apoi comunele Faraoni și Volintiri cu dispensar, spital, judecătorie, ca după aceea să intrăm în marea localitate Căușani, bine îngrijită din punct de vedere edilitar, cu clădiri frumoase și lumină electrică, spre deosebire de celelalte văzute până aci.

Se înoptează. După o oră de mers pe șoseaua bine pietruită, dealungul pădurilor suind și coborând dealuri și văi, unde n'am întâlnit nici un trecător, ajungem în orașul Tighina, așezat lângă malul înalt și stâncos al Nistrului, numit de turci Bender — adică poartă — cu ocazia cuceririi acestei cetăți de către sultanul Soliman (1539) când a și transformat-o în raia, adică ținut sub stăpânirea turcilor.

Orașul Tighina cu mulți evrei are străzi drepte, dar în general nepavate, case în majoritate construite din pământ sau bârne de lemn, afară de instituțiuni, cum și un număr restrâns de case particulare, zidite din cărămidă.

Grăbim plecarea.

MANASTIREA NOUL-NEAMȚ SAU CHIȚCANI

Pe o distanță de 13 km., de la orașul Tighina, în seara întunecată, urmăm calea de pădure îngustă și foarte rea, lăsând în dreapta lunca prea adesea inundată de vărsarea Botnei, când pe la jumătatea drumului străbătut, un soldat român ne oprește căci aci este pichetul spre granița dinspre Nistru. Ne legitimăm, și suntem liberi să ne continuăm drumul cu mare greutate și teamă, prin pădurea înconjurată de o tainică tăcere, până ajungem la poarta sfintei mânăstiri Noul-Neamț sau Chițcani, cunoscută astfel de către credincioșii închinători, pentru că mânăstirea se află în comuna și

pe moșia mănăstirească Chițcani-Copanca. Ora zece noaptea Totul liniștit. Numai câte un lătrat de câine, cu glasul răgușit strică tăcerea profundă ce stăpânește tot cuprinsul din aceste părți.

După câteva ciccănituri, poarta greoaie se deschide de un biet călugăr în zdrențe, care este păzitorul ei, făcând plecăciuni și îngânând binecuvântări. Intrăm în curtea mănăstirii și suntem apoi încredințați monahului dela arhondărie, unde ni se pregătesc camerele de dormit ora fiind înaintată.

14 Iulie.

Dis de dimineață mergem la stăreție unde întâlnim pe superiorul mănăstirii, Părintele Melchidesec, om energic, vioi, bun și binevoitor, care ne poștește înăuntru, spre a ne servi câte un ceai din samovarul așezat pe masă, o mică zacuscă ; ca apoi conduși de prea cuvioșia sa să vizităm sfânta mănăstire, ce se află așezată pe un frumos platou în formă de peninsulă între șerpuiturile fluviului Nistru, având în față orașul Tirasopol, dincolo în Rusia.

Moșiile, ne vorbește Părintele stareț, sunt dăruite de Domnii Moldovei, pe cari călugării veniți din vechiul regat, au așezat această mănăstire.

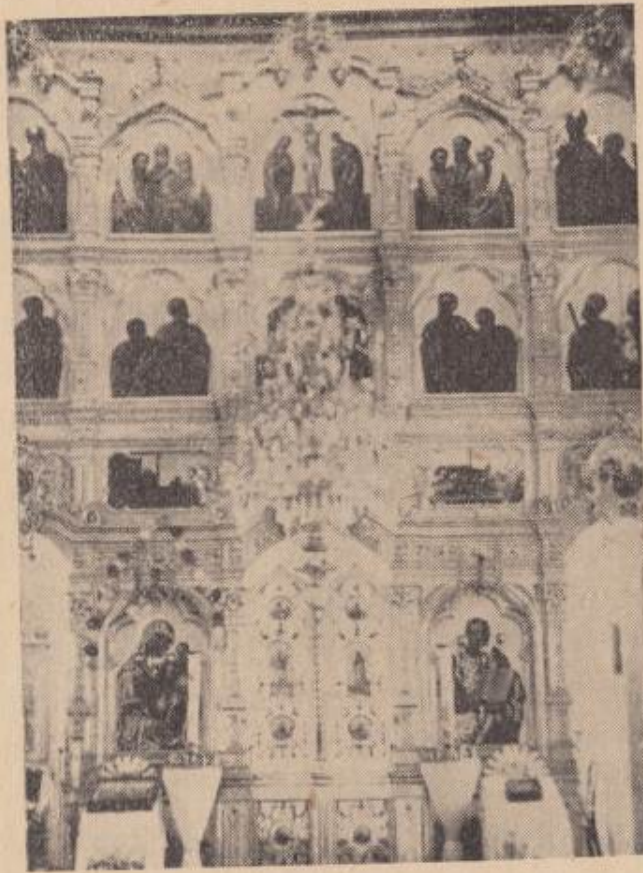
Prima danie făcută de Domnul Moldovei Alexandru cel Bun, mănăstirii Neamțul din Moldova, este Iezerul dela Nistru numit „Zagorna“, stufăria cu tot venitul și o baltă, precum și trei mori la Boschi. Petru Voevodul, Șteafn cel Mare, Petru Rareș, Aron Vodă, toți domnii Moldovei, întăresc daniile de mai sus pe lângă cele dăruite de ei, lămuresc mai bine hotarele pământului și ale bălților în jos pe Nistru și opresc sub pedeapsă pe oricine s'ar amesteca în hotarele pământului dat mănăstirii, când la anul 1593, Turcii ocupând cetatea Tighinii călugării păzitori sunt alungați de pe moșiile dăruite de voevozii Români și drepturile lor rămân nerecunoscute de Turci.

Mai târziu, la 1771, rușii reluând cetatea Tighinei, deci și moșiile lavrei Neamțului „Chițcani-Copanca“, s'a făcut intervenție din partea igumenului aflător pe atunci, cum și a soborului pentru moșiile mănăstirii către contele Rumeanțov, înaintând și un certificat semnat de dregătorii divanului Moldovei lămurind timpul și cauza înstrăinării averilor, în urma

cărora, toate moșiile au fost recunoscute, — pe baza documentelor anexate — că aparțin mănăstirii Neamțului, și deci trebuie să fie restituite.

La acesată întâmpinare statul rus prin Consiliul său de miniștri, a dat hotărâre definitivă că domeniul sus numit să fie redat mănăstirii Neamțului care este recunoscută ca stăpână acestor domenii.

La 1860, spune părintele stareț, Mitropolitul Sofronie al Moldovei, văzând turburările începute contra mănăstirilor din

*Mănăstirea Noul-Neamț sau Chițcani.
(Interiorul Bisericii Înălțarea Domnului. — Catapeteasma).*

regat, pentru secularizarea averilor lor, trimite însoțit de o procură pe ieromonahul Teofan către Arhiepiscopul Antonie al Chișinăului să intervie către ocârmuirea rusă pentru apărarea drepturilor averilor bisericesti cum și pentru zidirea unei noi mănăstiri pe domeniul „Copanca-Chițcani”, socotindu-se ca o fiică a lavrei Neamțului și Secul.

Proectul, trimis Ministrului de Interne, rus în care se arată pe lângă altele și cum va fi orânduiala dinlăuntru, cu privire la alegerea superiorului din soborul fraților, la efec-

tuarea cheltuelilor, întreținerea tinerilor și fetelor, ce se cred de cuviință a fi ținute în seminar și institute a fost luat în considerațiune, hotărându-se ca mănăstirea să poarte numele de Noul Neamț a „Inălțării Domnului“ și să țină așezământul vieții de obște, precum s'a păzit în lavra Neamțului, după tipicul dela muntele Athos.

Mulți călugări din mănăstirea vechiului Neamț auzind de noua construire a unei mănăstiri în Basarabia, au trecut Prutul așezându-se în Nemțeni, spre a trăi viața călugărească, având ca superior pe Părintele ieromonah Teofan Cristea, care mult s'a ostenit pentru ridicarea noului locaș, până atunci oficiindu-se slujba, în biserica „Sfântul Nicolae“ din comuna Chițcani, construită de locuitorul Andrei Glodea, în 1830, care mai pe urmă a fost dăruită călugărilor, cu ocazia venirii lor dela lavra „Neamțul-Vechi“, după cum citim în inscripția aflată pe frontispiciul bisericii.

Terminându-se zidirea noiei biserici, — cea veche fiind puțin încăpătoare și turla amenințată cu dărâmare —, împodobindu-se cu icoane, chivote, cruci, cădelnițe de argint, evanghelii și alte obiecte bisericesti, s'a sfințit la 1878, de către Arhiepiscopul Pavel al Chișinăului, în timpul Impăratului Alexandru al II-lea, precum ne arată inscripția aflată pe placa de marmură de deasupra ușii bisericii.

Cu timpul mănăstirea s'a înfrumusețat și îmbunătățit mult din punct de vedere material, construindu-se case din cărămidă ce servesc și până astăzi de chilii, bucătărie și trapeză, spital, magazii pentru cereale.

Vrednicul ieromonah Gherman, a construit arhondaricul în curte pentru oaspeți, nouii chilii pentru monahi și frați, grajduri de vite, sala trapezei pentru frați, cum și o nouă biserică în mănăstire, cu hramul „Adormirea“, precum ne arată următoarea inscripție aflată pe frontispiciu: „Această biserică s'a zidit de Impăratul Aleaxndru al II-lea al Rusiei, sfințindu-se temeila de P. S. Iacob, în 1902, și terminată la 1905 în zilele starețului Gherman, cu hramul, Adormirea Maicii Domnului“.

Se clădesc din nou chilii, odăi pentru croitorie și cismărie, moară cu aburi, fântână, diferite ateliere unde în prezent se află și uzina electrică, și pentru a da o cât mai mare frumusețe mănăstirii s'a construit o măreață clopotniță, terminată

cu cruce, având înălțimea de 60 metri, în care sunt așezate 12 clopote, neterminându-se pe dinăuntru din cauza războiului mondial, care a adus o mulțime de neajunsuri sfântului locaș, fiind bombardată, când revoluția a intrat în sânul Imperiului Rus.

„Această clopotniță cu clopotele s'a construit în Domnia de Dumnezeu iubitorului și singur stăpânitorului Marele Domn și Impărat a toată Rusia Nicolae al II-lea Alexandrovici în timpul I. P. S. Arhiepiscop Serafim al Chișinăului și Hotinului cu râvna și silința al III-lea stareț mănăstirii Noului Neamț Arhimandritul Gherman, dimpreună cu frații, la anii 1913 și 1914”.

Mănăstirea, condusă de cel ce a fost stariț, când am vizitat-o, anume Melchisedec prin buna sa administrare, a scăpat de o datorie ce se ridica la circa 3 milioane. Marea și bogata bibliotecă, ce cuprinde cărți de neprețuită valoare, în limba română, rusă și slavă, cele mai multe aduse de călugării începători ai acestei sfinte mănăstiri, din vechea mănăstire a Neamțului, este bine aranjată. Vestmântarul plin de odăjdii arhieresti și preoțești, foarte bogate în fir, aduse din străinătate : apoi vasele bisericesti, ca : potire, discuri, steluțe, lingurițe, cârje, mitre, neîntrecute în bogăție de pietre scumpe, toate aranjate într'o perfectă ordine.

Curtea mănăstirii foarte bine îngrijită, și împodobită cu flori, apoi ateliere de strungărie, fierărie, lemnărie, lăcătușerie, moară de măcinat, prăvălii și vii, toate fac la un loc gospodăria acestui sfânt locaș, atrăgând admirațiunea tuturor călătorilor veniți din străinătate, pentru vizitarea lui.

15 Iulie

CHIȘINAU

După obișnuita gustare de dimineață, într'o foarte plăcută atmosferă de dragoste frățească, ne luăm rămas bun, și apucăm pe drumul ce tae în două întinsele lanuri de porumb, grâne legate în snopi, floarea soarelui, pășuni împodobite cu felurite flori de câmp ; iar satele cu înfățișarea bună, ne oferă ochiului frumoase gospodării. case acoperite cu șindrilă sau stuh frumos așezat.

După câtva timp, în mijlocul unei priveliști deosebit de

frumoasă, coborâm ușor, intrând în orașul Chișinău, care multă vreme a fost un târgușor, fără însemnătate. Astăzi oraș mare, în care proclamându-se Independența Basarabiei, Sfatul Țării, a votat unirea cu patria-mumă.

Oprim cu mașina la Palatul Metropolitan, unde m'am prezentat la consiliul eparhial, prea cucernicului referent administrativ, părintele I. Știucă, care înștiințat de scopul călătoriei mele pe meleagurile Basarabiei, cu cea mai mare bună voință și dragoste, îmi pune la dispoziție, pe tot timpul șederii în oraș o cameră din clădirile eparhiei.

*Troiță
lângă Mănăstirea Cetatea-Ismail.*

Audiența cerută de mine I. P. S. Gurie Mitropolitul Basarabiei, a fost primită cu destulă bunătate și dragoste părintească. Prezentându-mă I. P. S. Sale și spunându-i scopul călătoriei mele, mi-a dat binecuvântarea de a vizita toate mănăstirile din cuprinsul eparhiei respective, iar printr'o înștiințare înscris, pe care o redau aci, îi invită pe toți superiorii mănăstirilor, a-mi da concursul binevoitor, pentru o cât mai bună realizare a scopului pentru care am întreprins această călătorie.

„Prin prezenta vă facem cunoscut că părintele Dimitrie Micșunescu este autorizat de noi să viziteze toate mănăstirile

din cupinsul eparhiei noastre în scop de studiere a mănăstirilor basarabene. Invităm pe prea cuvioșii părinți stareți a da concursul lor binevoitor părintelui D. Micșunescu, pentru o cât mai bună realizare a scopurilor pentru care prea cucernicia sa a întreprins această pioasă călătorie. Mitropolit Gurie”.

În convorbirea avută cu I. P. S. Sa, și după expresia feței se vede mâhnirea și întristarea sufletească cauzată după cât am înțeles de anumite orândueli administrative, căruia i se impută pe nedrept. Luăm apoi în discuțiune alte chestiuni care să aducă liniște și mângâere sufletească, fiind poftit de a prânzi cu I. P. S. Sa, la care a luat parte și părintele vicar Antonie Harghel.

Exprimându-mi dorința de a vizita orfelinatul și via arhierescă aflate în împrejurimile Chișinăului, însuși I. P. sfințitul s'a oferit ca în persoană să mă însoțească spre a-mi da explicațiunile necesare, putând astfel observa cât de multă iubire părintească se manifestă prin acest gest, și cât de mult înălțat sufletește m'am simțit că sunt lângă un erarh al bisericii noastre, vorbind.

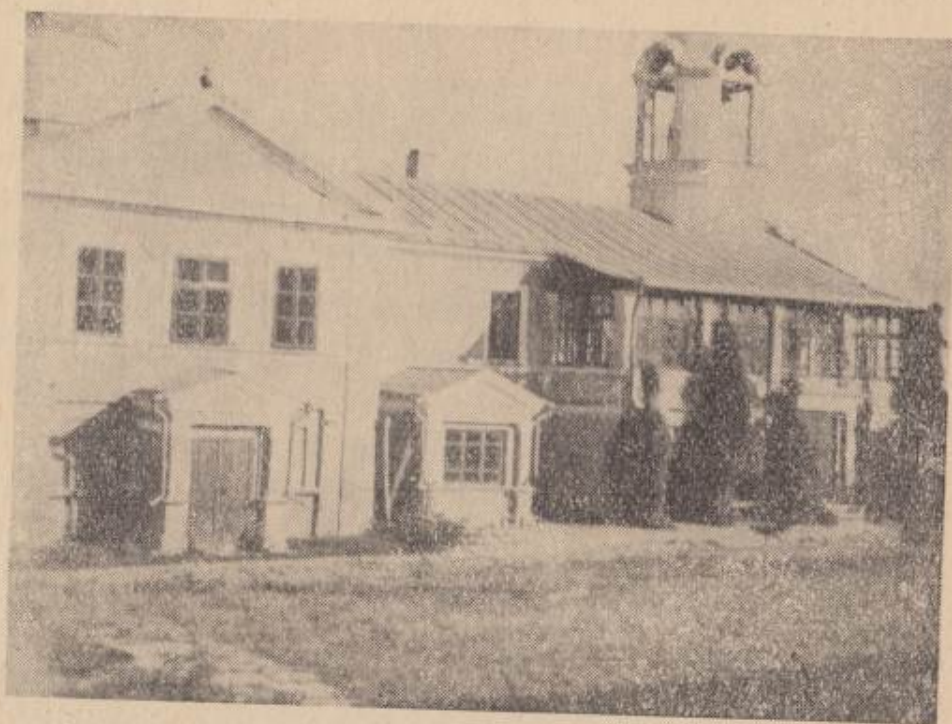
Așa se poate foarte bine înțelege de ce apostolii au avut curaj și mare avânt în propovăduirea cuvântului Dumnezeuesc, căci, Mântuitorul niciodată n'a respins cu ură pe ucenicii săi, ci cât mai mult a căutat să-i apropie prin blândețe și dragoste.

Unde sunt acele timpuri !

Vizităm marea clădire a eparhiei destinată ca sediu a mai multor instituții culturale de binefacere a bisericii, având muzeul istorico- arhiologic, o sală mare pentru conferințe și audiții muzicale, școală de muzică bisericească, diferite magazine închiriate la particulari spre a aduce veniturile necesare eparhiei, apoi ne urcăm în automobil și mergem la „ casa emeritală a clerului din Basarabia”, ce este înființată cu scopul de a da ajutor bănesc sub forma de pensie clericilor demisionați, văduvelor și orfanilor lor, astăzi administrându-se de consiliul eparhial.

Grădini mari plantate cu pomi fructiferi, zarzavaturi, legume și flori, dă înfățișarea unui adevărat loc de reculegere și odihnă sufletească, cu atât mai mult cu cât în fund de vale se întinde nesfârșitul șes de câmp îmbrăcat în frumoase lanuri de porumb, grâu, ovăz și vii, toate în stăpânirea eparhiei.

De aci ne îndreptăm spre „*Vinăria Eparhială*” sau „*Via Arhierească*”, de unde se face recolta de vin curat și bun pentru nevoile bisericilor, situate fiind spre „*Valea Dicescului*” și între șoselele ce duc spre Costiugeni și Hâncești, având în mijlocul lor așezată pe o frumoasă pajiște la 5 km. afară de oraș, biserica Adormirea Maicii Domnului zidită, după cum se constată din inscripția ce o are, de Arhiepiscopul Chișinăului Irinarh Popov, la 1855, unde în prezent sunt 20 slujitori monahi.

*In jurul orașului Chișinău
Biserica și casele dela „Vinăria Eparhială”.*

Terminând vizitarea acestor locuri ne înapoem spre palatul metropolitan, vorbind în legătură cu domeniul religios, despre mănăstirile basarabene.

Au un loc însemnat mănăstirile, îmi sune I. P. S. Gurie, apărând ca o bogăție materială a bisericii și ca o podoabă morală a poporului basarabean, vrednice de cunoscut prin documentele întemeerii lor seculare și actele averii lor gospodărești cât și prin cunoașterea împrejurărilor în care s'au desvoltat și au trăit sub stăpânirea străină.

Deși aceste mănăstiri prezintă o însemnătate morală, totuși, din punct de vedere cultural și artistic nu au putut lua

desvoltarea celor din vechile principate române, bogate în ctitorii domnești, deoarece au fost veșnic în neliniște și nesigurantă expuse la dese năvăliri de Tătari, și Cazaci din stânga Nistrului, care n'au fost prielnice întemeerii vieții monahale.

Dar dacă sub raportul cultural, mănăstirile din Basarabia, n'au fost școale de cărturărie bisericească iar viața de intensă trăire religioasă lipsește, se remarcă în privința vieții materiale printr'o gospodărie bine îngrijită și o stare materială înfloritoare, având grădini pline de legume și fructe, iazuri, stupi de albine, turme de oi, semănături întinse, pivnițe gemând de povara vinului, așezat în nenumărate butoaie, și unde frații călugări, foarte buni administratori și pricepuți în diferite ocupațiuni, lucrează și conduc, pentru buna chiverniseală a gospodăriilor mănăstirești, din care cauză au o activitate religioasă ceva mai redusă, fiind însă cucernici la suflet și blânzi.

La întrebarea pusă de mine, asupra mult discutatei probleme a calendarului, Părintele Mitropolit, spune că mulți din basarabeni și moldoveni, pătrunși de prea mult sentiment național, păstrează încă cu sfințenie stilul vechi, fără a voi să fie aduși pe calea adevărului. Trist este că pe lângă aceste manifestări stiliste sunt și mulți sprijinitori și agitatori politici, cum și bolșevici străini de neam, cari propagă ideea comunistă, turburând atâtea suflete drept credincioase. Avem misionari ai bisericii noastre cari să aducă pe calea cea bună pe cei rătăciți, am adăogat la spusele I. P. Sfințitului, trebuind să predice acolo unde sunt marile focare de manifestațiuni stiliste, îmbinate cu propaganda comunistă, care prejudiciază, nu numai credința religioasă ci și unitatea noastră de stat.

Și acolo pe lângă „programul de actualitate pentru problema culturală și misionară în genere a bisericii” să se desvolte câte o conferință, în care să se combată cu strășnicie idea comunismului și să lumineze pe deplin chestiunea calendarului, căci altfel situațiunea va deveni mai tragică din an în an.

Ajungând la destinație, coborâm din automobil, și după ce ajut bătrânului și venerabilului Ierarh să urce trptele palatului metropolitan, îi mulțumesc cu adâncă smerenie pentru marea dragoste și bună voința părintească, că m'a condus în persoană la via Arhierească și Casa emeritală și cerându-i voie a mă retrage, îi sărut mâna, dându-mi binecuvântarea ca

Dumnezeu să-mi ajute să pot termina cu bine, pioasa călătorie întreprinsă prin Basarabia.

16 Iulie.

MANASTIREA SURUCENI

Dimineața după ce vizităm orașul Chișinău, plecăm pe arșița de amiază, a soarelui, și pe o pantă de deal înconjurată de trei părți de înălțimi acoperite cu păduri trecând printre văi și dealuri, încheem drumul ajungând pe o frumoasă seară, blândă și trandafirie, la mănăstirea Suruceni.

Ora șapte. Un frate călugăr, fost funcționar și ieșit la pensie, care s'a retras, spre a-și trăi restul zilelor în liniștea profundă a sfântului locaș și în cântecul dulce de strană, voios și bucuros de oaspeți ne poștește spre a mai „adăsta” puțin, căci părintele stareț este la câmp unde frații împreună sunt la' secerat grâul și adunat în snopi pentru a fi dus apoi la treer. În timp ce ne periem hainele de „colbul” adunat pe drum, — căci drept să spunem nu am pomenit mai mult praf, în nici o parte a țării ca pe drumurile Basarabiei, — iată, și părintele Chiprian loco-țitor de stareț, — titular fiind P. S. Episcop Dionisie al Ismailului — că vine obosit dela munca campului, dar voios, binevoitor, foarte cucernic și bun la suflet.

Trebue să alergăm și să muncim, căci nu suntem cu nimic subvenționați, ne spune, prea cuviosul, decât cea ce putem agonisi, și mulțumim lui Dumnezeu, căci în toate mănăstirile de aci se gospodărește așa de bine, încât cu toată reducerea de venituri monahii basarabeni prin unele mănăstiri, și-au instalat lumină electrică, mori de foc, iazuri de pește, vii și multe alte îmbunătățiri au făcut.

După puțin timp, fiind spre seară, vizităm cu toții însoțiți de părintele egumen, „odaia” cum spun dânșii, sau stâna de oi, urcând încet pe o potecă printre vie, tăind un mic codru de stejar, ca să ajungem pe muchea dealului, unde ni se deschide în față un platou întins acoperit cu vie și diferite legume și zarzavaturi pentru sfânta mănăstire.

Trecem prin altă pădure ca să ajungem la stână, unde ni se deschide o frumoasă câmpie, pe care oile pășunează, ca spre seară să fie aduse la țarc pentru odihnă.

Gustăm caș, lapte proaspăt, apoi ne înapoem fiind noapte, și după ce și aci mai „îmbucăm șeva din șeia șe Dumnezeu o dat”, ne retragem în camera de dormit.

17 Iulie

Vizitând bisericile, mănăstirii înființată la 1785 de pictorul Casian Suruceanu, se observă că amândouă și anume: Sfântul Gheorghe zidită la 1825, de Suruceanu și Sfântul Nicolae la 1860 sub egumenul Anatolie Poiană, sunt curate în interior și au obiecte bisericicești frumoase.

Intrebat din punct de vedere istoric, părintele stareț ne spune, că mănăstirea este foarte săracă în documente, precum și celelalte mănăstiri deoarece călugării de prin aceste locașuri sfinte, nu s'au ocupat cu copierea de manuscrise, luate dela Ruși și transportate la diferite biblioteci din Imperiu, căci nici ei nu erau statornici, ci mereu isgoniți, spre a nu prinde dragoste de cultură națională.

Numai într'o parte din mănăstirile basarabene, din cauză că în ele se deschiseseră școli, s'a putut menține focarul de cultură națională românească, fiind înzestrate cu moși și cărți de rugăciune.

Domnii și boerii moldoveni, acești vrednici oameni, cari s'au distins pe diferite tărâmurii ale vieții obștești, au dat o deosebită atențiune și rezultatele au fost satisfăcătoare pentru acele vremuri.

Astăzi, trebuie ca printr'o muncă pozitivă să contribuim cu toții la consolidarea unirii sufletești, căci numai astfel vom putea crea o vrednică și adevărată viață de frați, cu atât mai mult cu cât ne amenință primejdia invaziei barbare de la Răsărit.

Știind că numai pe calea culturală putem să ne unificăm sufletește și să ne închegăm ca stat, trebuie ca în interesul dezvoltării mai largi a sufletului neamului să împlântăm făclia luminii în mijlocul poporului basarabean, a cărui brațe sunt îndreptate spre noi, așteptând să scape de starea bolnăvicioasă, în care se găsește.

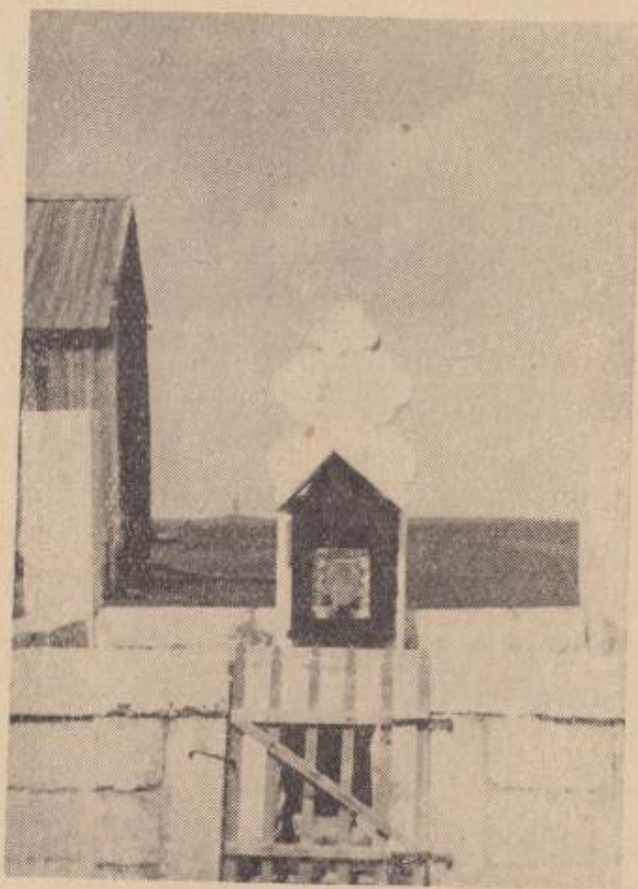
Să avem respect și iubire reciprocă între frați, opere de înălțare sufletească, iar nu să-i criticăm, să le aruncăm diferite calificative, cari duc numai la descurajare și demoralizare.

18 Iulie

MÂNĂSTIREA CONDRIȚA

Iarăși la drum.

Trecem prin satul Nimoreni — locul natal al I. P. S. Gurie — apoi din comuna Malcoci, un drum între păduri îmbelșugate, dese, înalte și frumoase, ce parcă se întind până departe în zare, duce spre mănăstirea de călugări Condrîța.

Troiță.

așezată pe dealuri în apropiere de pârâul Catarga, spre apus-miază-noapte de Chișinău.

Mănăstirea se distinge printr'o gospodărie bine îngrijită, cu grădini pline de legume și fructe, având iazuri, pește, stupărie, și semănături întinse.

Bătrânul Arhimandrit, Teofan Drăghici, care trăește de 53 ani numai în mănăstire, ne spune că după tradiție Condrîța să fie aproape de 700 ani, unde se găsesc opt locuri de biserică, și nu e adevărat că este înființată de ieromonahul

Iosif la 1793, care fiind bulgar, a scris aceasta spre a întu-neca adevărul.

Nu departe de cetatea mănăstirii, se spune că pe vremea locuia în ascuns un vestit bandit anume Condrea, care în urma crimelor săvârșite, s'a retras în peștera din apropiere, și că dela el și-ar fi luat și mănăstirea numele de Condrița; dar adevărul nu se știe.

Viața sufletească este lăsată în umbră, primând viața economică, mai ales în timpul de vară și toamnă, când toți frații călugări sunt împărțiți la munca câmpului și alte ocupațiuni gospodărești, rămânând numai doi sau trei călugări

Mănăstirea Condrîța.

mai bătrâni, pentru serviciul religios. În general viața mona-hilor este cu dragoste frățească, având ca superior pe bunul gospodar, vecinic voios și foarte bun ospitalier, Prea Cuviosul Protosinghel Hrisant Nicolau, care prin figura sa blândă îți impune iubire și respect.

MANASTIREA CAPRIANA

Soarele coboară spre asfințit, iar noi străbătând drumul de țară pe câmpul acoperit de o frumoasă haină a holdelor de porumb, ovăz, mei și grâu așezat în snopi, și trecând văi

și dealuri acoperite de păduri ce formau odinioară vestiții codrii ai Basarabiei, iată că intrăm pe drumul ce duce la mănăstirea Căpriană, care este așezată între dealuri la marginea unei păduri, ce se întinde între satul Strășeni și Căpriană, unde curge în vale râul Ișnovăț.

E ora 9 jum. seara, când ajungem în curtea mănăstirii, unde suntem primiți cu bunăvoință de Părintele igumen Paisie Adomniții, starețul, care apoi ne poștește sus într'o cameră ce este pusă la dispoziția noastră pentru odihnă. Împreună cu mulți vizitatori aflați la stăreție printre care remarcăm pe părintele consilier I. Știucă, referentul administrativ al Mitropoliei Chișinăului, luăm cina ce ne era pregătită.

19 Iulie

În sunetul plăcut al clopotelor ce cheamă frații la rugăciune, ne deșteptăm sub razele vii ale soarelui, pregătindu-ne să mergem la biserică spre a asculta sfânta slujbă, luând parte la răspunsurile sfintei Liturghii.

Eșim dela biserică și după puțin repaus Părintele stareț se oferă spre a-mi da cunoștințe istorice asupra mănăstirii Căpriană, spunând că întemeetorul ei este Ștefan cel Mare, care a făcut ca dani mai multe moșii și mai târziu Petru Vodă Rareș, fiul natural al său, repară și clădește din nou în comuna Chiprieni, biserica de piatră „Adormirea”, care a fost terminată și înfrumusețată mai târziu de urmașii săi Ștefan Vodă și Alexandru Lăpușeanu ce dăruiește 12 moșii, sate cu păduri, fânețe, vii, făcând și multe alte îmbunătățiri. Acelaș domn Petru Rareș, a dăruit și o Evanghelie scrisă în slavonește pe pergament, îmbrăcată în scoarțe de lemn, învelită cu un strat gros de argint, poleită în aur, dar care nu mai există în biblioteca mănăstirii, decât până la începutul războiului mondial, când a fost luată și dusă în Rusia.

Decadența morală a călugărilor din care cauză mănăstirea ajunge în ruină, face pe domnul Moldovei Antioh Cantemir să o închine servind ca metoh, mănăstirii Zograf dela Sfântul Munte din documentul căruia se poate constata că mănăstirea Căpriană a fost zidită din temelie de Ștefan cel Mare, și este ctitoria sa.

Cu privire la numele mănăstirii de Căpriană, legenda spune că domnul Ștefan cel Mare, în urma luptelor cu hoardele tătare, ce veniseră să-i prădeze țara alungându-i peste Nistru, s'a retras cu căpitanii săi să se odihnească, într'o poiană din mijlocul vestiților codrii unde astăzi este sfânta mănăstire. Și pe când se odihneau ei, iată o căprioară sălbatică, zărită fiind de călăreții din oștire au și încercuit-o, gata de a trimite săgețile în trupul ei plâpând. În zadar biata căprioară se încerca să afle vre-o scăpare, și văzându-se din toate părțile strâmtorată și neștiind unde să apuce, căzu în genunchi tremurând, în semn de rugăciune, spre a fi lăsată în libertate. Ștefan Vodă văzând întâmplarea se înduioșă ordonând arcașilor să-i dea drumul și socotind aceasta ca un semn ceresc ce i l-a dat Dumnezeu, a ridicat pe acest loc, drept mulțumire după înfrângerea dușmanilor o mănăstire, care să poarte numele de Căpriană în amintirea și acestei întâmplări minunate.

Și aci la Căpriană — spun bătrânii călugări — că, domnii și boerii cu jupănesele lor, veniau în timp de iarnă, cu săniile trase pe tălpi din os de elefant, ca să se reculeagă sufletește, ascultând sfintele slujbe, și melodioasele cântări bisericesti neavând altă distracție de căpetenie decât biserica la care veniau cu o deosebită evlavie.

Intreaga ocârmuire a bunurilor mănăstirești de aci, precum și oficierea slujbelor divine, erau în mâinele monahilor trimiși dela Zograf, când Basarabia fiind răpită de Ruși, mănăstirea trece sub conducerea starețului român Gavriil, devenit mai târziu Mitropolitul Gavriil Bănulescu al Chișinăului, refăcând din temelie la 1820 biserica „Adormirea”, lângă care a și fost îngropat, după cum se vede din inscripția depe mormântul său, care o dăm aci tradusă de părintele stareț, din rusește în românește: „Aci se odihnește trupul P. S. Exarh Gavriil Mitropolitul Chișinăului și Hotinului și a ordinilor Sf. Andrei cel întâi chemat, Sfântul Vladimir gradul I, a Sf. Aleaxndru și a Sf. Ana, grad. I, clasă și cavaler. Vestitul păstor acesta s'a născut în Transilvania în orașul Bistrița. După patimi și mulți ani de sacrificiu pentru binele bisericii, au construit în ultimii lui ani ai vieții sale, casa arhierască din Chișinău cu seminarul și construit și înfrumusețat această mănăstire Căpriană, adormind în oboseala

sa, 1821 anul, Martie 30 ziua. Numele lui viu va fi în neam. înțelepciunea lui va povesti noroadele și lauda lui o va mărturisi biserica”.

Mai târziu mănăstirea din nou a fost ocârmuită de către monahii bulgari dela Zografu, Mitropolitul respectiv trecând la Harjauca, când apoi, toate bunurile mănăstirilor închinat, trec în supravegherea Rușilor, iar monahii bulgari trec sub conducerea unui egumen rus, până când Basarabia unindu-se cu patria mamă, mănăstirea capătă orânduirea bisericii românești.

Biserica Adormirea din Mănăstirea Căpriană.

Astăzi sunt trei biserici : Adormirea Maicii Domnului, zidită din temelie de Mitropolitul Gavriil, în 1820, pe locul celei întemeiate de Voevodul Petru Rareș, al Moldovei, având următoarea inscripție: „Intru slava lui Dumnezeu celui slăvit în Troiță Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, cu porunca binecredinciosului singur stăpânitorului marelui împărat al nostru Alexandru Pavlovici a toată Rusia, cu binecuvântarea și a sfântului îndreptătorului a toată Rusia Sinod și a P. S. Exarh Gavriil Mitropolitul Chișinăului și Hotinului, prefăcându-se sfânta biserică aceasta în numele Adormirea Maicii Domnului, cu stăruința chiar și ajutorul Mitropolitului Chișinăului și a binevoitorilor, jertfe Din temelie construită în

anul dela nașterea lui Hristos (1542) întru fericita adormire a domnitorilor Moldovei, Petru Voevod și Ștefan Voevod. Pentru această mănăstire Căpriană, care mănăstire de cei mai de sus pomeniți domnitori și altor binecredincioși părinți dăruită și înzestrată cu diferite moșii și venituri pentru mântuirea sufletelor lor și vecinica pomenire, în anul dela facerea lumii 7327 iar dela nașterea lui Hristos 1819—20, luna August'.

A doua biserică „Sfântul Gheorghe”, prefăcută pentru trapeză și în care se slujește iarna, este cea zidită de igumenul Ilarion la 1840, lângă care se găsesc mai multe chilii pentru frații călugări; iar a treia biserică având acelaș hram, s'a zidit cu mijlocirea, truda și stăruința igumenului Teofilact arhimandritul, când s'au făcut și alte reparațiuni și îmbunătățiri pentru înflorirea spirituală și materială a mănăstirii, spre deosebire de alți conducători ai sfântului locaș, care numai au risipit, luând tot ce au putut din bunurile bisericesti, „și lăsând în urma lor mare ruină, și jale din punct de vedere moral și material”.

Astăzi superiorul mănăstirii părintele Paisie, om liniștit și blând la suflet, orânduște bine gospodăria sfântului locaș, unde se duce viața în comun, făcând admirația tuturor vizitatorilor din țară, cât și celor străini, la vederea chiliilor bine îngrijite a spitalului, muzeului și bibliotecii bogată în diferite cărți vechi bisericesti, scrise cu litere slavonești și românești, și averii compusă din 17 ha. vie, 12 ha. livadă, 6 ha. grădini de zarzavat, 5 iazuri, 50 ha. pământ arabil, 2 mori, instalație de lumină electrică unde lucrează cei 166 slujitori monahi și frați de ascultare.

Deși încetinel la vorbă, fiind cam suferind, dar bunătatea sufletului și bună voința, îi inspiră dragoste și respect. Este foarte amărât însă sufletește ori de câte ori vin vizitatori, nu cu piozitatea ce se cere adevăratului creștin, ci mai mult pentru distracție și desfătare vremelnice și deșarte.

20 Iulie

MANASTIREA HANCU

În dimineața zilei de 20 Iulie ne pregătim de plecare, și luându-ne rămas bun dela părintele stareț, și frații monahi

cu care am vorbit, ne strângem călduros mâna unul altuia în urări de bine, pormin ieșind din curtea mănăstirii Căpriansa și apucăm pe drumul ce trece printre semănături de lanuri mari și pajiști întinse pe o vale deschisă spre miază-zi.

În fund de vale pe apa Cogâlnicului ce formează mai multe iazuri, se zărește locașul de închinare Hâncul așezat între frumoase dealuri, acoperite cu feluriți copaci seculari. Intrăm în curtea liniștită, a mănăstirii, unde numai vre'o 3 — 4 monahi bătrâni stau în jurul bisericii, ceilalți fiind la munca câmpului, după cum ne afirmă cuviosul Pavel arhondarul, care ține și loc de stareț. — Părintele arhimandrit Dometian Hodorogea, fiind în concediu pentru îngrijirea sănătății. Ne poartă în fața chiliei sale, în timp ce un frate călugăr chiamă la mâncare nenumărate păsări, printre care falnic se rotesc doi păuni, pe când micii pisoi în număr destul de mare, distrează prin jocurile lor nevinovate, pe toți care-i privesc. Cerând informațiuni cu privire la sfânta mănăstire. Cuviosul părinte începe a ne istorisi din câte știe, spunând că la început a fost întemeiată de marele Stolnic Mihail Hâncu la 1678, socotit ca schit de călugărițe, la dorința mult iubitei sale fiice Paraschiva, ce s'a și călugărit dăruind și mosia Săcăreni.

Mai în urmă însă maicile au părăsit sfântul locaș, plecând la alte mănăstiri, din cauza deselor jafuri ce le făceau hoardele tătare, pustiind totul în cale.

Atunci schitul, s'a populat, în urma rugămintelor urmașilor familiei Hâncu, cu monahi din mănăstirea Vărzărești, care în frunte și sub priceputa conducere a ieromonahului Varlaam, — un vrednic urmaș al familiei Hâncu, — se repară mănăstirea cum și chiliile pentru monahi. împodobindu-se și împrejurimile schitului cu frumoase grădini de zarzavaturi, și livezi de pomi fructiferi.

Gospodăria și viața monahală de aici, se dezvoltă din ce în ce mai mult sub stăreția părinților, Sava, Iezechil, Antonie, Arsenie, Iov, Silivestru, când pe la anul 1840 sub igumenul Dosofteiu, ajunge la mare înflorire, înlocuind biserica de lemn, cu alta de zid, ridică chilii pentru stareț și monahi, aduce apă, face trapeză, alcătuește instrucțiuni cu privire la buna stare a mănăstirii, pentru rânduelile și disciplina vieții monahale de obște.

După igumenul Dosoftei, au urmat la conducerea spirituală și gospodărească a mănăstirii, mulți stareți a căror activitate, nu se cunoaște. Astăzi mănăstirea este condusă cu multă înțelepciune de bunul cântăreț, arhimandritul mitrofor Dometian Hororogea, cu ajutorul celor 65 slujitori, aflați în mănăstire.

— Sunt multe cărți și hrisoave vechi, ne spune bătrânul călugăr Cuviosul Pavel, care arată „urma românească” între care și hrisoavele domnilor Aleaxndru Vodă Iliș, Alexandru Vodă Ghica, cum și zăpisiul lui Mihail Hâncul, dar nu e nimeni care să le cerceteze cu deamănuntul.

După o mică plimbare prin curtea mănăstirii, împodobită cu flori și așezată între dealurile înalte acoperite cu păduri întinse, suntem poftiți la o mică zăcuscă, punându-ne înainte pe masă cu un zâmbet de dragoste și frăție și o garafă de „gin”, bun și rece.

După aceasta plecăm dela mănăstire lăsând la posturile lor pe bătrânii monahi, să-și urmeze mai departe calea spre mântuire.

MANASTIREA VARZAREȘTI

După o călătorie de aproape 12 km. mergând pe valea tăiată de drumuri și poteci a satelor Vorniceni și Lozova, urcăm îndată spre culmea dealului, acoperit de o pădurice rară, după care pogorându-ne pe o vale râpoasă, vedem așezat lângă un picior de plai, înconjurat de trei părți de coline acoperite cu păduri, satul Vărzărești, prin care trece râul Sinești.

Lângă acest sat este zidită, sub dealul ce amenință cu căderea lui, mănăstirea Vărzărești, — cea mai veche din Basarabia —, amintită se spune într'un document — din 1420 de pe vremea lui Aleaxndru cel Bun domnul Moldovei, care dăruiește niște moșii. Astăzi este aproape spre desființare deoarece dealul în care sunt clădite chiliile e crăpat din cauza apelor, ce se scurg pe lângă mănăstire, primejduind astfel existența ei, deși chiliile sunt întărite cu zid de piatră.

Prea Cuvioasa maică Evlavia Frunză, stareța sfintei mănăstiri, ne primește cu multă bunăvoință și poftiți să gustăm câte ceva din cea ce ne dă, întrebă cu sfiială, care este scopul venirii noastre pe aceste meleaguri ?

— Privitor la istoricul acestei mănăstiri, când este întemeiată nu știm, sune Cuvioasa maică, dar este foarte veche, căci se amintește de ea și pe timpul lui Alexandru cel Bun, după cum am auzit, și că într'o vreme a fost pustită de tătari.

Pe atunci mănăstirea era locuită de călugări, care au fost înlocuiți cu călugărițele ce au venit dela schitul Cosăuți jud. Soroca, desființat.

Mănăstirea a mai fost reparată și reînnoită, având numai o singură biserică din lemn și o clopotniță, când mai târziu s'a mai ridicat încă o biserică din piatră „Sfântul Dumitru” fă-

*Mănăstirea Vărzărești
(Vedere generală).*

cută în timpul stăreției Cuvioasei Tecla, după care a urmat igumenia Olimpiada, prin a cărei osteneală, s'a mărit averea mănăstirii cumpărându-se mult teren dela moșia Iurceni, a ridicat din nou biserică de iarnă, împodobind-o cu diferite obiecte bisericesti, făcându-se și alte multe îmbunătățiri, când în timpul de față am putut înființa atelierul de covoare unde lucrează surorile, atelier de făcut și reparat vestminte bisericesti, s'a reparat biserică și s'au complectat și înlocuit multe din odoarele bisericesti.

— Personalul sfintei mănăstiri care este compus din 200 monahii și surori, are viața de sine, afară numai de surorile

intrate de curând, care, sunt ținute pe lângă stăreție spre a se deprinde cu orânduiala și regulile bisericesti, au viața de obște timp de patru ani, rămânând ca apoi să ducă viața de sine.

— Pe lângă cea ce fiecare poate munci spre a se putea întreține, mănăstirea mai posedă pământ arabil, vii, grădini de zarzavat, oi, vaci, din recolta și produsul cărora se îndulcesc maicile, spre a putea duce viața, ce cu greu o trăesc, fiind sărace.

21 Iulie

În razele voioase ale dimineții, în timp ce maica stareță „se grijea și spre multe se silea“, noi ne pregătim de plecare căci lung și anevoios este drumul ce-l parcurgem, simțindu-l însă foarte ușor de străbătut, când ne gândim la scopul pentru care întreprindem această călătorie.

Am plecat dela mănăstirea Vărzărești, lăsându-mi un gol sufletesc, starea mizeră în care se găsesc atâtea maici — mai ales bătrânele, — care pentru a se hrăni, țin sub acelaș adăpost o biată capră și acea nemâncată, și mă întreb de ce nu s'ar desființa acest loc de mănăstire, sau dacă nu este cu putință fiind ctitorie domnească, să se îngrijească Comisiunea Monumentelor Istorice din Basarabia, a-i da ajutorul cuvenit, pentru instărirea lui ? ! ? ! ? !..

MANASTIREA RACIULA

Dela Vărzărești abatem pe calea ce duce, printre văi și dealuri împodobite cu păduri de codru, printre iazuri și fânețe, grâu și lanuri mari de porumb, la satul Vorniceni, cu o populație de vre'o 1600 familii de români, oprind la fântâna „Donația Ioan Ianculeț Ministru de Interne“, făcută din zid la mijlocul comunei lângă biserica numită „Sfântul Petru și Pavel“. De aci continuă drumul uscat și plin de praf, străbătând dealuri și văi, acoperite cu dumbrăvi frumoase și sate bogate, ca să coborâm în vale pe șoseaua dela marginea unui sat împodobită de o parte și de alta cu pomi fructiferi, spre gospodăria maicilor dela Răciula.

Printre grădiniți de flori și chilii așezate în jurul bisericii se zăresc maicile și surorile prea puține la număr, majoritatea

fiind la munca câmpului. La stăreție o maică, voinică și înaltă de vârstă mijlocie, ne întâmpină poftindu-ne, în camerele împodobite cu icoane, divanuri și canapele. Este maica stareța mănăstirii, anume Eupraxia Bogatu.

Binevoitoare și bucuroasă de oaspeți, ne întreabă ce se mai aude prin lume, și după ce ni se aduce dulceață și cafeaua, începe a ne spune multe lucruri din viața și necazurile mănăstirii, amintind în frânturi, icoane și întâmplări din vremuri trecute. În odăile stăreției plutește o atmosferă ușoară de tă-măe și de cărți vechi.

După câțva timp de mică odihnă, mergem să vizităm întreaga mănăstire, spunând maica stareță că este întemeiată la 1797 de preoții satului Pașcani, Ioan și Andrei Roșca, ajutați fiind la zidirea acestei mănăstiri de doi răzeși români: Constantin și Simion Stratu.

Schitul la început de călugări, s'a înlocuit la urmă cu călugărițe aduse din alt schit, având două biserici, care dau o lumină mare, ce intră prin înaltele ferestre, ambele fiind în reparație. Multe din starețe s'au interesat de aproape de sfânta mănăstire, îmbunătățind-o prin reparație și reînnoire de biserici, construire de camere, introducere de cântare și citire moldovenească, școală, etc.

Maicile ce se numără la vre-o 300 împreună cu ucenițe par a fi fericite. Dar se observă ca și în alte părți că o duc mai greu de cât călugări. Necăjite se luptă cu sărăcia, muncind la câmp pământul arabil de 25 ha., la livadă, vie, zarzavat, neimpărtășindu-se cu nimic din roadele lor, trăind mai mult din torsul lânii și din ac, și de aceea poate — după cum se vede — viața lor stearpă este de multe ori umplută nu tocmai cu deplină îngăduință și smerenie ce se cere pentru iubirea între surori întru Hristos. Să nu fie. Căci atunci ce folosesc dulcile cântări isvorâte din acelaș suflet, lipsit de dragoste și nemulțumire?

Totuși sfinții și Maica Domnului privesc și zâmbesc cu prietenie, îngăduință și cu iertare la niște biete ființe slabe, așteptând să se îndrepteze pe calea mântuirii.

MANASTIREA HARJAUCA

Pe drumul în serpentine ce duce printre văi și dealuri, acoperite din ce în ce mai des de păduri, foarte atrăgătoare prin

viața vioae ce le-o dau lanurile aurii de „pâine”, porumbul verde, împreună cu fânețurile de luncă și floarea soarelui, în dreptul stației Șipoteni, după ce suim dealul cel mare dela calea ferată, iată că nu prea departe privirea se deschide larg spre poalele unui deal acoperit de o pădure seculară de jur împrejur cu vii și pomi fructiferi, unde se află așezată adâncă ca într'un sân de codru Mănăstirea Harjauca, reședința de vară a Mitropolitului Basarabiei.

Intrând spre mănăstire pe o alee mare și largă, cu plopi deși și subțiri, care strejuesc, iazul din vale, resfrângându-și tot peisajul în oglinda lui cea neagră, ajungem la poarta cetății unde ne întâmpină un frate călugăr bătrân, simplu îmbrăcat, cerând binecuvântarea cu capul plecat cum se crede că e cuviincios pentru o față bisericească. După câțva timp de așteptare, iată că dinspre reședința mitropolitană, apare un bătrân micuț și cu figura de copil, ce imprimă nevinovăția, blândețea, cucernicia sufletului și lumina minții, Este părintele locțiitor, de stareț, protosinghelul Serapion Mardare, — stareț titular fiind I. P. S. Mitropolit al Chișinăului, — care ne poștește în frumoasa-i chilie și după ce stăm puțin de vorbă, mergem spre biserică fiind timpul rugăciunii. Soarele a asfințit dincolo de pădurea ce stă neclintită și solemnă pe un pripor de deal.

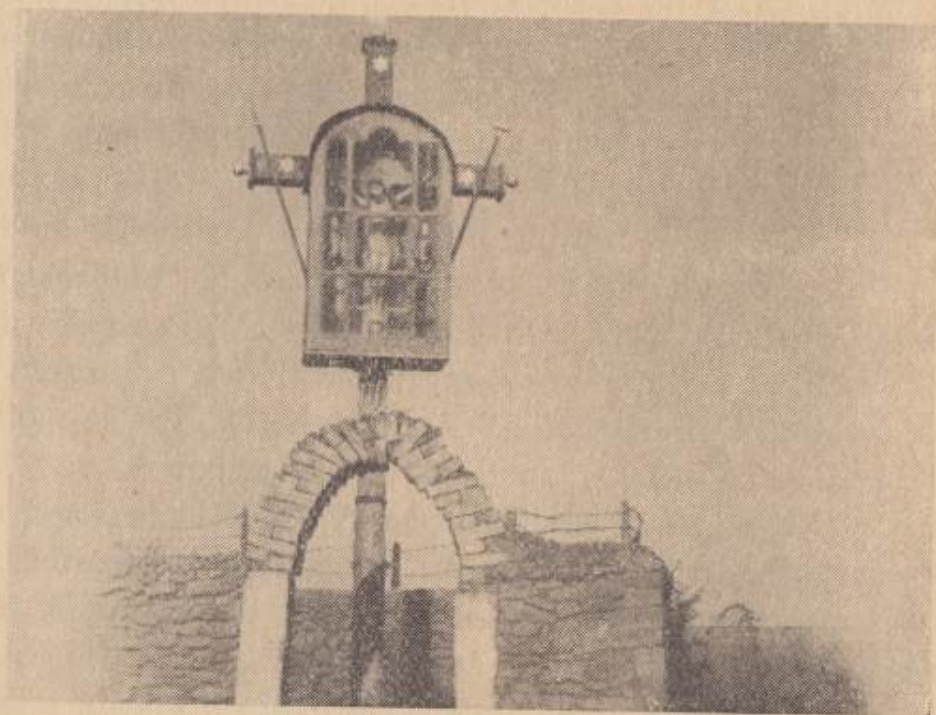
Nu-i nici o mișcare. Singurul semn de viață la acest ceas, în liniștea zidurilor, este freamătul melodios din biserică, dela dulcele și armonioasele coruri ale slujbei de vecernie. Eșind dela biserică prindem a trece spre trapeză, urmăriți fiind de dulcele ecouri ale vecerniei, unde găsim sala plină de monahi, și frați, orânduți la locurile lor, așteptând binecuvântarea superiorului.

Candelile și lumânările, luminează slab mesele lungi, curate și simple ale comunității, pe care sunt așezate tacâmurile fiecăruia.

Icoane, amvon pentru cititori, iar în fund o inscripție slavonă: „Cei ce mănâncă să nu disprețuiască pe cel ce nu mănâncă; cel ce nu mănâncă să nu judece pe cel ce mănâncă” Gustăm din masa de obște și după convenita rugăciune, urcăm la stareție, unde bătrânul, bunul și blândul igumen, cu vocea-i stinsă ne istorisește despre sfânta mănăstire Hârjauca, care este așezată după aceeaș normă de adunare a rugătorilor către Dumnezeu. In privința înființării mănăstirii sunt mai multe

părerii lipsite de precizii asupra ctitorului și anului întemeierii ei, ne spune bătrânul părinte.

— După unii ar fi întemeiată de către starețul Teodosie, ieromonahul Varsanofie și un boer moldovean la 1749. A doua ipoteză este că, acum vre'o 200 ani și mai bine, un călugăr anume Hârjău pribegind, a venit în sânul acestui codru spre a se odihni și văzând pe Maica Domnului, de atunci bietul călugăr n'a avut odihnă, până ce a ridicat loc de rugăciune și de pomenire, în chinovia căruia apoi au venit, mulți creștini „lepădându-și toată grija cea lumească” spre a se afierosi Domnului.

Troiță.
(*Răstignirea Domnului*).

O altă părere că mănăstirea a fost întemeiată de un oarecare monah Inochentie Sava pe „trupul moșiei sale”, numind-o Hârjauca, după numele pârâului, care curge prin mijlocul acestei moșii.

Aci s'a construit, la început, o bisericuță săracă din gard, lipită cu pământ și acoperită cu stuh, având câteva chilioare, în jur pentru stareț, și frați, acoperite cu papură de baltă și cu ferestrele de burduf de oaie. Și fiindcă schitul n'a avut mult timp preoți, adesea ori la Duminiți și în sărbători mari, erau chemați preoți de mir, din împrejurimi aduși cu trăsura și în-

tovărășiți de călăreți ce aveau cornuri de bou ca să sune dela sat până la schit prin pădurea uriașă, plină de fiarele sălbatice, care adesea ori îi atacau.

Viața ce duceau puținii călugări, la început era foarte grea, cu toate că aveau în stăpânire o pădure, ce nu puteau s'o folosească căci n'avea cine s'o cumpere, așa că erau nevoiți ca toamna să umble împrăștiați prin sate, spre a-și agonisi cele de trebuință pentru iarnă.

După mai mulți stareți ai schitului care au adus mici îmbunătățiri, cel ce și-a pus toată dragostea creștinească față de acest locaș este cunoscutul stareț, arhimandritul Spiridon Filipovici, prin osteneala căruia schitul este adus în stare de înflorire, prefăcându-l într'o mănăstire bogată.

S'a curățit locul de pădurea ce nu aducea nici un folos, făcându-l pământ arabil, s'a clădit o nouă biserică, în locul celei de lemn, s'au sădit vii, livezi, s'au făcut iazuri cu moară de apă, înmulțind și vitele de trebuință, când în anul 1846 a încetat din viață, înmormântat fiind în pridvorul bisericei de vară, Sfântul Spiridon, zidită prin stăruința lui, după cum se vede din inscripția aflată în părete pe partea dreaptă, a interiorului bisericei, cetindu-se următoarele: „Aci odihnește rămășița Arhimandritului Spiridon Filipovici, care s'a născut la 16 Ianuarie 1779 în orașul Șibinița pe malul Adriatica și a murit la 22 Februarie 1846 în mănăstirea Hârjauca, care a fost starețul mănăstirii”.

— Primul stareț, titular după 1846 când mănăstirea devine mănăstire arhierească, la hotărârea Sinodului Rus, a fost Arhiepiscopul Irinarh al Chișinăului, având ca loco-țiitori, sau namestnici pe părinți Pantelimon și Ilarion, sub care s'au făcut multe înouri și schimbări, iar călugărilor făcându-li-se mângâere, că le dădeau mâncare gratuită, apoi rasă și caftan pe 3 ani și 2 schimburi în cursul unui an, proviziile din mănăstire, primindu-se de înaltul stareț. Sub Mitropolitul Antonie al Chișinăului, se repară clădirile dela mănăstire, se zidește din nou trapeza, se cumpără moșia „Antonovca” după numele arhiepiscopului, pe care s'a zidit o biserică din piatră și cărămidă, chilii pentru monahii și frații ce ereau trimiși la ascultare spre a supraveghia averea mănăstirii, compusă din sute de vite cornute, porci și mii de oi, precum și moară cu aburi,

care a ars în 1915 și întinsele vii ce produceau mii de vedre de vin.

— În vremea Arhiepiscopului Pavel, se sfințește biserica de pe moșia „Antonovca”, se înființează școală primară pentru copii orfani ai clericilor, se construiesc case pentru stăreție, se sădește livadă pentru pomi fructiferi, cramă pentru vii; iar sub Mitrojolitul Serafim pe lângă alte multe îmbunătățiri, se mărește biserica de iarnă, se construiește din nou arhondaricul, zidul în jurul mănăstirii cu porți mari de fer bine încheiate, introducându-se și apa de izvor adusă din pădure prin țevi, în curtea mănăstirii, pentru înlesnirea monahilor și a întregii gospodării.

La 1917 mănăstirea a suferit foarte multe din cauza revoluției, căci a fost prădată și jefuită de către soldații ruși și locuitori din comunele vecine, vărsându-se și vinul ca la vre-o trei mii vedre.

Bătrânii călugări rămași în mănăstire, cei tineri fugind de frică, au fost siliți, de revoluționarii ruși ce îndrăzniseră să intre chiar în sfânta biserică până la altar, cu revolverele în mâini, amenințând cu moartea pe cei aflați în slujbă, ca să predea vinul ascuns pentru biserică cum și toate bunurile mănăstirești, dăinuind această groază și stare nenorocită asupra bieților monahi și a sfântului locaș, până în 1918, când Românii trecând granița Prutului, au alungat întreaga armată rusă de pe pământul Basarabiei, astfel scăpând și mănăstirea din mâinile bolșevicilor.

— După războiul mondial, primul Arhiepiscop al Basarabiei, care a adus nespusă bucurie și călugărilor din această mănăstire, a fost arhierul moldovean Nicodim al Hășilor, care și-a pus cea mai mare dragoste pentru viața mănăstirească, interesându-se în deaproape de bunul trai material și sufletec al monahilor și introducând în biserică cântarea moldovenească. Astăzi mănăstirea, acest pitoresc și nobil loc de retragere, bine îngrijit și curat, este cea mai îmbelșugată după a Noului-Neamț, nelipsindu-i nimic din cele de nevoie pentru viața fraților, care numără vre-o 82 slujitori și frați de ascultare, având pe lângă multele și prețioasele vestminte bisericesti, una din cea mai bine orânduită bibliotecă compusă din diferite cărți de literatură bisercească, dăruite în mare parte de Episcopul Iacov, iar restul cumpărate din venitul mănăs-

tirii. Și actualul Mitropolit Gurie al Chișinăului, — spune Prea Cuviosul stareț, s'a interesat mult de „trăitorii mânăstirii”, deschizând o școală de adulți, pentru care a jertfit personal bani, cu care s'au cumpărat și cărți pentru frații școlari. E noapte târziu.

22 Iulie.

Dis de dimineață ne pregătim de plecare. Și părintele stareț pleacă spre Chișinău, așteptând însă, pornirea musafirilor, așa că după cele convenite din partea gazdei pentru ca vizitatori „să meargă în plin”, ne luăm rămas bun, dorindu-ne unul altuia revederea, și eșind din sfânta mânăstire, ne îndreptăm spre alt locaș dumnezeesc.

MANASTIREA HARBOVAȚULUI

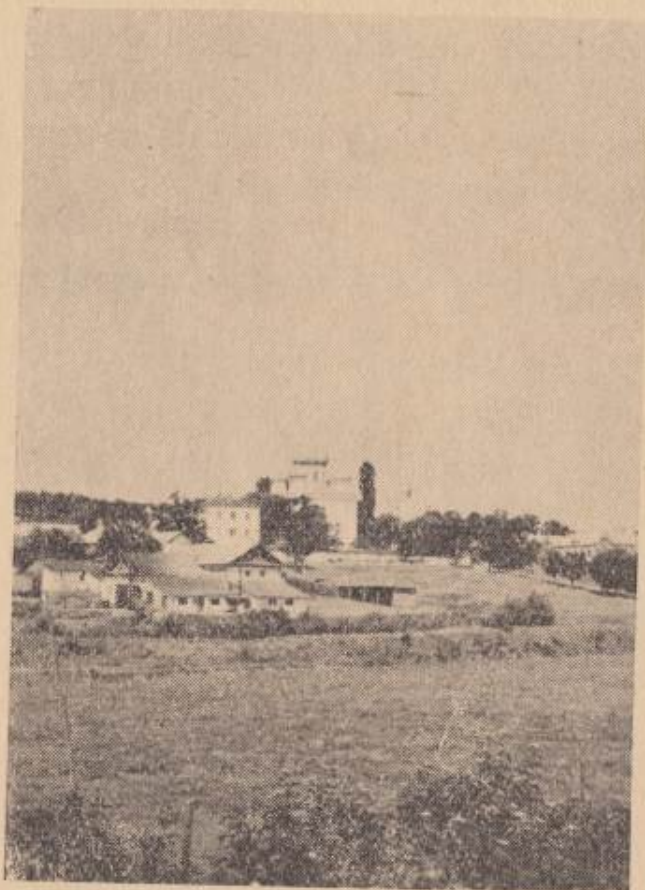
Trecând printre livezi mari și vii, ce odinioară erau vechile poeni presărate în bătrânii codri ai Orheiului, — regiunea sălbatecă cu pârae tainice și mult frământate de năvala Tătarilor, — străbatem râpele adânci și valurile de păduri ce par fără hotar, și intrăm pe valea Ichelului în curata gospodărie dela mânăstirea Harbovățului ce apare în mijlocul verdeții bogatelor grădini, având numirea și de Gârbovăț, care după tradiție și-ar fi luat-o dela un oarecare călugăr, de neam rus, ce a făcut serviciu la mânăstire și a adus multe îmbunătățiri, anume Ioanichie Gorbati (gârbov).

Chiliile, bisericile și toate acareturile, ce par că dorm în soarele de Iulie, — căci frații sunt la munca câmpului, — sunt acoperite cu tablă vopsită în culoarea pravoslavnică—de verde — ce o întâlnim mai la toate așezămintele mânăstirești din Basarabia.

Abia găsim un bătrân călugăr, în ograda goală și netedă, pietruită și impresurată cu clădiri înalte, cu care trecem spre casele stăreției, unde ni se deschid ușile ferecate ca de cetate și deodată intrăm într'un cerdac larg și umbros ce dă asupra unei livezi. Aci, fratele ne pofteste să așteptăm puțin, când printr'o altă ușă apare un părinte mic la statură, bine îmbrăcat, senin la față, ce cu un zâmbet blajin, ne întinde mâna spre a ne cunoaște, apoi cu'n fulger de zâmbet, și de inteligență ne invită la o garafă de vin și puținel sfat, în timp ce adieri de

vânt și miros de flori vin dinspre livada ce ni se deschide în față, iar zumzetul de albine se aude dela prisaca a cărei stupi, sunt așezați sub pomii plini de fructe.

— Să mergem și să vedem întreaga gospodărie, apoi și bisericile — ne spune părintele stareț și după ce-și ia umbrela, ca să-l apere de căldura lui cuptor, plecăm și trecând printre livezi frumoase de diferiți pomi fructiferi și vii întinse, ni se vorbește despre lanuri de grâu și de porumb ale sfintei mâ-

*Mănăstirea Hârbovățului
(Vedere generală).*

năstiri, ce se văd în zare cu turmele de oi și porci, cirezile de vite cornute, și cai, despre livezi și iazuri.

— Noua lege ne-a expropriat o mare parte din moșii, ne spune cu blândețe părintele stareț, rămânând numai ce vă spusei, plus o mașină de treerat grâu și trei mori de măcinat.

Astfel cercetând frumoasa și rânduita gospodărie a mănăstirii Harbovățului în tovărășia părintelui Arhimandrit mitrofor Teognost Donos, bun cărturar, exarhul mănăstirilor din eparhia Chișinăului, ne așezăm pe o bancă la umbra unui nuc

bătrân, din mijlocul livezii, începând a povesti că întru cât privește întemeierea mănăstirii nu prea sunt date precise, unii socotind că a fost făcută de către armașul moldovean Constantin Carpuz, în anul 1730. După alții, mănăstirea cu două biserici de lemn din care se zice că una a ars a fost înființată de oarecare călugări isgoniți din Berșad-Polonia, din cauza persecuțiunilor uniri cu Roma, și că până la 1812; a fost adesa prădată și stricată de turci și de tătari. Bătrânii însă mărturisesc că ei au apucat, de când țin minte, stăpânirea mănăstirească pe moșia Hogineștilor sat mare și frumos de răzeși și mai spune că întâiul stareț, care a făcut și schitul, a fost un călugăr rus cu numele de Ioanichie Gorbati, dela care și mănăstirea și-a luat numele.

Prin împrejurimi s'au adus coloniști ruși de peste hotar, dovedindu-se prin aceasta că se ducea o politică de desnaționalizare a ținutului Basarabiei și de colonizare cu elemente străine, Românii fiind trimiși spre Marea Caspică, unde erau improprietăriți.

Mai târziu un pios Român, polițaiul orașului Chișinău, a-nume Ștefan Lupu cu soția sa Elena, au zidit aci o biserică de piatră - „Adormirea” unde s'au și călugărit, apoi o altă biserică „Pogorârea Sfântului Duh”, cu cheltuiala mănăstirii.

Încă de mult aproape 150 ani, a fost adusă și dăruită la această mănăstire în timpul unui război între turci și ruși, de către soția colonelului rus Nicolae Alexandru Albaduev din Moscova, Icoana, făcătoare de minuni a Maicii Domnului, în amintirea soțului ei, mort aci, se zice ucis de un cal, și înmormântat în curtea mănăstirii. Icoana aceasta era patroana familiei Albaduev, care după vechiul obicei se moștenia, trecând din neam în neam. Se spune că de câte ori Turcii au dat foc mănăstirii, această sfântă icoană a scăpat întregă și neatinsă, păzită fiind de puterea lui Dumnezeu. Și de atunci mulți creștini au prins, a veni și a se închina, căpătând vindecări și tămăduiri de boale toți cei ce cu credință și cu osârdie se rugau, Prea Curatei Fecioare Maria și Pruncului dumnezeesc.

Ștefan Lupu cu soția sa Elena, au îmbrăcat această icoană cu argint, fiind aurită și împodobită cu pietre scumpe. Icoana, în fiecare an de ziua Acoperământului Maicii Domnului (1 Octombrie), este dusă cu procesiune la Chișinău, unde rămâne până în primăvară, când se întoarce înapoi aci la mănăs-

tire, în luna Aprilie, adusă cu mare cinste de părinți prin sate, spre a i se închina credincioșii, care drept mulțumire, dă pânzeturi, scoarțe, covoare și bani, în folosul mănăstirii.

Amândouă bisericile situate în mijlocul mănăstirii, reparate de curând, sunt foarte frumoase, curate, iar obiectele și sfintele vase, toate de argint și în bună stare, cum și biblioteca cu numeroase cărți bine aranjată.

E ora 1 ½.

— Acum e timpul să gustăm ceva și să luăm și un pahărel de vin, zice zâmbind Prea Cuviosul părinte.

Mâncăm cu mare poftă după o plimbare așa de frumoasă pe coaste și văi, acoperite de pomi, vii și zarzavaturi în murmurul stupinei.

Ce frumoase locuri de desmierdare și tihnă sufletească, sunt mănăstirile pe care Dumnezeu le-au împărtășit cu toate harurile frumuseții naturale și cu grația ce o revarsă, asupra celor ce cu dragoste, smerenie, răbdare și curăție sufletească, ș'au închinat întreaga viață Domnului, spre mântuire.

MANASTIREA FRUMOASA

Printre lanurile de porumb și grâu, unde săcerătorii aplecați lucrează pe tăcutele întinderi, printre livezi, vii, dealuri și dumbrăvii, ajungem la „Frumoasa” mănăstire de călugări, așezată deasupra văii Ichelului, pe o colină cu dealul împădurit, înconjurată de vii și grădini de pomi, fructiferi, și intrând pe un drum curat în curte, oprim în fața chiliilor dela stăreție.

Nici o față omenească, căci toți frații sunt la munca câmpului, sub larga boltă albastră, secerând grâul. Un monah bătrân ne vede, se apropie, cerînd binecuvîntarea, pentru care i se răspunde „Domnul” și la dorința de a vorbi cu Prea Cuviosul stareț, nu pofteste să „adăstăm” puțin, până il va înștiința de venirea noastră.

Iată și părintele stareț, protosinghelul Nicolae Ivancenco, plin de viață, voinic și vecinic cu zâmbetul pe buze, trădând blîndețea și bunătatea inimei sale. Cîteva ceasuri câte le petrecem sub strașina chiliei, la masa pe care sunt așezate o garafă cu vin rece și o mică gustare, cu multă prietenie și dragoste ne vorbește despre sfînta mănăstire că e înființată

acum vre-o 130 ani și mai bine de răzeșul Efrem Iurco, din satul Olinșeni, pe răzeșia sa, și umblând cu alți doi singuratici după milostenie, a zidit o bisericuță din lemn, astăzi fiind din cărămidă.

— In vechime nu prea era vizitată, fiind socotită ca o așezare de mâna a doua, dar noi nu ne-am supărat cum nici acum nu ne supărăm, dacă nu prea ne vin vizitatori, căci suntem mai fără necaz și amărăciuni. Mulțumim lui Dumnezeu că suntem sănătoși și putem munci să ne ținem între zidurile ei, ca într'o casă strămoșească.

Aici, și-a avut metania și Iosif Naniescu Mitropolitul Moldovei, care a adus în dar multe cărți moldovenești pe care cetim și cântăm noi azi, neuitându-și că aci a slujit ca frate, lucrând prin livezi și la câmp.

Soarele coboară spre seară, iar călugării îmbujorați de soare, cu pletele cărunte, culioanele roșcate și antereele prinse în brâu, intră unul câte unul, sosind dela câmp și se îndreaptă spre trapeză spre a cina, viața fiind de obște. Simți o nesfârșită dulceață privindu-i, cu sufletul lor curat, ascultători rândurilor monahale. Viile, livezi de pomi, grădinile de zarzavat morile cu motor, mașinile de scărmănat lână, fierăria, strungăria în lemn, stupăria cum și pământul arabil, alcătuesc gospodăria mănăstirii, administrată cu multă pricepere de părintele Nicolae împreună cu 65 slujitori monahi. Biserica e bine făcută, curată, cu obiecte bisericesti în bună stare având o frumoasă bibliotecă de literatură bisericască cum și cărți de ritual.

Fiind spre seară, pornim luându-ne bun rămas.

MANASTIREA ȚIGANEȘTI

Străbătând păduri și piscuri de deal, câmpii bogate de semănături, ajungem spre fundătura a trei dealuri acoperite de păduri, unde într'o vale pitorească în stânga râului Ichel, este așezată mănăstirea Țigănești, a cărei denumire a luat naștere, dela satul cu același nume, ce se află în apropiere.

Părintele stareț este așteptat și de alte persoane să vină dela câmp, mai devreme, dar sosește târziu. Vesel, blând și binevoitor, mă primește, poftindu-mă în sala mare unde ne

servește cu ceai și în timpul cât mai luăm și o zacuscă ne cunoaștem mai bine; dar orele fiind înaintate și părintele stareț, obosit de greu și zăduful zilei, ne retragem în chiliile pregătite, ca să trecem noaptea în liniște și odihnă.

23 Iulie :

Este 8 și un sfert dimineța, când în mijlocul celor ai stăreției, în aburii stacanelor de ceai, în felurite gustări reci de salată, măslina, fripturi și prăjituri, nelipsind nici vodca

Biserica din Sf. Mănăstirea Țigănești.

nici vinul cel bun al Basarabiei, vorbim despre viața satelor și orașele basarabene ce nu sunt sprijinite în așezarea lor socială, economică, culturală și gosodărească.

— Nicăiri, spune părintele Isachie starețul, pământul nu este mai sterp și viața mai vitregă ca în Basarabia.

Trebue să se înceapă marea operă de însănătoșire a poporului de aci, dacă vrem să avem gospodari luminați și conștienți în timp de pace, și brațe puternice în timp de grea cumpănă. Suferințele și slugărniciile îndurate, aceste flagele ce din ce în ce mai mult rod vitalitatea satelor și cu aceasta însăși puterea noastră ca popor a imprimat basarabeanului,

timiditatea sau lipsa de curaj, totdeauna cufundat în reculegere, știind cu vârf și îndesat ce este tăcerea.

Citirea gazetelor și a multor anchete despre Basarabia imprimă în sufletul cititorului, care simte românește, teama că aci găsești oameni neospitalieri, înstrăinați de neam și lege, cuiburi de comuniști, rusofili, bolșevici.

Este adevărat că la orașe, unde sunt prea mulți români, sunt alte forme culturale sociale și economice, fiind formate dintr'un conglomerat de națiuni, străine de tot ce este sentiment și tradiție națională românească, dintre care evreeii ocupă primul loc, și aici cu drept cuvânt se poate zice, că bolșevismul și comunismul este o realitate. La sate însă în afară de puținii evrei răspândiți în fiecare comună, întreaga Basarabie este locuită de români, cu aceleași datini și obiceiuri, aceeași limbă și același suflet, neapucând niciodată calea comunismului, fiind strâns legat de pământul strămoșesc, de neam și lege.

Mănăstirile din Basarabia au avut rolul cultural printre satele din împrejurimi, pe cât se poate, fiind și păstrătoarea tuturor tradițiilor românești.

— Cât privește despre mănăstirea Țigănești din punct de vedere istoric, — spune Prea Cuviosul părinte — după cât știu este întemeiată pe la 1725 de un boer anume Lupu Dencu și alți răzeși din comunele: Cobâlca și Țigănești, construită din bârne, când mai pe urmă dărâmându-se s'a zidit în stil rusesc una nouă de piatră sub igumenatul ieromonahului Victor cu bani adunați dela diferiți binevoitori creștini, deveniți în urmă ctitori. A doua biserică s'a zidit mai în urmă într'un stil aproape moldovenesc, cu ajutorul diferiților creștini, și în mare parte din suma de bani pusă la dispoziție de un negustor din Chișinău, după cum citim în următoarea inscripție scrisă în limba rusă, deasupra mormântului, celui ce a zidit biserică, tradusă astfel: „Aci este înmormântat corpul robului lui Dumnezeu Hristofor Caragea Iscrov, ziditorul acestei sfinte biserici, încetat din viață, la 15 Aprilie 1887, la anul 60 al vieții”.

În privința odoarelor bisericesti, mănăstirea este săracă din punct de vedere artistic, singură icoana Maicii Domnului deosebindu-se ca pictură ce e adevărat bizantină, iar cata-

peteasma ca și la cealaltă biserică este simplă de lemn, cu icone noi de pictură rusească.

Posedă o bibliotecă cu bogată colecție de cărți vechi în limba română și slovană, precum și documente foarte interesante, cu privire la istoricul sfântului locaș. Deși săracă în averi, mănăstirea, însă este plină de dărnicie și ospitalitate. Reparația ce desigur că s'a terminat, s'a făcut cu osteneala părinților, din fondurile mănăstirii, lucrarea fiind condusă de părintele Arhimandrit Ioachim, călugăr plin de evlavie și duh bisericesc.

La ora 1 suntem chemați să prânzim. Pe un larg cerdac e pregătită o masă cu câteva servicii.

Intr'o prietenească atmosferă, la care ia parte și părintele stareț Teognost dela mănăstirea Hârbovăț — venit pentru interesele mănăstirești — vorbim despre vremuri noi și vechi, în timp ce ni se servește mai întâiu, o copioasă zacuscă și apoi masa propriu zisă, la care bem un păhărel de rachiu foarte tare, cum și câte un vin, toți fiind mulțumiți de buna primire a bunului și blândului stareț, care la rându-i este foarte satisfăcut sufletește, pentru mulțumirea ce o citește pe fețele noastre.

MANASTIREA TABARA

După amiază pe la orele 3, în puterea căldurii, pornind printre holde, în curând ajungem la mănăstirea de maici Tabăra, care este așezată pe un deal acoperit cu păduri, numindu-se astfel dela faptul că pe aici au tăbărat în trecut moldoveni fugăriți de tătarii, cari prădau și jefuiau țara.

Intrăm în curtea sfântului locaș, unde se află căsuțele gospodărești ale maicilor, cu cerdace largi, având în față meri peri, cireși și fel de fel de flori, așezate în straturi. Cuvioasa monahia Hionia, stareța, cu care facem cunoștință, ne conduce în bisericile mănăstirii, ce sunt foarte bine ținute de monahiile afieorisite Domnului.

Mănăstirea este întemeiată după unii la 1779, spune Prea Cuvioasa maică, de un oare care Darie Carp, vătaful boerului Gheorghe Ruso; dar după alții acesta ar fi zidit-o și, întemeiat-o la 1784.

La început a fost locuită de călugări, când pe la 1815,

au fost înlocuiți cu călugărițele aduse dela schitul „Fântâna Doamnei”, din porunca Mitropolitului Gavriil.

— Astăzi avem două biserici, una socotită de iarnă, cealaltă de vară, având toate obiecte bisericesti, foarte curate și în bună stare. Averea mănăstirii se ridică în total la 55 ha. pământ arabil, vie, livadă, grădini de zarzavat, case, vite, care formează la un loc întreaga bogăție materială a acestui sfânt locaș dumnezeesc. .

După două ore și jumătate ne despărțim eșind din curtea sfintei mănăstiri.

MANASTIREA CURCHI

Pe terenul accidentat ce prezintă ochiului, foarte frumoase și plăcute pozițiuni ale dealurilor acoperite cu întinse păduri, mergem la mănăstirea Curchi una din cele mai frumoase și mai bogate mănăstiri ale Basarabiei, care este așezată într'o pozițiune pitorească lângă pârâul Vaticiului, pe un picior de deal, înconjurată de toate părțile cu păduri, vii, grădini de zarzavat și pomi roditori.

Intrăm în mănăstire pe un drumușor curat oprind mașina lângă stăreție, în fața căreia se află plantații de brazi și flori. Ce gospodărie frumoasă! livadă cu iarbă înaltă și pomi dă-tători de bogăție se cuprinde în jurul ei. Părintele streț Arhi-mandritul mitrofor Iuvenalie Țăranu, care are sub conducerea sa întreg personalul mănăstirii compus din 180 slujitori și frați de ascultare, e un om de vârstă înaintată, cu ochi mari și deștepți. Sus în balcon, unde ne pofteste, stă samovarul care cântă neîncetat, iar pe masă cămile de ceaiu pentru musafirii noi veniți. Și pe când sorbim din ceaiu, după care urmează o mică zacuscă și câte un pahar de vin rece, la umbra balconului privind în depărtări câmpiile mănoase și dealurile împădurite, ne povestește cu dragoste și prietenie multe lucruri interesante despre mănăstire că a fost înființată acum vre-o 160 ani de monahul Ioan Curchiu răzeșul, pentru așezare monahală. Și în această harnică chinovie, Duminica și sărbătorile veneau credincioși din îndepărtări să asculte slujba la biserică. Această lucrare creștinească pentru ca să poată fi susținută în toată frumusețea și bunacuviință s'a în-zestrat cu fonduri și cu legate statornice de cei ce au dăruit

averi, din fondul cărora, crescând cu timpul, s'a construit din nou biserici ce sunt foarte frumoase și curate atât în interior cât și exterior, având obiecte bisericesti de mare bogăție, în argintul cel mai curat. Mănăstirea dispune de o mare avere, care constă în 50 ha. grădini de zarzavat, 5 iazuri, case moară de foc, uzină pentru instalațiuni de lumină electrică.

Muzeul deși mic, cuprinde diferite obiecte bisericesti, cărți vechi de ritual și literatură bisericască, monetărie, cruci, evanghelii în argint și aur.

Sub raport religios, această mănăstire apare ca o bogăție materială a bisericii și ca o podoabă morală a poporului basarabean, vrednică de cunoscut. Aci, călugării în majoritate moldoveni, nu găseau satisfacerea sufletească decât când se puteau exprima în graiul lor curat, moldovenesc, limba însă fiindu-le impusă în mod oficial.

MANASTIREA HIROVA

24 Iulie

Eșind din biserica sfintei mănăstiri Curchi unde am ascultat sfânta slujbă de dimineață, simt întreaga atmosferă prietenească pătrunzându-mi în suflet, observând că și în

Troiță.

ochii bătrânului stareț parcă plutește ceva din blândețea cerurilor basarabene. Și pe când stam după masă în balconul răcoros și curat privind în depărtări cu gândul de a pleca mai departe, ceasornicul vechi cu greutate sfârâe și bate două ceasuri, îndemnându-ne și el parcă să ne pregătim de plecare. Pornind în puterea căldurii, printre holde, dealuri și văi, pline de lanuri de porumb, grâu și fânețe, ajungem la mănăstirea Hirova care este așezată pe râulețul Hircita cu împrejurimi deluroase și păduroase.

În timp de două ore cât stăm, aflăm dela Prea Cuvioasa maica Taisia Paciu, stareța, că mănăstirea nu se știe hotărît de cine și când a fost întemeiată, dar la început a fost schit de călugări, când pela 1803, întâmplându-se să ardă complet, monahii nemai având pământ nici alte mijloace de a mai reface dumnezeescul locaș, au plecat prin alte mănăstiri, iar la acest schit au venit monahii unde s'au zidit două biserici, prin osârdia tuturor maicilor care le-au îmbunătățit cu odoare bisericesti, fiind totul curat și prietenos.

Maicile aflătoare în mănăstire, bine primitoare, vesele pentru vizitele cucernice, și foarte evlavioase, iar chiliile așezate în jurul bisericii parcă dorm tăcute în soarele de Iulie.

O dulceață cu apă rece, apoi o gustare cu o garafă de vin, ne asigură drumul ce-l parcurgem, printre lanuri de porumb, grâu, fânețe, floarea soarelui, trecând prin orașul Orhei la intrarea căruia, pe o tăbliță fixată într'un stâlp sta scris următoarele: „Curățați roatele de noroiu”. Acest oraș micuț, după legendă zidit pe ruinele unei vechi cetăți numită Patridava este înconjurat de un teren stâncos, în apropierea căruia se găsește dealul Ivanos de unde se extrage var și pietre de construcție, cu care se face comerț.

MANASTIREA DOBRUȘA

Eșind din orașul Orhei pe drumul de câmp, intrăm în Cotiugenii-Mari, întinsa comună de răzeși de peste două mii de locuitori, cu albe clădiri pe văi și costișe, în livezi și grădini. Mașina trece mai departe, tăind deacurmezișul coline cu dulci înclinări, vii, pâlcuri răcoroase de pădure, case acoperite cu șindrilă, și în fundul unei văi adânci și largi se vede ascunsă și adăpostită de vânturi, sfânta mănăstire Dobrușa,

având o așezare cu adevărat pitorească pe umerii unui deal cu codrii vechi.

Turlele bisericilor predomină o îngrămădire de clădiri înconjurată cu livezi frumoase, parcuri de brazi, ioaarte bine îngrijite, iar în vale cu treptele unei scări se scaldă în razele soarelui trei iazuri cu pește, ce alimentează cu apa lor și o întinsă grădină cu zarzavat.

Coborând pe o alee de cireși și nuci, printr'o poartă mare alături de o clopotniță greoaie, intrăm în curtea mănăstirii ce e așezată pe o pantă de deal, înconjurată de păduri, și de două râulețe ce se unesc formând mai multe eleștee numindu-se Dobrușa, de unde și-a luat numele atât satul cât și mănăstirea.

Multe clădiri ce se văd deoparte și de alta ca fabrica de ulei, moara, depozitele de mașini agricole, hambare pentru depozitat cerealele, ateliere de lemnărie și fierărie, apoi mai la oparte prisaca și iazul de pește, unde albinele nu se odihnesc o clipă, alcătuiesc gospodăria mănăstirii.

Casierul și arhondarul ne conduc mai întâi pe o colină, unde la oare care înălțime este așezată vechea mănăstire de lemn a mănăstirii, întrebuințată drept capelă a cimitirului aflător, spunând că acesta este cel dintâi locaș făcut la 1772 de un călugăr numit Ioasaf, dela mănăstirea Probota, care după legenda istorică trimis fiind în Basarabia să facă oare care cercetări la moșiile ctitorilor domnești din Moldova Veche, a găsit la moșia Dobrușa, un loc frumos cu poziții păduroase, care i-a dat inspirația de a zidi aci o mănăstire.

Și intradevăr cerând încuviințarea cuvenită a început-o chiar în acel an, dar n'a putut fi terminată decât după trei ani, la osârdua căruia s'a adăugat și truda altui călugăr, dela mănăstirea Curchi, împreună și cu alți monahi.

Gospodăria a fost condusă de oameni pricepuți și cu multă tragere de inimă pentru înfrumusețarea și buna stare materială a ei, încât, urmele hărniciei lor, cu toată epuxropierea făcută în urmă, i-au asigurat să poată menține gospodăria la înălțimea cuvenită.

Alte două biserici fac podoaba mănăstirii.

Cea mai mare a cărei inscripție este următoarea: „Această biserică cu trei turnuri din mănăstirea Dobrușa jud Soroaca, cu hramul Sfântul Nicolae, este începută de către

Medelniceru Toma Cosma, și s'a sfințit în anul 1822, zidită în locul celei vechi de lemn, care a fost sfințită în vremea domniei lui Alexandru Mavrocordat Firaris (cel nebun) la 1785, iar acum în anul 1927, în zilele Regelui Ferdinand I al României și a păstoriei Episcopului Visarion al Hotinului, s'a reparat în întregime prin osârdia starețului arhimandrit Eugeniu Laiu și a soborului mănăstiresc. „iar cea dela schit înlocuită cu una de zid, a cărui construire începe în anul 1839, unde sub fereastra dela mijloc în partea de afară a zidului spre răsărit se află o piatră de mormânt cu o inscripție în limba rusească cu data de 1805, amintindu-se de domnitorul Moruzi, dela Iași ca drept stăpânitor al acestor locuri și de Episcopul de Huși a cărui păstorie se întindea până la Nistru : „Aicea odihnește robul lui Dumnezeu, Calinic, ieroschimonaful și egumenul sfântului schit Dobrușa, care s'a mutat din viața aceasta în zilele prea Înălțatului Domnului Alexandru Moruzi Voevod, păstor fiind Hușului Meletie, anul 1805, Ianuarie 18 zile”.

În prezent mănăstirea are peste 120 monahi și frați în frunte cu ieromonahul Dionisie Popescu starețul care afară de cei bătrâni, se străduiesc să facă tot ce s'a lăsat în părăsire și să înfrumusețeze sfântul locaș.

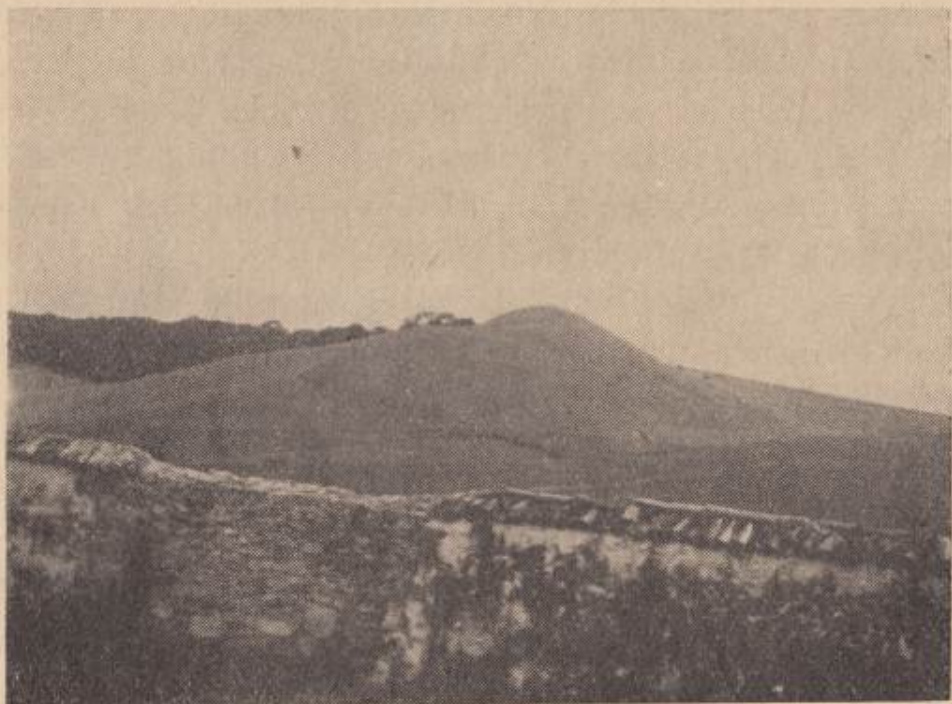
Școala de cântăreți bisericești are ca elevi dintre frații din mănăstire și din mireni, unde li se dă o instrucțiune solidă și adevărată creștere călugărească.

Pe lângă cunoștințele teoretice, în orele libere elevii sunt împărțiți prin atelierele mănăstirii, unde deprind și câte o meserie și iau parte la toate lucrările, grădinăriei, viilor și celorlalte treburi gospodărești.

Vlădica Visarion care luptă să dea bisericii în genere, și mănăstirilor în special un îndemn la viața nouă fără a știrbi întru nimic fondul tradițiunii creștine, cu ocaziunea unei vizite canonice, la mănăstirea Dobrușa, pe când era Episcop al Hotinului, atras fiind de o înaltă colină, ce dă impresia Golgotei de lângă Ierusalim, a dispus ca în vârful acesteia să se așeze trei cruci de lemn, închipuind Răstignirea Domnului, între cei doi tâlhari, unde în fiecare an a II-a sau a III-a zi de Paști, după dispozițiunea luată de Episcopie, cuvioșii părinți, împreună cu profesorul și elevii școlii de cântăreți, într'o atmosferă de adâncă pietate și înduioșătoare stare

sufletească, de bucuria îmbinată cu cugetul la Răstignirea Mântuitorului în cântări și în rugăciuni, urcă până la sfintele Cruci, închipuind astfel mergerea Mântuitorului spre locul Căpățânei. Acolo se ospătează cu ouă roșii, cozonac și diferite mâncări reci, într'un simțământ de o profundă odihnă sufletească și mângâiere duhovnicească, reflectând la marea jertfă a Domnului, pentru mântuirea neamului omenesc.

În privința istoricului complet al mănăstirii, se găsesc în arhivă foarte multe acte, documente și hrisoave, unele mai

Mănăstirea Dobrușa

(Colină ce dă impresia Golgotei de lângă Ierusalim, închipuind Răstignirea Domnului, între cei doi tâlhari).

vechi decât altele. Timpul scurt petrecut în mănăstire nu mi-a dat posibilitatea să cercetez în amănunțime numeroasele acte cu privire la istoric, dar am putut constata că acest locaș avea moșii, grădini, case, ce erau administrate de comitetul care strângea veniturile în folosul chinoviei.

Așa de exemplu, iată trei acte vechi, scrise de mână cu litere chirilice, privitor la veniturile moșiei Sireții: Izvod de veniturile moșiei Sireții de Sus și a Cazacului: de unde i se cuvine și mănăstirii Dobrușa, să-și tragă venitul după analogie, depe 10 stânjeni și 6 palme, ce s'au ales în anul 1842, comisia hotărâturilor ținutului Orheiului, după pozițiile ce are

de danie, și după ce se arată cât s'a luat de pe arendă, plata vitelor de pășunat ale oamenilor, ruble și capeici încheie : „Deci, venitul partea mănăstirii din Cazacul, venitul partea mănăstirii de pe 13 împărțele suma peste tot a anului 1843”.

Al doilea act „pentru grădini” lămurește drepturile mănăstiri față de răzeși : „Iară de vor zice răzeșii că nu se cuvine să dea mănăstirii Dobrușa și din veniturile moșiei, fiindcă mănăstirea are grădini cu vie și cu pământ și cu pădure și se scutește și de dijmă, la aceasta vom răspunde noi așa : osebitt că glăsuește în zapisele cele din danie ca să ia mănăstirea veniturile după analoghie a părinților date danie, din toate câte vor fi, din toate locurile, dar însă noi să socotim și aceasta : că ei răzeșii acestia, fiind 6 frați la 4 stânjeni și 2 palme. baștină în Șireți, și apoi au ei și grădini pe această moșie adică Stăvărache are 4 grădini, Manole fratele lui are 2 grădini, Niță... frate are o grădină; Ioan a Rughinii, cumnat, are o grădină; Vasile Grigore cumnat are o grădină, care la toți se fac 9 grădini, pe 4 stânjeni și 2 palme, și apoi cele 9 grădini pe 4 stânjeni și 2 palme, oare să nu cuprindă ceva din fălci din moșie ? are și Iordache Andronie grădini pe 4 stânjeni și 2 palme, ce îi are baștină în Șireți, cu toți frații lui fiind iară 6. Iară mănăstirea are cu adevărat o grădină dar pe 8 stânjeni și 4 palme și 6 parmace, deci dar zadarnică este voroava aceasta lor”.

Iar în al III-lea act, privitor „pentru casele streinilor” spune : „Și de vor zice răzeșii, că nu ajung case, ca să dea și mănăstirii o casă, la aceasta noi nu zicem nimica că pentru aceasta și eu am socotit casele în bani. Dar însă, am văzut că Năstase Stegarul când era comisar în sat, au vândut 5 stânjeni de moșie din Șireți și au dat și o casă împreună cu acei stânjeni vânduți și s'au putut ; iară mănăstirii pentru 8 stânjeni și jumătate, nu se poate da o casă, aceasta este de mirare”.

Pe lângă odoarele bisericesti ce alcătuesc podoaba sfântului locaș, mănăstirea mai posedă o frumoasă bibliotecă bogată în nenumărate cărți de ritual și literatură bisericească.

Soarele înclinat spre seară dă un colorit atât de ademenitor plaiurilor, încât fără voe te atrage spre nemărginita zare, ce pare că anume pentru mănăstire alcătuește acel decor, care, să păstreze neatinse frumusețea și liniștea, necesare reculegerii.

25 Iulie

În razele voioase ale dimineții ne îndreptăm spre biserică la sfânta slujbă, trecând prin ograda goală și netedă, pietruită și împresurată de clădiri înalte, unde abia găsim un obraz cu barbă, plete și comanac, ce merge tot la închinare și ascultare a serviciului divin, după care iarăși ne întâlnim, arătându-și mulțumirea sufletească și dând slavă lui Dumnezeu, că l-a învrednicit să ajungă la adânci bătrânețe și să vadă și el împlinirea idealului nostru național.

În față ni se deschide valea largă a Zahornei, care duce către Nistru, pe fundul căreia sclipesc iazurile cu gard de plop, ce se oglindesc în luciul liniștit al apei.

Părintele stareț sosește dela treburile din afară, pentru interesele mănăstirești, poftindu-ne înăuntru cu foarte multă bunăvoință unde după câțva timp de stat de vorbă, ne luăm rămas bun, părându-mi-se că părăsesc un prieten de mult cunoscut.

MÂNĂSTIREA COȘELĂUCA

Mergând pe drumul ce taie câmpul acoperit cu întinsele holde, la marginea unei dumbrăvi de stejari pe costișa foarte puțin înclinată în formă de amfiteatru între dealuri, se vede o îngrămădire de locuințe mărunțele, ca de sat, având în mijloc o bisericuță ce-și înalță turnul deasupra lor. Este cuibul de călugărițe al mănăstirii Coselăuca, care stă liniștită și bogat scăldată în razele soarelui călduros de vară.

Printre gospodăriile mărunte ale maicilor, cele mai multe țărance de prin partea locului, intrăm în stăreție, unde ne întâmpină Prea Cuvioasa superioară monahia Magdalina Camaroschi, venită cu o zi înainte, în această calitate, dela mănăstirea Răciula.

La o dulceață, o mică zacuscă și un păhărel de vin, în timp de o oră și ½ cât stăm, fiindcă maica stăriță nu știa despre istoricul mănăstirii, fiind nouă venită, ne dă explicații Cuvioasa casieră, spunând că a fost înființată la 1790, de o mare proprietăreasă anume Maria Tocană din comuna Cotiu-genii-Mari făcându-se mai târziu călugăriță cu numele de Mitrodora; toate chiliile sunt învelite cu șindrilă, sub care locuiesc monahiile, și surorile precum și ascultătoarele din

stăreție, iar la o parte o casă pentru adăpostirea închinătorilor care vin la mănăstire.

Viața maicilor e ca și a celorlalte din Basarabia și din Regatul Vechi, trăind prin munca lor proprie, numai biserica adunându-le pe toate, și de aceea nici lucrul lor nu e așa de vizibil pentru că este risipit, o parte din ele bătrâne și sărace abia își agonisesc hrana prin munca mâinilor.

Din pricină că viața nu este de obște, și neprimind nici un ajutor, nu s'a putut întocmi lucrări mai mari gospodărești, decât un atelier de țesut covoare și o școală primară pentru copile și surorile ce nu știu carte, așezată într'o clădire de lemn veche, unde trăesc și învățătoarele.

MÂNĂSTIREA JAPCA

Dela mănăstirea Coșelăuca, pornim printre văi și dealuri, acoperite de păduri și lanuri verzi de porumb, fânețe și miriști de grâu, ajungând la liziera unei păduri, unde se află conacul (odaia) mănăstirii Japca. O maică binevoește să ne conducă spre mănăstire și trecând printre dealurile din apropiere unde surorile și maicile orânduite secerau la câmp, iar altele păzeau turmele de oi, ajungem la malul stâncos al Nistrului și coborâm prin satul Bursuc sau Sănătauca, apoi o vale foarte adâncă și primejdioasă pe un drum pietros, având deoparte pământul stâncos ce se înalță drept în sus, iar de alta o mare și periculoasă prăpastie, până dăm de drumul ce duce dealungul Nistrului, spre locașul sfânt.

Și în mijlocul unei păduri dese de stejari, care împreună cu grădinile și viile din jur formează o frumoasă poziție ce încântă pe vizitatori, stă agățată de malul Nistrului, cu clopoțele-i grele, mănăstirea Japca, având săpate în stâncile din malul drept al Nistrului, mai multe chilii, ce împreună cu bisericile aflătoare formează un cuib de hărnicie și muncă femeiască în jurul unui centru de cucernicie și evlavie sinceră. Ochiul nostru sboară și de partea cealaltă a Nistrului, spre priveliștile din Ucraina, urmărind satele pe malul șerpuitor al Nistrului până departe, în toate direcțiunile, dar iată că printr'un desiș de pădure și grădini intrăm la mănăstire pe poarta-i mare și greoaie, unde deasupra pe o arcadă, stă scrise următoarele cuvinte scripturistice: „Bine este cuvân-

tat cel ce vine întru numele Domnului". Este Sâmbătă seara.

În biserică, dulcele și armonioasele coruri ale vecerniei și privegherii, ca un zumzet de albine ne împresoară. La strana dreaptă ca și la cea stângă se cântă românește pe îndrăznețele motive corale ale bisericii rusești. Slujba, cântările, urmează așa ca și când nici odată n'a apăsător asupra acestor locuri domnia unei limbi străine. Oprind la stăreție, iată că vine dinspre biserică, maica Dorotheia, superioara mănăs-

*Mănăstirea Japca
(Vedere generală).*

tirii care ne întâmpină cu bunăvoința caracteristică maicilor și călugărilor basarabeni, conducându-ne în odăițele împodobite cu canapele, divanuri, scoarțe și icoane. După puțin timp de pregătire, mergem în biserică, unde o lumină mare strălucitoare ne isbește, iar puținele candelă cu slabe pâlپări plutesc în văzduh ca niște licăriri de stele. Totul e curat. Adunările tainice în biserică ale maicilor, cernite din creștet până în tălpi, îți umplu sufletul de bucurii cerești, în timp ce glasurile dulci se înalță în cor, revărsându-se de sus cu valuri

de rezonanță și învăluindu-te în cucernicia ce-ți apleacă fruntea fără să vrei.

La masa de seară unde suntem invitați, cunosc pe Prea Cuviosul Arhimandrit Daniil Ciubotaru.

Aici putem spune că am intrat în regiunea deluroasă, cu văi adânci și largi, acoperită cu păduri ce formau odinioară codrii Orheiului și ai Hotinului, a fost cuvântul meu pentru deschiderea discuțiunii, pe când Prea Cuviosul Părinte caută să se așeze la locul indicat.

— Da, Prea Cucernice, răspunde Părintele Daniil, pozițiuni frumoase, dar după cum ați văzut, șoselele și drumurile ce fac legătura între sate și orașe, lasă foarte mult de dorit comunicația făcându-se adesea pe drumuri de câmp pe așa zisele „șleahuri” care sunt inpracticabile în timp de ploaie. Trebuie dată atenție în privința aceasta cu atât mai mult cu cât basarabeni se ocupă în deosebi cu agricultura, în care se arată foarte pricepuți lucrând cu hărnicie și sârguință suprafețe foarte întinse de pământ, înlesnindu-le astfel, mijlocul de transport prin facerea căilor de comunicație.

Apoi afară de aceasta, trebuie o adevărată descătușare, printr'o colaborare cât se poate mai unită și mai armonioasă, în mișcarea culturală pentru a păstra acest teritoriu sfânt al României întregite, căci se observă că aici în Basarabia nu prea se găsesc societățile culturale care să contribuie la îndreptarea răului, ci mai degrabă focare de comunism fiindcă sunt în mâna străinilor: mici școli care să sădească idei și sfaturi sănătoase, dragoste și destoinicie, pentru luminare și deșteptare, ci din contră sărbătorim victorii naționale, ascultăm conferințe trâmbițate și aplaudate de alții, nu de basarabeni; iar cele mai multe ziare nu servesc decât interesele partidelor politice neaducând nici un folos, ci varsă în sufletele cititorilor numai ură și discordie.

Puțin simț, al datoriei găsim la cei doi factori luminători ai satelor, care ar trebui să fie adevărații propovăduitori ai sentimentelor românești.

Sunt și preoți și învățători adevărați apostoli în misiunea lor, sau studenți pentru propagandă, dar prea puțini și aceștia se lovesc de partidele politice, care pun pe al doilea plan, interesul cultural. Trebuie să lăsăm calea liberă tuturor for-

țelor vii ale Basarabiei, care desbrăcată de haina politica-
nismul să-și poată face datoria față de neam, lucrând pentru
binele obștesc.

26 Iulie

Este Duminică, când împreună cu părintele Theodosie
am slujit în biserica cea mare Sfânta Liturghie, după oficierea
căreia, trecem prin trapeză pentru a da binecuvântarea. Acolo
se întind mesele lungi, curate și simple ale adunării maicilor
și surorilor, disciplinate și bine orânduite de o curățenie
exemplară. E viața de obște unde munca e în comun și averea
a tuturor. Nu există maice bogate și sărace. E o înfrățire
adevărat creștinească, iar de buna stare a gospodăriei se în-
grijește fiecare.

Când intrăm în stăreție, ne poștește la masa acoperită
cu o față albă, — albă — în mijlocul buchetelor de flori de
câmp.

După ce am luat prânzul, un cor format din surorile și
maicile ce terminase seceratul și treeratul grâului, intonează
cântece cucernice și imnuri de slavă și mulțumire Atotputer-
nicului Dumnezeu, care le-a dat sănătate și putere pentru
munca câmpului.

În urma unui mic discurs ținut de una din surorile de
față, prin care aduc mulțumiri atât superioarei mânăstirii cât
și blagoceniei, care le-a purtat de grijă, urându-le mulți ani,
le înmână două buchete de flori de câmp și coroane, toate
împodobite cu spice de grâu, în momentul ce toți cei aflători,
suntem foarte impresionați, de frumosul obicei care se păș-
trează în fiecare an.

După amiază pot asculta în voe pe bătrânul Cuvios pro-
tosinghelul Vladimir, dela care aflu că sfântul locaș este în-
temeiat din timpurile cele mai vechi, cam pe la jumătatea
veacului XVII-lea, când ieromonahul Iezechiil, ar fi venit
împreună cu câțiva frați din mânăstirea Deleni din Moldova,
Jud. Vaslui, după alți din Lemberg, și cercetând aceste locuri
singuratice de pe atunci și prea frumoase, au săpat, în stâncile
ce se află deasupra mânăstirii de azi, în partea de sus a malu-
lui Nistrului, și i-a dat o formă de biserică destul de mare
și încăpătoare cu hramul „Înălțarea Sfintei Cruci”, făcând tot

în stâncă și câteva chilii, în care s'au adăpostit, cei dintâi călugări. Mai târziu, acest schit, din cauza vremurilor turburi a năvălirii barbarilor, a rămas în părăsire, căci trecând Tătarii și Cazacii cu jafurile lor, au luat și călugării în robie, astăzi fiind binișor îngrijit, cu icoane agățate în dreapta și în stânga, pe peretele bine văruiat, deși nu se mai oficiază slujba, decât odată pe an, la hram. Un alt ieromonah, Theodosie, venit tot din acelaș schit Deleni, adunând în jurul său mai mulți călugări, au cumpărat pământ mai jos și a construit

Mănăstirea Japca

(Vechea biserică cu hramul „Înălțarea Sf. Cruci” săpată în stâncă.

o bisericuță de lemn cu chiliile trebuincioase, înființând astfel din nou acest schit și dându-i o frumoasă îndrumare de viață duhovnicească și o gospodărie aleasă, când mai pe urmă Mitropolitul Gavriil Bănulescu, la 1818, a transformat schitul în mănăstire.

Astăzi mănăstirea are trei biserici: biserica „Înălțarea Domnului” zidită în 1825 de boerul Constantin Andronovici, când în 1912, dărâamându-se s'a rezidit una și mai mare, cu trei altare, având un baldachin deasupra mesei sfinte, din

mijloc, care strălucește de podoaba poleielii și a icoanelor mari; iar „biserica Sfinții Arhanghel Mihail și Gavriil este zidită de robul lui Dumnezeu Mihail Ioan Labov a impiegtului clasa 9-a, care locuia în orașul Chișinău, împreună cu soția lui Evdochia Mihail” și „această biserică este sfințită la 30 Iunie 1849 de I. P. S. Irinarh Popov Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, fiind stareț arhimandritul Cassian”.

Mănăstirea a fost locuită de călugări până la anul 1916, când au fost siliți să plece, transformându-se în cea de călugărițe ruse, refugiate din mănăstirea Lesna din guvernământul

*Mănăstirea Japca
(Biserica nouă zidită).*

Holmului, după mijlocirea arhiepiscopului Athanasie, de când Germanii ocupaseră aceste regiuni.

Sub călugări mănăstirea a fost condusă de pricepuți și buni gospodari, sporind averea din an în an, încât ajunsese să stăpânească întinsele terenuri de pământ și să aibă belșug de toate.

Odată însă cu venirea maicilor dela „Lesna” din Polonia (Polşa) rusească, unde avusese o deosebită organizare, pentru faptul că multe făceau parte din distinsele familii rusești, rude chiar cu familia imperială și că era foarte culte, îndeltnicirile lor fiind tot așa de nobile, având școli de la clasele

primare, până la liceul complet, atelier pentru lucrări fine în fir, pictură, broderii și altele, se vede cât de colo că și aici direcțiunea de muncă a lor este făcută prin felul de a vedea viața călugărească mult mai înalt și mai folositor pentru societate.

— Prima egumenă a mănăstirii Japca: spune bătrânul părinte, a fost Ecaterina care în mirenie s'a numit contesa Eugenia Borisovna Efimovscaia, fiind aproape de familia imperială a Romanovilor.

Această egumenă a înființat patru mănăstiri de obște în Polonia, având cea mai înaltă cultură Europeană și cunoscând șase limbi străine.

La mănăstirile înființate de ea a așezat o deosebită organizație pentru propaganda ortodocsiei, în regiunea catolică, fiind și colaboratoare la câteva reviste din Rusia.

Pe la anul 1911, fiind bolnavă și de vârstă înaintată, a predat conducerea mănăstirii „Lesna”, ucenicei sale egumenia Nina, care se trăgea dintr'o familie nobilă (Cosacovscaia fiică de general), păstrând toată organizația mănăstirii cu școli primare, școală medie cu patru ani, școală de gospodărie sătească, cursuri pedagogice special pentru învățătoare, etc.

Egumeniile Ecaterina și Nina, au sosit în Basarabia, ocupând mănăstirea Japca, după hotărârea sinodului din Petrograd la 7 Iulie 1916, iar maicile și surorile, dela mănăstirile Ponetaev din gubernia Nijni-Novgorod, Elizavetino din Tiferi, dela metohul din orașul Ialta (Crimeea), și dela mănăstirea Ioan din Petrograd, în lunile August și Septembrie acelaș an, numărând 13 monahii și 230 surori și rasofore.

În timpul războiului mondial acest sobor de maici și surori nu se puteau deprinde cu idea că marea și puternica Rusie se va prăbuși ca să nu se mai ridice, atât măcar cât vor mai trăi ele și de aceea stând mai mult provizoriu, lucrau numai pentru ca să poată trăi, când în urma dezastrului rusesc, un grup din cele mai alese au plecat în Serbia, rămânând ia Japca cele mai simple, mai sărace și mai bătrâne care trăesc ca și cele din Călărășeauca, cu nostalgia trecutului.

Astăzi viața lor este comună. Școala de gospodărie sătească pentru orfane, infermeria, diferitele ateliere, corul format din surori de ascultare, dovedesc buna lor organizație, pentru o mai înaltă viață călugărească, de a fi folositoare și

pentru societatea în mijlocul căreia se ostenesc cu munca și cu rugăciunea.

În jurul mânăstirii e o adevărată fermă. Nu lipsește nimic din ceace trebuie vieții. Grajduri de cai și vaci, crescătorii de porci, într'un colț de margine al pădurii iazul cu pești; la altă margine o prisacă, cu semănături de hrișcă, via, livada de pomi, grădina de zarzavaturi, toate sunt lucrate și îngrijite de ucenice. Pentru locul de cultură maicile fac rândul la „odae”. Tot ele sunt cismărese și croitorese. E o cetățue femeiească care ar putea servi de model și în alte părți.

27 Iulie

Dis de dimineață, gătindu-ne de plecare ne luăm rămas bun, în părere de rău că nu mai putem sta, și pornim străbătând pentru prima oară regiuni necunoscute, spre comunele Sănătauca, Vârtejeni, ce se desfășoară pe coastele unei văi pline, paralel cu mareața apă a Nistrului. Peisagiul, prin acest ținut se înfățișează, într'o lungă domnie a holdelor, când după o oră de călătorie pe un drum bine pietruit, întrăm pe aleea ce coboară șerpuitor printre lungile șiraguri de copaci, vii și livezi. Lângă Nistru, pe malul său, în cotu-i adânc tăiat, într'o vale pitorească, având o climă plăcută și o pozițiune de toată frumusețea între blocuri uriașe de piatră albărie, iată orașul Soroca, care se înalță spre cer în etaje de vile, cu căsuțele albe și frumoase ale răzeșilor lui Ștefan, livezi și vii curate, se oglindesc ca într'un lac în apa fluviului Nistru, ce trece cu fioruri de vârtej prin albia-i stâncoasă. Dincolo dela ruși. în fața Sorocei, unde este satul malorus Țichinăuca, afară de câteva gospodine ce au eșit la malul apei să spele și să bată cu „maiul” pe lespezi, rușele colorate, nu se mai zărește nici o mișcare, părând că nimeni nu mai trăește și nu se bucură de viață. Ici, și colo, înlungul apei mohorâte și tăcute pe valuri stau dormind fără măciniș, câteva mori negre plutitoare. Pe malul stâncos al Nistrului și chiar prin împrejurimi în multe părți se găsesc subterane, chilii sau un fel de catacombe, care sunt din timpurile cele mai vechi. Soroca, care în trecut a jucat un rol foarte important, fie în chestiuni de operațiuni militare, fie în afaceri de comerț, fiind

centrul industriei tutunurilor din întreaga Basarabie, astăzi nu mai are importanța militară din trecut, întrucât fortificațiile nu mai joacă un mare rol în războaiele moderne, iar industria și comerțul au decăzut. În centrul orașului se află statua generalului Stan Poetaș, care a murit pentru patrie în timpul războiului mondial.

Stând mai mult de trei ore la Soroca, pentru reparația mașinei, intru în vorbă cu bătrânul patron, care se trage din vechiul neam moldovenesc, și încălzit în conversație, își aduse cu duioșie aminte de timpurile cele vechi și bune, când boerimea era în floare.

— Ce vremuri erau acelea, ce gospodării frumoase !

După ce se umpleau hambarele de grâne și venia iarna, începeau petrecerile ce se țineau lanț. Săniile cu cai năpraznici se înșirau spre târguri ca acolo în soloanele boerești în mijlocul tarafului de lăutari, să înceapă petrecerile nesfârșite. În Soroca uneori săniile plecau la plimbare cu tineret, cucoane și boeri, încărcate cu panere de zacuscă, rachiu și șampanie, urmându-le câte o sanie de lăutari. Și așa duși de accentele cântecelor din vechime, râdeau și cântau. Astfel s'a scurs toată averea lor, ca mai pe urmă străinii, să le cumpere moșiile și să se așeze ei în locul boerilor români ai noștri.

În sfârșit, scuturându-și fruntea, vorbește despre noul regim al Basarabiei, că deși vremurile sunt mai grele, dar ne mângâem sufletește și mulțumim lui Dumnezeu de rânduiala ce o avem mai ales când auzim pe soldați și funcționari grăind dulcea limbă românească.

Este 7 seara. După suișuri și coborâșuri repetate, pe șesul acoperit cu belșugul holdelor, trecem printre sate mari și bogate, înconjurată de livezi de pomi și vii, pâlcuri răcoroase de păduri, și ne apropiem de Nistru care face hotarul dinspre Rusia Ucraineană. Mici pâraie dinspre partea noastră au săpat râpe adânci, prin care se scurg în valea stâncoasă și foarte cotită, formând albia Nistrului, ce-și înmână leneș apele spre Marea Neagră.

SCHITUL RUGILOR

Intr'un desiș de pădure cu totul pitoresc, care împreună cu malul drept al Nistrului, stâncile și bogăția vegetației, dau

impresia unei regiuni muntoasă de o frumusețe rară, în fundul unei cotituri, străbătută de pârâul Bulboca, pe o terasă, ferită de curenții dela nord și expusă cu totul razelor solare, stă la margine de țară, Schitul Rugilor, cu o biserică solidă de piatră, într'un stil curat românesc.

Fratele Vasile, un băiat de vre-o 17 ani, după ce-și face obișnuita metanie cerându-și binecuvântarea ne poștește înăuntru, dar, iată că părintele Ghenadie Cojocarul, igume-

Mănăstirea Rughi.

nul sfintei mănăstiri, sosește, venind dela mașina unde treera grâul.

Voinic, cu o înfățișare de atlet dar blând și binevoitor, arătându-și toată bucuria și dragostea, de a vedea oaspeți bucureșteni.

— Ne-ți ierta că ați așteptat. Toți suntem la munca câmpului unde slujba către Domnul Dumnezeu, poate mai bine o îndeplinesc călugării sub bolta albastră a cerului, la arșița soarelui, în miresmele lanurilor și în cântecul ciocârliilor. Părintele Ghenadie e bun basarabean, om cu ochi verzi

și deștepți. Un simțământ de nesfârșită dulceață îi pătrunse sufletul, ascultând, vorbind și privind.

„Ia poftiți, dacă nu vă supărați. — căci sunteți după drum — veniți și gustați șevai ca să luăm și un păhărel de vin“.

„Vasile! Frate Vasile“, — cheamă Prea Cuviosul ajutorul său, — „adu tu slănina șeia, fă vre-o două zeci de ochiuri și prinde cocoșul șela cu chicioarele lungi și creasta roșie să-l friji“, în timp ce pune înainte pe masă cu'n zâmbet de dragoste și frăție, o garafă plină cu vin chihlimbariu.

Vinul aduce și vorba despre reclota de grâu al sfintei mânăstiri, vii, grădini de zarzavaturi, unde se lucrează stărui-tor la refacerea livezilor și a întregii gospodării, case pentru stăreție, arhondaric, un adăpost pentru isvor artistic lucrat și altele.

Despre întemeierea chinoviei, Părintele stareț, după ce se grăbește să ne mai aducă o garafă de vin, ne spune că acum vre-o 150 ani pe timpul Domnitorului Moldovei Grigore Ghica, — care a fost ucis pentru protestul făcut împotriva răpirei Bucovinei de către Austriaci, doi negustori din orașul Moghilev din Ucraina, au ridicat cu binecuvântarea Episcopului Inochentie dela Huși, schitul Rughi, pe moșia fraților Andronache și Teodor Rugu, de unde își trage și numele, înzestrând-o cu pământ pentru a se putea susține. făcându-se și chilli pentru călugări, când mai apoi pela 1828, imputinându-se numărul lor, e transformat în schit de maici, care n'a stat decât până la anul 1846.

Dela această dată schitul a fost părăsit, fondatorii dispăruți, iar proprietarii moșiei, pe care se află schitul, — cu alte gânduri decât înaintașii lor, au luat o mare parte din pământ, au răpit via și livada, au distrus casele, nemai rămânând decât temeliile; livezile înăbușite de arbori sălbateci, numai un arc de piatră doveditor al osteneții călugărești, unde era poarta schitului, stă drept mărturie de existența sfântului locaș.

Schitul este închis cu tot protestul Moldovenilor din împrejurimi. Biserica deși expusă ploilor și tuturor intemperțiilor, totuși a fost solidă, că s'a păstrat mai bine de 30 ani, cu inscripțiile ei care dovedesc că aci este pământ românesc, cutropit

vremelnic de un neam străin. De mult nu mai știa nimeni de existența lui, stând ascuns într'o pădure de copaci groși, afară de proprietarul locului, dar care nu-i dădea respectul cuvenit, făcând din el adăpost pentru albine și chiar staul de vite.

În vara anului 1920, I. P. S. Mitropolitul de azi al Bucovinei, Visarion Puiu, pe atunci arhimandrit și exarhul mănăstirilor din Basarabia, văzând frumusețile locului, pe care se află schitul, apoi inscripțiile, felul arhitecturii în care e construită biserica și prețuind cu dreptate însemnătatea lui istorică, a putut obține prin Arhiepiscopia Chișinăului dela Comisiunea monumentelor Istorice din București, redeschiderea și restaurarea schitului Rughi, declarându-l monument istoric.

Aproape de un veac fiind părăsită, totul se pierduse, afară de câteva cruci, și pietre de morminte, care vorbesc de un proprietar Mihail Buhuș, din pricina căruia s'a închis schitul călugărilor în 1828.

Sub episcopatul și prin stăruința P. S. Visarion cum și cu ajutorul celorlalți părinți și frați, s'a statornicit vatra schitului, s'au curățit locurile de bălării, s'au făcut chilii pentru monahi, și adăposturi pentru vite, s'a plantat vie, s'a mai mărit vatra mănăstirii cu păduri întinse, s'a restaurat și biserica, asigurându-se cu aceasta dezvoltarea gospodăriei schitului și existența lui în viitor

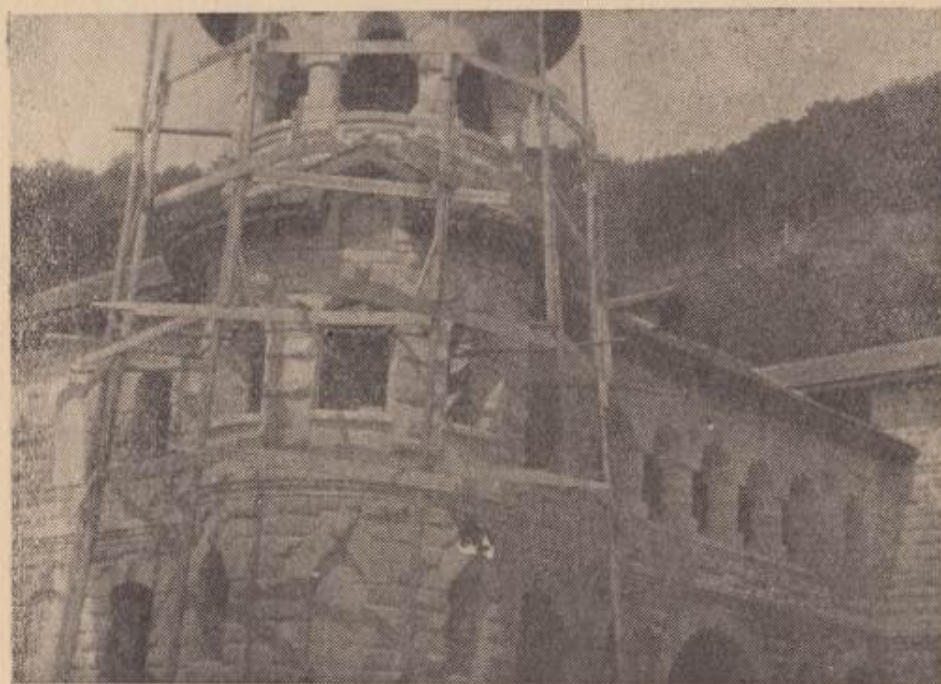
Astfel că schitul Rughi, de unde înainte vreme nu era însemnat decât printr'o biserică ruinată cu totul, pe care crescuse tufiș, astăzi prin restaurarea bisericii și prin viața activă din punct de vedere gospodăresc, a devenit unul din locurile cele mai pitorești dinspre malul Nistrului.

Din locul unde ne aflăm, se mai ridică câte un păhărel de vin în sănătatea gazdei și apoi ne retragem fiecare în camerele orânduite pentru odihnă.

28 Iulie.

Vizitând biserica „Sfânta Treime“ vedem pe frontispiciu, inscripțiunea cu următoarea cuprindere : „Voimea în numele locașului Prea Sfintei Troițe și Sfântu Ierar Nicolae.... s'a zidit locașul acesta în zilele binecredinciosului Domnitor Grigore Alexandru Ghica Vodă cu binecuvântarea P. S. Kir Ine-

chentie Episcopul Huşului, cu stăruinţa fericţilor ctitori Simion Deciu negustor din Moghilev (Rusia) pe moşia sus proprietarului Andronache Rughi şi al lui frate Teodor Rughi, anul dela Hristos 1777, luna Iunie 1“, apoi înăuntru : „Această biserică cu hramul Sfintei Troiţe a schitului Rughilor zidit în anul 1777 s'a restaurat cu totul în anul 1925 sub Domnia Regelui Ferdinand al României prin osârdia Episcopului Visarion al Hotinului cu cheltuiala Comisiunii Monumentelor Istorice din Chişinău şi a bunurilor creştini ostenitori fiind stareţul Gherontie şi ieromonahul Dionisie, şi Daniil cu tot soborul“.

Biserică în reparaţie.

O plăcută impresie îmi făcu când văzui că deasupra mormântului fondatorilor bisericii, afară de inscripţia în care se arată, că : „aicea se odihneşte trupurile ctitorilor ai sfântului locaşului acestuia.....“ — arde o candelă, ce pare că veghea şi-ţi şoptea că sufletele fericţilor fondatori încă trăesc şi sunt nemuritoare. Atunci îmi adusei aminte câtă dreptate au cuvintele Sfintei Evanghelii: „Amin, amin, grăesc vouă, că cine ascultă cuvântul meu şi crede în cel ce m'a trimis pe mine, are viaţă vecinică, şi la judecată nu vine, ci s'a mutat din moarte la viaţă“. (Ioan V... 24).

Privind şi observând cu deamănuntul această mânăstire

am putut constata cât de frumoasă și măreață se prezintă sub buna gospodărie și stăruință a părintelui stareț, având ajutorul monahilor în număr de vre-o treizeci. cu sufletul lor curat moldovenesc.

MANASTIREA CALARAȘAUCA.

Nădăjduind că ne vom mai revedea ne despărțim de părintele stareț al schitului Rughi printr'o caldă îmbrățișare, și intrând printr'un mic defileu al unui pârâiaș care se varsă în Nistru, acolo într'o frumoasă poziție înconjurată de păduri umbroase se găsește așezată mănăstirea Călărășauca, care între cele câteva dealuri ce o înconjoară făcându-ți impresia că o ține permanent în brațe spre a o feri de cele rele ale lumii, își ridică falnic spre cerul albastru, turnurile a două biserici, pe vârful cărora tronează crucea ca simbol al creștinătății. Intrăm în curtea mănăstirii. Chilii de jur împrejur, grădiniți de flori, stupi de albine. Maici și surori umblă de colo, colo, între cuiburile așezate în jurul bisericii.

E o viață vioae de muncă ca de niște furnici harnice, de curățenie și seninătate sufletească.

Totul e vesel și curat. La stăreție ne întâmpină maica Veronica stareța, o călugăriță voinică, având o înfățișare de cucoaă, în camerile împodobite cu canapele, divanuri și icoane, unde poruncește surorilor să aducă musarfirilor dulceață și cafea. După ce ne întreabă de ce se mai aude prin lume, începe a ne vorbi despre multe lucruri din viața Cuvioșiei sale.

— Cât privește despre mănăstirea Călărășauca, spune Prea Cuvioasa stareță, este zidită din timpuri vechi, neputându-se deduce care este întemeietorul ei, însă se poate vedea ușor că pela începutul veacului al XVIII-lea, aparține ca schit de monahi, mănăstirii Sfântului Sava din Moldova, care la rândul ei era închinată Sfântului Mormânt, închinare care se obișnuia a se face pe timpul evului mediu și chiar mai târziu.

Intre donatori se pomenesc, Maria Cantacuzino, Hagi Marcu Donici un bun și pios creștin, din orașul Moghilev de peste Nistru, care a zidit vechiul schit de lemn, ce se ruinase cu totul, făcând o biserică din piatră, „Adormirea Maicii Domnului”. Mai târziu schitul fiind destul de populat și bine or-

ganizat a fost decretat, mănăstire, când se construiește a doua biserică, cu părticica din moaștele Sfântului Mitrofan al Vornejului din Rusia, de către Generalul Cerchez

Până la anul 1916 această mănăstire, ca și Japca a fost de călugări, când cu ocazia războiului 1914—18, armatele ruse luptând cu cele nemțești prin Polonia, două mănăstiri de maici bine organizate din acele părți, au fost nevoite a se retrage în Basarabia orânduindu-se la Călărășauca cele de la mănăstirea Virov, călugării fiind mutați prin alte mănăstiri.

Mănăstirea Călărășauca.

Călugărițele acestei mănăstiri în număr de vre'o 120 duc o viață monahală strict de obște spre deosebire de majoritatea mănăstirilor din Basarabia și vechiul regat. Munca e în comun, averea e a tuturor. E o înfrățire adevărat creștinească, iar de buna stare a gospodăriei se îngrijește fiecare. În jurul mănăstirii e o adevărată fermă, nelipsind nimic din ceea ce trebuie vieții. În liniștea zidurilor ascultăm dinspre biserică, armonioasele coruri ale slujbei de vecernie. Soarele a asfințit. Se înserează. În cuprinsul mănăstirii nu-i mișcare, pădurea ce ne înconjoară stă neclintită, iar noi din locul unde ne aflăm privim o vreme în fund spre pădure la marginea căreia se află o „prisacă“, în frumoasa livadă de pomi plantați de cu-

rând, aproape de grădina de zarzavat. E atâta ordine și curățenie peste tot, de ți-e mai mare dragul să privești. Aleele din livadă sunt acoperite cu nisip, împospătat în fiecare an. Nu e colț nefolosit. Totul e lucrat de maici. Ele îngrijesc de vie și livadă, ele pasc vitele în pădure.

29 Iulie.

Sfânta mănăstire Călărășauca, prin așezarea ei în apropierea fluviului Nistru hotarul țării, în partea de răsărit, întrece cu mult menirea sa pe care o are în rolul de dezvoltare și propagarea celor prescrise de Sfânta Scriptură, căci în depărtare de câteva sute de metri peste fluviu, rolul bisericii ortodoxe creștine a încetat aproape cu desăvârșire.

Aci către acest sfânt locaș de pe malul nostru, toți creștinii de peste Nistru doritori de o credință curată au posibilitatea de a-și îndrepta fața și a se gândi în minutele libere, la creatorul tuturor celor ce ne înconjoară și înaintea căruia ne vom da socoteală.

Încă un rol însemnat pe care l'am remarcat, este că mănăstirea propagă foarte mult monahismul la diferite ocazii, printre cele câteva sute de locuitori Ruși și Ucraineni.

Aci, I. P. S. Visarion pe timpul Episcopatului său la Hotin, a întemeiat o școală de adulte, în care se capătă cunoștințe mai înalte atât pentru viața monahală, cât și pentru celelalte trebuinți gospodărești, între care o crescătorie de gândaci de mătase.

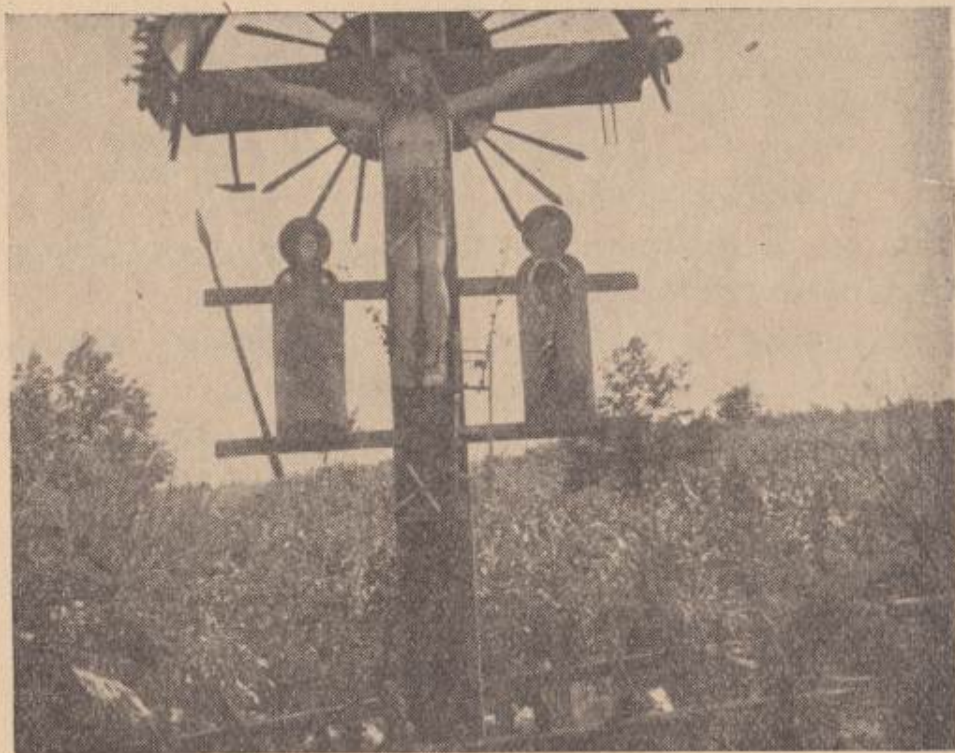
Multe însă sunt și cu studii superioare.

Menționez că frumoasa administrație și gospodărie face în această mănăstire, cu o avere de 50 ha. pământ arabil, apoi vii, livezi, grădini, iazuri pădure spre folosință, Prea Cuvioasa maica stareță Veronica Bușilă, care e o vrednică monahie, vioaie, foarte primitoare, însă demnă de sinceritatea, piozitatea și curăția sufletească. Toate maicile sunt liniștite și muncitoare, lucrând, ziua întreagă la grădină ca și la răsboiu, iar în clipele de recreație simt farmecul naturii ce le învălue, cântând în cor și rugându-se lui Dumnezeu în înțelesul și rostul vieții adevărate.

Însă în acest colț tăinuit dela granița de răsărit a țării este mare nevoie de trezire a energiei naționale în toate înțelesu-

rile, de oarece influența veche pravoslavnică, nu s'a șters încă cu totul.

Ne gătim de suitul dealului, după ce trecem prin livada cu flori și pomi fructiferi. Cărarea spre vârful dealului se deschide printre desișul pădurii de brazi, diferiți arbori și bolovani mari de piatră ce ies la iveală din loc în loc. Nici un zgomot. Numai din când în când suflarea vântului ne răco-rește puțin, de puternica căldură a zilei. Ajungem sus pe un platou acoperit cu un covor verde și așezați pe un mare bloc

Troiță
(Răstignirea Domnului).

de piatră, privim pe toată valea Nistrului, cântând în isonul mierlelor și turturelelor, ce țin concert amețitor în pădurea mănăstirii.

Tabloul este minunat. Apa Nistrului adunată grămadă, între ziduri înalte de piatră se aprinde de intense culori când impurpurată ca și când ar reflecta un incendiu, când frumoasă, când fioroasă ca inroșită de sânge, când cu culoarea galbenă aurie a seninului de asfințit, curgând dintr'o bucată mândră și aspră, sub aparența liniștei dela față.

Satele și livezile stau nemișcate în lungul Nistrului, unele fiind chiar lângă apă, altele pe podișul înalt, la marginea la-

nurilor nesfârșite. Ne coborîm în căldura și puternica lumină, de după amiază, în veselie și mare bucurie sufletească, de parcă și pasărilor înțelegeau rostul clipelor trăite de noi.

Mănăstirea prin așezarea ei pitorească, este foarte mult vizitată de credincioșii din împrejurimi.

În seară, după ce am luat masa încheiată cu ceai, așezați cu toții pe o bancă în mijlocul livezii, maica stariță iar începe a-și aminti, în frânturi, icoane și amintiri din trecute vremi. Sunt supărările și necazurile mănăstirii și ale ei, apoi cântăm din muzica bisericească pe psaltichie, în ascultarea maicilor și surorilor, de față, trăind clipe înălțătoare de suflet, după care ne retragem în liniștea nopții, spre a ne odihni.

30 Iulie.

E dimineată. Ne pregătim de plecare în dorința de a ne îndrepta și către frumusețile atât de pitorești ale dulcii Bucovine, plină de slava trecutului, căci cu vizitarea mănăstirii Călărășauca, terminăm călătoria în Basarabia.

Toate privirile se întorc cu recunoștință, spre maica stareță, mulțumindu-i cu tot sufletul de frumoasa și pioasa ospitalitate ce ne-a dat, și precum călătorul tresaltă de bucurie când la mijlocul călătoriei sale întâlnește în marginea drumului prăfuit și ars de soare, un arbore stufos și adumbritor, sub care se așează ca să se odihnească puțin, și apoi întărit prin repaos și reconfortat cu puteri noi, își îndeplinește mai cu ușurință și restul drumului, tot astfel și noi suntem mulțumiți și adânc impresionați că am odihnit la mijlocul călătoriei noastre sub umbra și la adăpostul sfintei mănăstiri, prinzând noi puteri și încurajări, pentru a parcurge și restul pioasei călătorii, insuflându-ne un adânc simțământ religios.

Și adânc mișcați, într'o atmosferă de cucernică închinare, după ce mai întâi intonăm cu toții câteva cântări bisericești, ne luăm rămas bun. O roată dela mașină ne face să plecăm cu un ceas mai târziu.

Pornind, trecem prin târgulețul Atachi (Otaci), ajungem la Securenii, unde mulțime de căruțe țărănești stau așezate în stradă în cea mai mare neorânduială. Este iarmaroc. Țărani ce mână căruțe încărcate cu saci, case neîngrijite ca de mahala, iar evreii cu prăvălii și tarabe vând ouă, prăjesc

pește, spală paharele de vin, întind mese împrejurul cărora muștele roiesc, căutând să ametească cu vorba pe săteni, și să le ia marfa cu prețuri scăzute, speculându-i în modul cel mai neomenos, și ținându-i astfel în cea mai mare întunecime, care trebuie să ne îngrijoreze pe toți.

Cinci ore și jumătate, alergăm pe drumuri de câmp bogat în lanuri de porumb, fânețuri, floarea soarelui iar ici și colo, mașini de treerat grâul.

Iată-ne ajunși în Hotin, oraș cu rol însemnat în istoria țării. Aci Mihai Viteazul la 1600 alungând pe Domnul Moldovei Ștefan Movilă, a proclamat unirea tuturor țărilor surori. și tot aci au avut loc contractarea de alianță între Hatmanul Căzăcesc și Vasile Lupu pe baza unui tribut de 600.000 lei, și actul de alianță prin căsătoria domniței Ruxandra, fiica lui Vasile Lupu, cu Timuș fiul lui Bogdan Hamelnițki.

Astăzi Hotinul are fortificațiuni complet ruinate, pe o coastă accidentată, căci Nistrul este cu malul stâncos, înalt și aproape vertical; iar dincolo în Rusia Sovietică se află un oraș unde în locurile de odihnă sufletească — bisericile —, sunt localuri de teatru, cinematografe, mori, etc.

Cetatea este străpunsă prin mijloc de o scursoare prăpăstioasă dându-i înfățișare a două mari movili unite peste ea.

Ca edificii importante în Hotin avem palatul administrativ și o biserică catolică. Partea edilitară lasă mult de dorit, încât chiar strada principală care taie orașul în două nu este mai bună.

Orașul Hotin prin așezarea sa la frontiera a două state vecine, — Polonia și Rusia —, fiind cu totul izolat din lipsa de cale ferată, ar trebui să aibă unele din cele mai însemnate instituțiuni, care pe deoparte să fie un semn al bunei gospodării românești față de străini, iar pe de alta să fie de un real folos populației din acest ținut depărtat.

PRIN BUCOVINA

Ne îndreptăm spre capitala Bucovinei, trecând prin sate bine organizate din punct de vedere edilitar, formate din case cu meșteșug construite, învelite cu șită, tablă sau țiglă, spre deosebire de cele din Basarabia, care în majoritate sunt acoperite cu stuh sau trestie și curțile înconjurată cu zid de

piatră. Pozițiile variate ale Bucovinei cu munți sălbateci și amenințatori, ape năprasnice, văi și dealuri, acoperite cu stoguri de fân, ca niște căciuli de uriași, codrii tăcuți unde stejarii și fagii își clatină ramurile verzi, iar șesurile întinse acoperite cu lanuri de grâu și de porumb, sunt înpodobite cu buchete de sălcii, ce aruncă umbre sub scăldătoarea arzătoare a razelor de soare și printre cari șerpuesc pârae cu apă de izvor, dându-ți impresia unei vaste grădini unde marele gospodar — Dumnezeu — a dat omului tot ceea ce încântă și desfată sufletul spre a-L prea mări și a-L lăuda pentru minunile săvârșite în natură așa de armonios alcătuite.

Numai cine n'a călătorit pe drumurile Bucovinei nu le cunoaște, cât sunt de încântătoare, fie că se urcă ușoare dealuri și coline, fie că se coboară văi adânci, cu întinse livezi, în fundul cărora soarele își scapără razele-i strălucitoare, pe turlile scânteietoare de biserici. Fiecare pas sau cotitură de drum, îți oferă o nouă priveliște, fiecare regiune își are alte flori, alte păsări și alți copaci, umbresc potecile și drumurile, înfierbântate de arșița verei. Dealurile și văile clocotesc, de cântecele, chiuiturile și doinele harnicilor lucrători de câmp, arând și cosind : pe drumurile albite și bătute de praf, care încărcate și trase de blânzii și cumiții boi trec agale, cu poveri spre târg sau spre casă, iar pe dâmburi îndepărtate pasc turme de oi și de vite cornute. Mașina aleargă pe șosele bine pietruite, — suind și coborând, — pe când noi admirând blândețea și podoaba culmilor, suntem cuprinși de un adânc sentiment de religiozitate față de acest sfânt și bine cuvântat ținut al dulcii Bucovine. Peste noapte dormim la reședința arhiepiscopală din Cernăuți.

CERNAUȚI

31 Iulie

Orașul se înfățișează în toată curățenia și noblețea frumosului, cu multe turnuri înalte de biserică, răsărind din desișul caselor, cu universitate și numeroase școale de diferite grade. Actuala reședință arhiepiscopală este o clădire monumentală, zidită pe spesele fondului religios, constând din edificiul principal, edificiul seminarului și casa preoțească. I. P. S. Mitropolit Visarion, abia sosind din București cu mașina, cer audiență pentru ziua următoare.

1 August.

Sâmbătă orele 8½ dimineața sunt primit în audiență, unde am luat ceaiul la I. P. S. Visarion, Mitropolit al Bucovinei, care e un adevărat părinte duhovnicesc cu un suflet îngăduitor și delicat, câștigând astfel iubirea și încrederea tuturor păstoriiților ce-l înțeleg, fără de care nu poate exista și nici spori vreo educație cu atât mai mult păstorie rodnică.

— Ce te aduce pe la noi?, mă întreabă Vlădica cu blândețea și dragostea unui adevărat arhipăstor.

Sf. Mitropolie din orașul Cernăuți (Bucovina).

— Înalt Prea Sfințite, am hotărât să fac o călătorie, prin țară și să-mi însemnez impresiile culese din diferite locuri.

Am vizitat mănăstirile basarabene cunoscând astfel și poporul moldovenesc din acel ținut, care m'a impresionat adânc, văzându-i blândețea, bunătatea sufletească, religiozitatea, milostenia, gata la ori și ce jertfă pentru biserică, pentru săraci și pentru ori și ce faptă bună și terminând m'am îndreptat spre Bucovina, pentru a vizita pe cât îmi stă cu putință și această parte a țării noastre cu atâtea evocatoare monumente

din trecutul Moldovei, unde atât răsăritul, cât și apusul soarelui, sunt pline de slavă.

— Frumoasă și plăcută călătorie întreprinzi cucernice Părinte !

— Sfintele locașuri basarabene, întemeiate ca fiice ale vechilor noastre așezări mănăstirești de prin Carpații Moldovei, le cunosc și eu, spune I. P. S. Mitropolit. Hrisoavele și documentele referitoare la aceste mănăstiri, vorbesc clar despre stăpânirea sceptrului Moldovei, până la apele bătrânului Nistru, și chiar peste malurile lui, în vremea domniei lui Duca-Vodă, fost 8 ani cneaz al Ucrainei, până la apa Bugului, republica moldovenească de astăzi.

Inscripții și pisanii, cu date și expresiuni în graiul românesc, strălucesc pe pereții sfintei biserici ; bibliotecile, stranele, mănăstirești (Dobrușa, Noul-Neamț) sunt pline de cărți românești, tipărite în mănăstirea Neamțu, sau la Iași, ale căror file sunt roase de multa lor întrebuințare, ceea ce dovedește cultivarea graiului nostru și perseverența opusă străinismului.

O recunoștință mare se impune să avem față de fondatorii, care ne-au lăsat acest fel de prețioase documente, legate de acest pământ curat românesc.

În Basarabia, ca și în alte părți ale Țării de obicei mănăstirile sunt așezate mai mult în locuri ferite de căi prea umblate ale lumii mirenești, prin fundul văilor și totdeauna înconjurate de păduri bogate. Unele din ele însă ca : Japca, Saharna, Călărășauca, etc. sunt întemeiate chiar pe malul Nistrului, în stâncile și văile adânci, și adăpostite de malul său drept, stâncos și înalt. Multe așezăminte bisericesti și mănăstirești sunt lăsate în fiecare colț al Basarabiei de către Domnitorii Moldovei : Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu, de către boerii de odinioară, care au dat și din pământurile lor, de mulți dintre monahi și feluriți alți credincioși, care au contribuit mult la întemeierea și mai ales la întreținerea acestor sfinte așezări de liniște sufletească, pentru care se pomenesc întotdeauna la sfintele slujbe, socotiți ca ctitori valoroși, și creștini religioși.

— Astfel de excursiuni ar trebui să facem mai ales noi preoții, spune I. P. S., pentru a putea cunoaște poporul nostru, din punct de vedere religios, istoric, cultural, social și politic chiar, căci numai astfel ne putem da noi seama de tăria lui de

credință și iubirea ce o are față de neamul și țara sa, numai astfel putem cunoaște cu adevărat țara și frumusețile ei.

— Eu îți doresc, izbândă în călătoria ce o întreprinzi, și Dumnezeu să-ți ajute spre a-ți desăvârși lucrul frumos și pios ce ai gândit să-l faci.

Terminându-se audiența, mi s'a dat un însoțitor pentru a vizita paltul Mitropolitan, care întrece cu mult pe cel Patriarhal din București, fiind cel mai frumos din întreaga Europă. Sala de festivități, unde sunt tablouri cu Mitropoliții Bucovinei, în mărime naturală, muzeul care pe lângă cărțile vechi diferite vestminte, peceții domnești, strane, cădelnițe, cârje, icoane, mai are pe zidul sălii, tablouri cu figurile tuturor, împăraților Habsburgi.

În întregul palat arhiepiscopesc, domnește o atmosferă de sfințenie, de glorie și de mărire.

RADAUȚI

La ora 1 după amiază, pe un soare fierbinte și înăbușitor, părăsim capitala Bucovinei, mergând spre Rădăuți, întovărășiți de trenul ce merge paralel cu șoseaua, printre câmpuri de grâne și fânețe, peste care țărani și țărance în cămăși albe, muncesc de zor.

Șoseaua dreaptă asemenea unei fâșii de pânză, se desparte din când în când de tren, spre a se întovărăși iarăși, până ce intrăm în Rădăuți, unde în afară de cele trei coșuri de fabrică, se înalță trufașă o sinagogă peste turnurile de biserică și de clădiri ale orașului.

O șosea largă plină de praf și de gropi, merge spre inima orașului, având deoparte și de alta căsuțe cu tăblițe în perete sau în poartă, pe care sunt scrise mai mult, nume de evrei doctori, avocați, notari, etc. Mai departe căsuțe mărunte și curate împodobite cu flori, printre care se vede locuința mai frumoasă a vre-unui funcționar, grădini, curți mari și largi, înconjurată de garduri, înverzite de ederă sau zorele. Un oraș strâmt și murdar. Piața cu numeroasele-i hale de bere, vin și zarzavat, își desfășoară mai mult murdăria.

O grădină publică în păragină, cu pomi rupți și iarba călcată în picioare, de copii pistruiți pe față, ce aleargă mingea,

pe când peste ctitoria Mușeteștilor, tăcută și umilă, cu crucile stinghere, plutește un aer îmbătrânit de vremuri.

Aproape totul străin, prea puțini români fiind lăncezesc muncind din greu, în folosul străinilor, care spre deosebire de noi, ce facem politică de învrăjbită, de ură, de patimi se strâng în „case de cetire” în „cercuri de cultură” unde pun la cale felurite planuri, spre a-și spori neamul și avuția, sfidând adesea sentimentul nostru național și căutând să frângă tăria rasei noastre.

MANASTIREA PUTNA

Străbătând drumul ce duce printre văi și dealuri șesuri întinse acoperite cu lanuri de porumb și de cartofi, de unde vine și un miros proaspăt de fân cosit, intrăm în comuna Putna cu case mari și grădini bogate, apoi școala, primăria, Cassa Națională, biserica înaltă de zid, unde găsim sfințenia, umilința și credința. Mănăstirea începe a se zări în fundul aleiei de bătrâni copaci, înalți și drepti, ce împreună cu sfintele cruci, străpung zarea. Poarta cu blăni de stejar roase de ploii, ghintuită în fier, care are deasupra așezat în zid capul de bour, se deschide greu, de paznicul mănăstirii, ce abia iese dintr'o căsuță șubredă.

Pătrundem în curtea mănăstirii, ce ne amintește trecutul sfânt al lui Ștefan cel Mare, vitejia neamului, inspirat de la zidurile altarului și înconjurat de sunetele clopotelor. Mergem la stăreție, unde Prea Cuviosul Părinte mitrofor Athanasie Prelipceanu, egumenul de o vârstă mijlocie, ne primește cu bunăvoință, oferindu-ne o cameră de odihnă. E grăbit pentru o slujbă. Se înserează, iar noi obosiți de drum ne culcăm, ca pentru a doua zi să fim odihniți.

2 August.

În dangătul duios al clopotelor din turnul bisericii, ce răscolește trecutul îndepărtat, coborâm din stăreție, spre biserica scaldată în lumina dulce a candelilor și lumânărilor curate. E Duminică. În prezența Cucernicilor părinți, tăcuți și gânditori, bătrânilor cu plete lungi, femeilor cu ștergare albe ca zăpada, copiilor cum și altor vizitatori ce umplu biserica să asculte sfânta slujbă, am cântat în strană și am pre-

dicat despre : Credința cea vie sau lucrătoare, punând-o în legătură și cu credința Voevodului Ștefan cel Mare ce se odihnește sub lespede de mormânt, care numai cu crucea, stindardul creștinătății, a putut să ne păstreze pământul sfânt al țării.

După oficierea serviciului divin Prea Cuviosul Părinte stareț, ne arată chipul pașinic al lui Ștefan, de pe peretele din față al bisericii, apoi lespede din mijloc care amintește cel dintâi mormânt în care a fost așezat corpul neînsuflețit al Voevodului, când mai târziu moaștele-i prefăcute în țărână, au fost ridicate și puse cu mare pompă, în colțul din partea dreaptă a naosului, unde se odihnesc până în ziua de astăzi.

— Bătrânii, spune părintele stareț, pomenesc că în vremuri grele, de câte ori hoardele barbare năvăleau în țară, apăsarea peste culmi de dealuri și de munți, ca și o viziune dumnezească, umbra lui Ștefan, încurajând astfel pe vitejii moldoveni să se năpustească cu tot avântul lor național, iubitor de patrie și credință spre a risipi puhoiul de dușmanii pustiitori.

O candelă mică nemișcată, lângă mormânt arde neîncetat, la căpătâiul Voevodului, lângă care se odihnesc în pace oasele Mariei, fiica lui Radu cel Frumos, și Maria de Mangop, adusă din vechea cetate a Comnenilor-Trapezuntul. Deoparte sub lespezi grele de piatră sunt îngropați Ștefăniță Vodă, fiul lui Bogdan, cum și Maria soția lui Rareș, fiecare având inscripția săpată pe piatra depe mormânturi, peste care plutesc amintiri străbune, în fața cărora trebuie să îngenunchem rugându-ne cu pietate, căci ele ne-au fost și sunt singurul izvor de nădejde și de exemplu ce ni-l dă vrednicul ostaș al neamului.

Foarte impresionat am fost în acest locaș de închinare și sălășluirea monahicească, înconjurat de ziduri, de stâncile roase de apă și de trufașii munți care o înconjur, căci fiecare poate povesti despre viața, isprăvile Voevodului, și măreția de odinioară a Moldovei. Fiecare dintre bătrânii istoviți de muncă cu părul alb de griji și de nevoi, știe ceva din istoricul mănăstirii. Zidirea ei se leagă de o legendă care povestește, că un pusnic anume Daniil a îndrumat pe Ștefan cel Mare, de a o întemeia la 4 Iunie 1466, drept mulțumire lui Dumnezeu pentru izbânda dela Chilia, închinată „Adormirii Maicii Dom-

nului” și o acoperi cu plumb, sfârșind-o în 1469, când o înconjoară cu ziduri tari de fortăreață, fiind sfințită tot în același an, după strălucita biruință a Voevodului în lupta dela Lipnic, asupra Tătarilor, de către Teoctist Mitropolitul Sucevei, Tarasie Episcopul de Roman și cu sobor de 64 preoți.

Se mai povestește că dintre munții, care se ridică de jur împrejur, depe coasta unui munte — astăzi dealul Ancii — pe vârful cărui se află o cruce, Ștefan cel Mare au dat drumul la o săgeată, care înfingându-se într'un stejar, acolo a pus să se ridice altarul, apoi poarta și clopotnița în locul însemnat de arcașii săi.

Această falnică mănăstire, din cauza unei neglijențe a fost complet distrusă de un incendiu în săptămâna Patimilor, zidită fiind din nou de Voevod, dăruindu-i totdeodată daruri prețioase, pentru înfrumusețare și imobile imense pentru îmbunătățirea ei materială.

În 1653, Timuș Camelnițchi ginerile Domnitorului Vasile Lupu, se spune că sub forma de a da ajutor socrului său contra răsculaților ce veneau să prade mănăstirea a distrus complet sfântul locaș în căutarea unei pretinse comori, ascunse de Ștefan Voevod, fără însă a o afla, rămânând cu această ocaziune să ia plumbul, cu care era acoperită biserica. Mai târziu s'a rezidit din temelie, dar pe la anul 1739, fiind stricată, din cauza unui mare cutremur, care a produs crăpături chiar zidurilor înconjurătoare, Episcopul Iacob, o restaură, cu ajutorul ofrandelor din partea binevoitorilor creștini, împodobind-o și înfrumusețând-o cu toate obiectele bisericesti necesare. Urmașii au înzestrat — mai departe mănăstirea întemeind și o școală cu mare reputație din care au ieșit înalți Prelați ai țării, au dăruit imobile și se bucurau de multe privilegii, când după răpirea Bucovinei averea a fost luată de către stat rămânând prea puțin sub stăpânirea ei.

Astăzi mănăstirea se găsește foarte strâmtorată, în cât nu se mai practică nici frumosul obicei strămoșesc, de a acorda fiecărui străin ospitalitate pentru trei zile, căci ei înșiși plătesc mâncarea zilnică, fiind bugetari. Eșind din biserică urcăm scările numeroase ale stareției și intrăm în muezul format din două mici odăițe, unde în dulapuri sub globuri de sticlă se păstrează o mulțime de vestminte și obiecte prețioase bisericesti, ca : potire, candelă, cădelnițe artistice, omo-

foare, epitrahile, cruci, evanghelii, manuscrise, icoane, cărți, tetrapoduri, aere brodate cu fir de aur și perle, odăjdii, în aur și argint, lucrate de mână cu artă și cu o bogăție rară, în mare parte dăruită de marele ctitor Ștefan Vodă.

O evanghelie mare legată în zale de aur, împodobită cu ornamente, inițiale și iconițe, de o frumusețe rară, pentru care un englez s'a oferit cu suma de lei 22 milioane, pentru a o cumpăra. Scrisori pe pergament de o valoare neprețuită cu pecețiile domnești, aplicate pe ceară: epitrahile având brodat portretul lui Ștefan cel Mare și al Doamnei Maria, împodobit cu coroane și mantii de aur. Vesminte și odoare bisericești, țesute în fir și mărgăritare, au diferite chipuri și scene biblice, de către Doamna Voevodului, cum și de domnițele trăite la curte, ce dau dovadă de o răbdare neîntrecută, un gust și o pricepere demnă de admirat.

Pecețiile domnești, ale lui Ștefan cel Mare și Alexandru cel Bun : cuvertura de mormânt cu chipul Mariei de Mangop, a doua soția a lui Ștefan, e cusută cu cea mai desăvârșită artă, bătută în fir de argint, având pe cap o coroană cu nestimate ; cuvertură cusută cu fir de aur și perle reprezentând „Adormirea Maicii Domnului”, coroana de argint aurit, cu pietre scumpe; cărți bisericești vechi documente, scrisori de o valoare neprețuită cu peceți domnești. Nu lipsesc nici moaștele sfinților făcătoare de minuni, degetul lui Daniil Sihastru, ferecat în argint și împodobit cu pietre scumpe. Apoi bucăți de rochii brodate în aur, inele fin cizelate, o mantie de domn dintr'o materie foarte prețioasă, bucăți de lanțuri de aur, 160 perle de diferite mărimi și forme, toate păstrate în vase de sticlă.

Eșim din muzeu și ne îndreptăm spre sala unde Părințele stareț ne invită la masa de prânz, arătându-și bucuria și mulțumirea sufletească pentru informațiunile date asupra istoricului monumentului și a muzeului care a primit mari renovări prin dărnicia M. S. Regelui Carol al II-lea, readucându-se la forma originală.

După prânzul copios, vizităm împrejurimile sfintei mănăstiri Putna, însoțiți fiind de un Cuvios părinte, urcând întâi spre crucea ce arată locul unde Ștefan cel Mare și arcașii săi au tras cu săgețile să fixeze punctul unde se va zidi locul sfânt de închinare.

Frumoase priveliști! Munți și văi, unde odinioară cloco-teau și urlau de răsunetul surlilor, și imnelor de biruință a oastei plăeșilor, fluturându-și sulițiile și steagurile, acum trăesc în tăcere desăvârșită, sub cântecul plăcut al păsărelelor, printre brazii ce abia se clatină la adierea ușoară a vântului, sub murmurul tainic al pârâului ce șerpuește printre pietre și sub huetul monoton al fabricilor unde se toarnă sticlă. De aci coborâm pe lângă fabrica de sticlărie și nu departe de sat, o

Sf. Cruce ce arată locul unde Ștefan cel Mare și arcașii săi au tras cu săgețile, pentru a fixa locașul sfânt de închinare, Putna.

încăpere strâmtă, săpată cu dalta într'o stâncă de piatră, ne dă a înțelege că aici a fost locuința în care bătrânul Daniil sihas-tru a trăit retras, cioplindu-și cu multă trudă această chili-oară, sub formă de bisericuță pentru rugăciuni, cum și o peș-teră pentru locuit. Inconjurată cu un garduleț de brad și clă-diri noi, se simte străină, fiind lăsată în voia soartei, căci nimeni nu-i dă îngrijire. Murdărie, pereții cu semnături ne-cuviincioase, tineri și tinere unde își dau întâlniri, copii jucân-

du-se și străini care vin din când în când s'o vadă, chilia devine din ce în ce mai umilă, melancolică și pustie de duhul blând și luminos al bătrânului sihastru și de curățenia sfântă a vremurilor trecute. Lespedea de piatră rece și umedă unde sihastrul își odihnea trupul obosit de bătrânețe, iconostasul, pridvorul, tăetura ferestrii, fac pe toți călătorii bătrâni și tineri, ce privesc, să admire și să rămâe uimiți, de răbdarea ce

Peșteră săpată de Daniil Sihastru.

nu se mai poate întâlni astăzi, cum și de perseverența, legendarului sihastru Daniil.

Din chiliuța-i de piatră, vezi pădurea de brazi, colțuri de stânci săpate de șivoae, copaci doborâți de bătrânețe, felurite flori ce se întrec în frunze și în parfum amețitor, burueni crescând în sălbătecie și belșug, pe lângă brăzișorii ce se ridică sfioși din așternutul moale și umed al mușchilor și frunzelor căzute.

Și în acest colț bătrânul călugăr sfânt, cu barba-i albă și

încălcită, cu vorba-i arzătoare și sufletu-i cald, cu chipu-i luminos și blând de partiarh, adus de șale, își făcea rugăciunile și canonul plin de credință, „cu duhul curăției al gândului smerit, al dragostei și al înfrânării“.

Astăzi în chilioara agățată între stânci soarele apare mai târziu, cărarea pe unde încet, încet, trecea neștiut de nimeni sihastrul Daniil, acum e bătută de lucrători străini, fie mergând spre casă, sau coborând la fabrica din vale, brazii, ce odinioară or fi umbrind chilia bătrânului profet, sunt de mult tăiați.

Poposind pe pietrele măcinate de ploi, ascultăm la un bătrân paznic al chiliei, ce cu imaginea lui minunată de român, ne povestește, țesând o sumedenie de legende și povești, cu privire la viața sfântă și curată a sînastrului, cum și ajutorul și curajul dat Voevodului moldovean Ștefan, care a putut eși victorios în luptele cu Turcii, spunând că tot acest pusnic ar fi îndrumat pe Voevod, să întemeieze mănăstirea, drept mulțumire pentru isbânda câștigată la Chilia.

Se înserează bine. În curtea sfintei mănăstiri cum intri în partea dreaptă a bisericii, bustul lui Mihail Eminescu îți evocă momente de reculegere sufletească, găsind multă mângâiere la umbra vechiului locaș și în tăcerea poetului, ce-ți odihnesc sufletul în rugăciunea și slava, ridicate dumnezeirii creatoare.

În liniște și în noaptea cu început de lună, natura întreagă parcă a tăcut și se pregătește de culcare. Noi mergem însoțiți de doi părinți la cina pregătită, afară din mănăstire, la un restaurant anume pentru vizitatori. Târziu! Totul doarme. Ne retragem spre umilul colț, unde la adăpostul mândrelor ziduri mănăstirești dorm în adâncă pace a morților chipurile domnilor și domnițelor și vrăjiți de amintirile istorice ale trecutului, am fi dorit ca buciurile și surlele să răsune prin văi și munți, și împreună cu freamătul și îngânarea frunzelor să trezească natura întreagă, și însuși Voevodul să privească reînvierea neamului românesc.

În noapte adâncă adormim, asemena unor copii toropiți de somn, când bătrânul sau bătrâna le povestesc la gura sobei cele mai frumoase basme sau legende.

MANASTIREA SUCEVIȚA

3 August.

În zorii zilei cu aerul tare de munte, ne dăm salutul convenit, și pornim străbătând dealuri și văi, câmpii întinse printre ogoare de păpușoiu încă verde, cu pete închise de in și cânepă, sate românești cu căsuțe de lemn meșteșugit lucrate.

*Mănăstirea Sucevița
(Biserica „Învierea“).*

Pretutindeni turme de oi și cirezi de vite, risipite la pășune.

Intrăm în curtea mănăstirii Sucevița, prin poarta ce ni se deschide de mâna unui paznic. Este una dintre cele mai frumoase mănăstiri prin situația ei admirabilă și liniștită între munții Furcoi și Neagoe, a cărui pictură în fresco, bine conservată pe dinăuntru și pe dinafară, ne dovedește dragostea și marea răbdare ce au avut cei de acum 400 de ani pentru sfințele locașuri dumnezești. Cu privire la întemeierea ei, Cuvio-

sul Ilarion, spune că, Gheorghe Movilă, încă înainte de a ajunge Episcop de Rădăuți mai târziu fiind numit și mitropolit al Moldovei, ar fi clădit la început o bisericuță de lemn pe moșia domnească Sucevița, cu asentimentul lui Petru Vodă Șchiopul, apoi o altă biserică de zid „Arătarea Domnului“, sfințită la 1581 chiar de el ca Episcop. Această bisericuță ar fi fost călcată de nelegiuitori și distrusă prin anumite întâmplări necu-

*Mănăstirea Sucevița
cu zidul înconjurător.*

noscute, zidindu-se din nou de acelaș Episcop, dându-i hramul „Invierea“, la care s'au făcut multe îmbunătățiri, fratele său Ieremia Movilă fiind domnul Moldovei pe atunci.

Colecția de antichități, nu are proporțiile unui muzeu mareț, ci sunt vreo două odăi unde stau așezate la rând: Evanghelia scrisă de călugări în secolul XV și XVI; vestminte bisericesti lucrate de mână în fir și mărgăritare, icoane dăruite de Mitropolitul Gh. Movilă; amulete cu diferite tablouri

religioase, purtate de împărați și principii, evanghelia împodobită cu desemnuri colorate și miniaturi atât de frumos împletite, dăruită de Ecaterina II-a a Rusiei (1760); scrisori domnești, așternute pe pergament cu peceți mari de ceară; poemelnic cu porțițe din 1588 cu numele tuturor ctitorilor; epitaf, în fir de aur și argint în perle și diamante, cu mărgăritare, cusut de Maria de Mangop; chipul lui Simion Movilă, tatăl Mitropolitului Petru Movilă, cusut de soția sa Margareta, asemenea și chipul lui Ieremia Movilă, de o rară frumusețe, țesute cu un gust și o pricepere neîntrecută, fiind expuse la expoziția din Paris (1924) și Bruxelles (1935).

În anul 1831 arzând clădirile și chiliile mănăstirești, au fost reclădite, făcându-se și alte îmbunătățiri, din fondul mănăstiresc. Mai târziu s'a reparat și biserica învelind-o, restaurând turnurile și zidurile, iar capela de iarnă „Buna Vestire“, așezată în turnul de deasupra porții de intrare a fost radical reparată, atât interior cât și exterior.

Această mănăstire de călugări, care a dăinuit aproape 400 de ani, astăzi cum nu-și mai îndeplinea scopul ei caritabil sau cultural, s'a transformat în mănăstire de maici, de către I. P. S. S. Mitropolitul Visarion. „Maicile au fost mutate la Sucevița din Vatra Moldovița și predarea mănăstirii s'a făcut de delegatul Mitropoliei, părintele stareț Gherman din Dragomirna. Ultimul egumen al mănăstirii Sucevița a fost arhimandritul dr. Ortezie Popescu actualul stareț al mănăstirii Sfântul Ioan cel Nou dela Suceava și fostul tovarăș de temniță a lui Ciprian Porumbescu în cunoscutul proces al „Arboroasei“ (Universul, an 53 No. 321 Vineri 20 Noembrie 1936).

MĂNĂSTIREA DRAGOMIRNA.

Pe o șosea netedă, printre lanurile fericite de porumb și zăvoaiele de sălcii, pe o largă câmpie mănoasă și mătăsoasă dealuri rotunde acoperite de păduri spre colțul din răsărit al Bucovinei, pe o colină în mijlocul unei poeni la poalele pădurilor seculare, este așezată cea mai frumoasă dintre mănăstirile ei, Dragomirna, cu o împrejurime pitorească, demnă de admirația oricărui trecător, cu sufletu-i pios.

Pe un pârau în sus pe drumul graniței, de altă dată, am

ajuns pe o geană de deal crescută parcă din mormânt și iată-ne în față cu niște cruci mari de fier, iar pe dinaintea mănăstirii, prin poiana presărată cu mândrii stejari și albi mesteacuni, își continuă cursul pârăiașul „Dragomirna“, care ca și mănăstirea își trage numele dela moșia Dragomirești.

Grădina cu pomi fructiferi, livada, moara de apă, cimitrul cu biserica schitului, înconjurat cu gard de scânduri, instalațiunile și grajdurile mănăstirești, toate sunt afară în apropiere de zidurile mănăstirii. Trecând pe lângă ele ajungem la uriașa poartă ce se află în mijlocul zidului pătrat ce înconjoară mănăstirea, deasupra căreia se află capul de bour și mărețul turn al clopotniței, lângă vechea stăreție. În mijlocul curții se înalță eleganta, puternica și svelta biserică cu stilul ei curat și armonios, atât de frumoasă, încât deșteaptă mulțumirea și admirațiunea fiecărui cunoscător și iubitor de artă. E timpul de vecernie. Clopotele răsună peste văi și dealuri, când după câțva timp încetează, plecând departe din ce în ce mai încet ca un călător bătrân, prin munți și codrii, spre lumea ctitorilor ce au fost odată. Părintele stareț Gherman Melentie român basarabean este voinic, cu ochii sfredelitori de om care știe și a văzut multe. Deși obosit, arată foarte binevoitor și bucuros de oaspeți. E târziu când totul doarme, ca și în acest cuib de liniște și reculegere sufletească, unde nimic nu turbură adâncă pace a sfântului locaș de închinare.

4 August.

Ne deșteptăm în sunetele clopotelor și lumina vie a soarelui de dimineață. Deasupra frumoasei și elegantei biserici Dragomirna „turnul juvaer“ lucrat în chipul cel mai desăvârșit predomină întreaga împrejurime.

— Această mănăstire, spune Cuviosul casier, este întemeiată de Mitropolitul Moldovei Anastasie Crimca pe la anul 1626, înzestrând-o cu odoare alese, dintre care numai unele s'au păstrat până în ziua de astăzi, și de Domnul Moldovei Miron Movilă Barnovschi, care a înconjurat mănăstirea cu un zid înalt și gros, ridicând deasupra porții și în cele patru colțuri, turnuri puternice, transformând-o astfel într'o adevărată fortăreață, unde mulți în vremuri grele au aflat adăpost.

Dar cu toată însemnătatea ei, fiind ca exemplu și din punct de vedere moral, totuși Cazacii și Tătarii, oameni fără frică de Dumnezeu au jefuit-o de cărțile și odoarele cele mai valoroase și scumpe arzându-le și nimicindu-le.

Mult a fost încercată această mănăstire și în timpul stăreției lui Paisie de neam rus, venit cu mulți călugări de ai săi din Sfântul Munte Athos, vânzându-i moșiile, vitele, argintăriile, vestmintele și multe alte obiecte de valoare, dar cu ajutorul lui Dumnezeu cu mari jertfe și pierderi s'a putut men-

*Mănăstirea Dragomirna
(Vedere generală).*

ține până în ziua de astăzi, căutând a se îndrepta pe seama fondului bisericesc ortodox român.

Afară de zidul mănăstirii se află biserica schitului zidită din piatră și îmbrăcată cu cărămidă smălțuită, tencuită și dată cu var. Altarul cât și naosul bisericii sunt boltite și pardosite pe jos cu cărămidă. Are nenumărate icoane din cele mai frumoase, candelile și diferite obiecte bisericesti. În jurul bisericii, terenul care astăzi servește ca loc de odihnă pentru monahii adormiți întru Domnul, era odinioară ocupat cu chilii pentru călugării adunați spre a-și petrece viața frățească, după orânduiala cuvenită.

Biserica cea mare „Pogorârea Sfântului Duh“, este bine păstrată cu o bogată pictură veche, care farmecă și înalță su-

fletul spre cele dumnezeiești, fiind o adevărată capodoperă. Este înaltă și frumoasă cu pereții înconjurați de diferite podobe, puternic sprijiniți pe picioare de piatră, ce se ridică până la acoperământ. Intrând în tinda bisericii și aruncând o privire generală, până în fund spre altar se observă că întreaga biserică e pardosită cu lespezi, și la fiecare despărțitură: pronaos, naos și altar se ridică cu câteva trepte, așa că altarul predomină peste tot. Intreaga-i boltă în stil gotic este frumos împodobită cu pietre sculptate în chip de tot artistic. Asemenea pictură în fresco aurită în cea mai mare parte și care înfățișează icoanele din vechiul și noul Testament, s'a păstrat destul de bine. Multe obiecte antice, ca : relicvii, antimise, cărți ferecate cu argint și poleite cu aur, având multe ilustrațiuni și icoane ale evangheliștilor în culori iscusit lucrate, împodobesc foarte frumos biserica.

Mănăstirea are aspectul unei cetăți, înconjurată de ziduri puternice de piatră, cu mici deschizături înguste, la înălțimea de vreo opt metri de pământ, ce serveau ca puncte de observare și mijloc de apărare în timpurile vechi.

În vechime mănăstirile pe lângă îndeplinirea înaltelor chemări își aveau rostul lor economic. Moșiile cu care erau înzestrate de ctitorii lor, erau bine gospodărite. La mănăstirea Dragomirna s'au aplicat aceste principii, prin osârdia părintelui stareț Gherman, om priceput și harnic. După rugăciunea de dimineață călugării se duc la ascultare, adică la îndeletnicirile modestei lor gospodării, ca pictură, cismărie, lemnărie, sculptură, fierărie, lăcătușerie, brutărie, bucătărie, etc. Masa o iau împreună din rodul muncii lor. Și unde până acum orice nevoie a mănăstirii se cerea a fi acoperită din fondul bugetului, astăzi rostul gospodăriei mănăstirești este suficient pentru acoperirea tuturor nevoilor de întreținere. Prin unirea și stăruința părintelui Gherman, s'au făcut multe îmbunătățiri mănăstirii. Frumoasa și vestita mănăstire Dragomirna, care imprimă o notă atât de caracteristică vechei arte moldovenești, cu ocazia înmormântării I. P. S. Nectarie Mitropolitul Bucovinei a fost vizitată de I. P. S. Patriarh Miron, rămânând adânc impresionat de atâtea frumuseți.

Aci, un venerabil părinte bătrân, anume Vitalie, refugiat din Rusia, unde se înăbușe orice manifestare a vieții religioase,

indiferent de forma sub care ar apare ea, mă face curios de a întreba de felul de conducere, de trăire religioasă și socială în țara sovietelor.

Neștiind decât rusește, am apelat atunci la unul din curvii părinți ai sfintei mănăstiri — majoritatea fiind basarabeni, care știu limba rusească — anume la părintele ieromonah Matei Bordoș, bibliotecarul și supraveghetorul muzeului, să-mi traducă în românește, tot ce-mi va vorbi despre viața religioasă, economică și socială din Rusia, sub aspra conducere a comuniștilor, și așezați pe o bancă în fața sfântului și dumnezeescului locaș de închinare, ascultăm cu luare aminte la ceia ce ne istorisește bătrânul refugiat

Toate ideile anarhice răspândite de bolșevicii comuniști — spune bătrânul refugiat — învenineză sufletul cinstit al muncitorului, ruinează pe ori ce cetățean și primejduiește țara. Nimic nu s'a realizat din toate făgăduințele comuniștilor ruși, anume, că viața va fi liberă, ușoară și convenabilă, sau mult mai îmbunătățită ca înainte.

Fiecare conducător face ceia ce îi vine în minte. Se cred stăpâni absoluți pe viață și pe moarte.

Au voie să aresteze, să dea în judecată și să exileze fără nici un ordin de sus; de multe oriucid fără multă vorbă, astfel transformând Rusia într'un ținut sălbatec, unde nimeni nu mai poate avea nici viața în siguranță.

În privinta muncii, populațiunea dela orașe găsește mai ușor lucru, pe câtă vreme la sate bieții oameni sunt nevoiți să lucreze și să trăiască în comun, nefiind stăpâni pe nici o palmă de pământ, totul aparținând statului. Birurile apasă greu pe spatele muncitorului.

Toți aproape lucrează în mod colectiv, și numai toamna primesc, — pâinea — adică plata în natură, care nu-i ajunge decât până în primăvară, când sunt siliți iarăși a munci colectiv. Cei ce lucrează în acest fel, au 2 kg. pâine pe zi. Dacă nu găsește cineva de lucru, mâncarea îl privește. Cei ce nu voesc să muncească în comun, sunt impuși la mari biruri.

Munca colectivă este foarte grea și istovitoare.

Se lucrează încontinuu. Nu este sărbătoare, nici zi de odihnă, mâncarea puțină și rea, îmbrăcămintea veche, orele de

plimbare suprimate, așa că de multe ori, ar primi mulți să fie pedepsiți la ocnă, decât să ducă acest calvar al vieții.

În locul marilor proprietăți ale boerilor și ciocoilor s'au înființat gospodăriile ale statului (ferme), conduse de așa numiții directori, care varsă tot venitul statului, distrugând astfel toată gospodăria țării și dreptul „mujicului“ rus. Și ce poate fi mai natural decât ca un om să se bucure de produsul muncii sale? Dar, vai! în Rusia nu se petrece astfel!...

Haina fățarniciei este podoaba comunismului. Legea și conștiința figurează numai pe hârtie, aplicarea ei fiind cu totul alta. Din cauza aceasta, orșele sunt pline de oameni fără nici un căpătâi și satele în cea mai mare parte pustii. Atât drumurile și cărările ce duceau la biserici, la fântâni sau spre căminurile părintești, acum toate sunt părăginte și acoperite de burueni.

Cât despre grozăviile foamei se știe că milioane de ființe omenești au căzut pradă, nebuniei comuniștilor. Ținuturi mari au fost pustiite de foamete și toate ajutoarele date de diferite țări, sunt asemenea unor picături de apă într'un ocean.

„Omul dela țară n'are nici o vatră pentru ceapă“. Sclavia e mai mare decât a fost. Trebuie să muncești, dar nu ești pe nimic stăpân.

Însă ceia ce pravoslavnicul popor rus simte că-l doare mai mult, sunt distrugerile, pângărirea și jefuirea sfintelor locașuri dumnezeiești, de odoarele lor, iar slujitorii sfântului altar uciși prin ștreang și foc, din care cauză s'au produs mari și dureroase sguđuri sufletești, precum și o stare de nesigurantă în ordinea socială.

Cei ce cred în Dumnezeu sunt priviți ca cei mai mari dușmani ai comunismului. N'au dreptul să mănânce sau să se întoarcă spre răsărit să se roage, iar cei ce nu se supun acestui ordin drăcesc, sunt pedepsiți să lucreze siliți în așa zisa muncă colectivă comunistă pe 10,15 sau 20 ani, fără vre-un rost, iar dacă călcarea de lege este ceva mai grea, atunci sunt împușcați

În Moscova din 1600 biserici au rămas până azi numai 10 în care slujesc preoții. La sate și orașe mici, din depărtări, n'au voie nici să pomenească de religie, sau de preoți și monahi, din care cauză aproape toți se retrag la orașe mari, ră-

mânând țara pustie de oameni ; iar locurile părăsite sunt declarate ca averea statului (Sovhoză) și le transformă în ferme, unde lucrează, comuniștii cu cei pedepsiți din diferite motive. Creștinii sunt numiți paraziții țării.

În orașele : Cameneț, Podolsc și Orenburg, pe Ural, nouă luni de zile nu s'a săvârșit nici o slujbă religioasă, oficial, ci poate ascunși ca odinioară prin catacombe.

Pentru preoți și credincioși, traiul este foarte greu, fiind priyiți din partea statului comunist ca cele mai rele și răsvrătite elemente, neaducând nici un folos statului și lumii comuniste. Sunt lipsiți de toate drepturile cetățenești.

Viața creștinului rus de azi, este că se roagă prin bordee și diferite ascunzișuri. La masa stau cu șepcile pe cap, fiind opriți să se roage sau să se închine.

De remarcat însă un lucru : Credința în popor este cu mult mai aprinsă, decât ca și mai înainte și aceasta cu atât mai mult cu cât sunt opriți dela ceia ce sufletul lor reclamă, adică credința, nădejdea și dragostea către Dumnezeu.

Tot poporul declară chiar, pe față, azi, că pentru credința este totdeauna bucuros și gata de moarte, și așteaptă nerăbdător un răsboiu, socotind ca numai astfel va scăpa de starea nenorocită în care se găsește.

Statul comunist caută a strica familiile, a uzurpa drepturile părinților asupra copiilor, spre a nu-i bate sau a-i obijdui, în caz contrariu părinții sunt pedepsiți. Pe criminali și tâlhari, caută întâi, a-i îndrepta și a-i atrage la comunism, iar de nu reușesc, îi împușcă.

Toată atențiunea comuniștilor este îndreptată către tineret spre a-l atrage în această direcțiune, în care scop se înființează, cinematografe, radio și alte organe propagandiste, cu caracter comunist și ateist.

Iată cele ce am putut culege dela bătrânul și venerabilul refugiat, cu privire la viața religioasă, socială și economică din Rusia comunistă.

Iată, cum din cele spuse aci, ușor se poate constata cum această plagă socială — comunismul — smulge ființei omenesti, dragostea și puterea de muncă în marginile energiei lui, stinge orice spirit de invenție, gust și artă, și mai mult decât atât caută să omoare tot ceea ce este mai scump în sufletul o-

mului — credința în Dumnezeu — fără de care un popor nu poate exista, chiar trăind indivizii aceluia popor. Legea comunistă și organizația ei este asemenea unui cimitir în care se înmormântează atâtea valori, ce ar putea fi de mare folos societății și chiar întregii omeniri.

Bunul simț al unui popor și dovadă de credință statornică în Atotputernicul Dumnezeu, este de a respinge ori ce idee ce-i poate întuneca credința și a rătați conștiința.

Această dovadă ne-o dă cu prisosință cei ce au făurit România Mare, această frumoasă și binecuvântată de Dumnezeu Țară, la care se uită și râvnesc cu invidie vecinii noștri maghiari și alții.

Să se știe că singurele izvoare care pregătesc fericirea unui popor, nu sunt decât, biserica, școala și credința strămoșească, către care cu toții să ne îndreptăm privirile.

Să nu plecăm urechea către cei ce, pentru a ajunge scopuri personale, promit lucruri ce nu se pot realiza.

Viitorul și fericirea unui popor nu este decât atunci, când la baza muncii sale se află cinstea, dreptatea și respectul avutului altuia, nutrind în el credința și nădejdea, manifestată prin dragostea creștinească „*cu cinstea unul pe altul mai mare făcând*“

SUCEAVA

După o distanță de 9 km., calea ce duce printr'o aleie de tei bătrâni, așezați ca două rânduri de santinele, te lasă să zărești vestita cetate a Voevozilor Moldovei, Suceava, care cuprinde atâtea amintiri ale timpurilor de încheiere națională, fiind așezată pe o poziție strategică excelentă, unde se adăposteau pe vremuri de războiu, de răsturiște, ca și în cele de glorie.

Am trecut pe aci, ca să ne închinăm sfântului Marelui mucenic Ioan cel Nou, care a suferit munci cumplite pentru credința în Hristos. Racla care cuprinde sfintele moaște se află în biserica „Sfântul Gheorghe“, una din cele mai mari și impozante biserici din Suceava cu un acoperământ de țigle în culori, alcătuind tricolorul românesc.

Aci vin o mulțime de credincioși, cerând întărire și învio-

rare în credință și îngenunchind cu evlavie se roagă pentru alinarea suferințelor și curățirea sufletească.

La intrarea în biserica Sfântul Gheorghe căreia poporul îi mai zice și mănăstirea Sfântul Ioan, fiindcă aci se găsesc moaștele marelui mucenic Ioan cel Nou, deasupra, o inscripție ne lămurește în chipul următor :

Suceava

(Catedrala Sf. Gheorghe în care se păstrează Sfintele moaște ale Marelui mucenic Ioan cel Nou.

„Cu voința Tatălui și conlucrarea Fiului și săvârșirea Sfântului Duh a voit binecredinciosul și de Hristos iubitorul Ioan Bogdan Voevod din mila lui Dumnezeu Domn pământului Moldovei a zidit biserica Mitropoliei Sucevei unde este nramul marelui martir și purtătorului de biruință Gheorghe și a început a o zidi în anul (7022) 1514 și n'a ajuns a săvârși ; iar fiul său Ioan Ștefan Voevod din mila lui Dumnezeu Domn pământului Moldovei cu ajutorul lui Dumnezeu a zidit dela

ferestre în sus, și a săvârșit în anul (7030) 1522, în luna Noiembrie 6 și al șaselea an curgător al Domniei sale și s'a sfințit cu mâna I. P. S. Mitropolit Teoctis'“

Pictura dinăuntru bisericii ne lămurește cele aflate în inscripție înfățișând persoanele lui Bogdan Ștefăniță, Petru și alte chipuri domnești. În interior pe poarta din dreapta sub un baldachin se află moaștele Sfântului Ioan cel Nou, într'un sicriu ferecat în argint, având 12 icoane ce reprezintă chinurile Sfântului. Pomenirea se serbează la 2 Iunie, și e considerată ca patron al orașului și a întregii Bucovine, iar în ziua de 24 ale aceleași luni (Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul) se scot moaștele Sfântului și se poartă prin oraș cu mare procesiune, dând aspectul vechilor timpuri glorioase ale Moldovei.

Lângă raclă se află cusut de mână, în fir de aur, Icoana Sfântului Ioan cel Nou, sub care stă scris că s'a făcut „prin osârdia robilor lui Dumnezeu, Ioan Renovi polcovnic și al soției sale Smaranda afierosită sfintelor moaște spre a lor pomenire și a tot neamul lor, 1833” ; iar pe perete : „Această criptă s'a ridicat pe spesele fondului religionar greco-oriental a Bucovinei cu ocaziunea restaurării acestei sfinte biserici cu hramul Sfântului marelui mucenic Gheorghe sub domnia Majestății Sale a Impăratului și Regeiui apostolic Francisc I în al 62-lea an al împărăției sale, fiind Arhiepiscop și Mitropolit Excelența Sa D. D. Dr. Vladimir de Repta, iar proestos al acestei mânăstiri Arhimandritul Mitrofor Ghedeon Balmuș în anul Domnului 1910“.

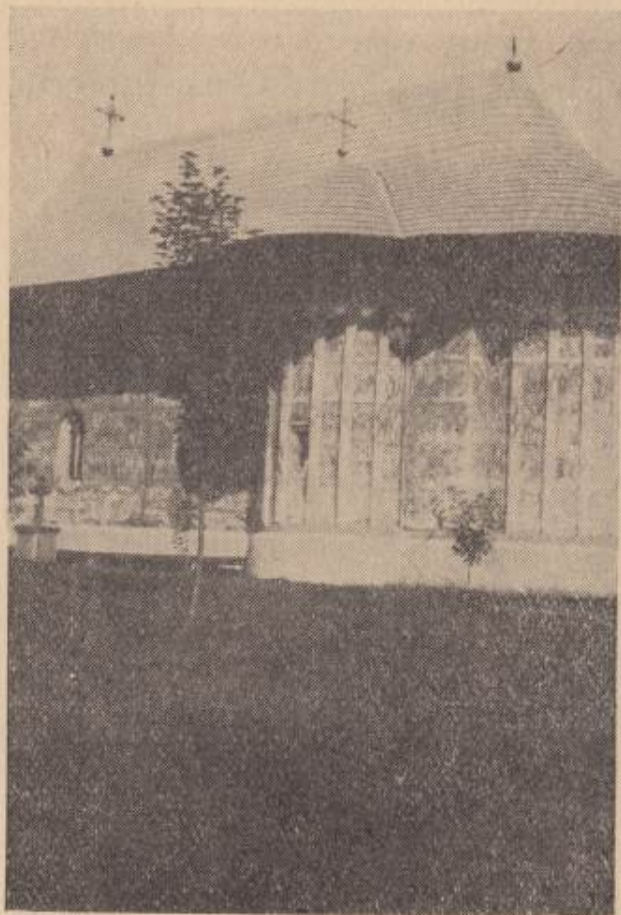
5 August.

MÂNĂSTIREA HUMORULUI

E dimineață. Un frumos peisaj se desfășoară în drum, sub razele vii ale soarelui, de munți înalți, dealuri blânde, stânci căzute la vale, întinse păduri de fagi și brazi, lunci îmbrăcate cu fân proaspăt, pâlcuri de brazi, case ridicate pe culmi sau ascunse în văi, ogoare de porumb încă verde, în, cânepă, iar la răscruci câte o troiță înălțată lângă o fântână umbrită de câte un arbore sau pom roditor

Ajungem la orașelul climateric „Gura-Humorului“ plin numai de seminția lui Israil, unde cu mare greutate găsim un

restaurant românesc. De aici plecăm pe frumoasa și încântătoare vale a Humorului, și în regiunea muntoasă pe un platou unde dă ochiului o încântătoare priveliște, fiind de jur împrejur numai munți acoperiți cu uriașe păduri de fagi și brazi, se zărește vestitul locaș de închinare de altădată, din vremea lui Alexandru cel Bun. Aproape vre-o 350 ani și mai bine, mănăstirea încetează de a mai exista, biserica ei devenind, biserică parohială.

Mănăstirea Humorului.

Este zidită în stil bizantin, și pictată atât în interior cât și în exterior în frescă. O ușă mare și greoaie de stejar, deschide drum credincioșilor de a intra în sfânta biserică, unde icoane vechi bisericesti, cruci, iconostas, analoghion ferecate în argint curat, ne aduce aminte din vremurile trecute.

În afară pictura în frescă, arată viețile sfinților. Judecata din urmă, cerul, iadul, asediul Constantinopolei de către Turci, marea, corăbii cu pânze scufundându-se. În oraș ostași, preoți în odăjdii, mitropoliți, împăratul și împărăteasa. Icoana Sfin-

tei Fecioare, a sfinților păzitori ai orașului în care dreptatea și morala, lumina și adevărul de mult îl părăsise, privesc de departe cum dușmani nenumărați se apropie, cu puțin mai pe urmă să devie stăpâni.

MÂNĂSTIREA VORONEȚ

Dela Humor mergem spre Voroneț, și ajungând acolo întâlnim pe un om păzitor, ce ne deschide spre a vizita biserica, care este zidită de Ștefan cel Mare la 1481, pe locul unde trăise Daniil sihastru. Pridvorul e făcut mai în urmă de Mitropolitul Grigorie Roșca, unde este chiar înmormântat. Aci, la

Mănăstirea Voroneț.

Voroneț, s'au găsit, Apostolul și Psaltirea, unele din cele mai vechi manuscrise românești. Intrând în biserică în pronaos la dreapta mormântului sihastrului Daniil, iar la stânga mormântul unui ctitor de mănăstire anume boerul Hatmanul Barnovschi și la picioarele lui un alt ctitor Florea. În partea dreaptă pe peretele din naos este ctitoria lui Ștefan cel Mare cu mănăstirea în palmă închinând-o Mântuitorului, iar alături se află III-a soție a Voevodului, anume Vochița, tot în dreapta fiind și fiul său Bogdan cel chior cu o copiliță. Biserica este pictată în interior și exterior în frescă, asemenea celor din Sucevița și Humorului reprezentând întreaga Sfântă Scriptură a Vechiului și Noului Testament.

MĂNĂSTIREA VATRA-MOLDOVIȚA

După ce trecem prin multe sate frumoase și dese, așezate între munții împăduriți cu brazi și fagi, iar câte un râu, cu albia-i de prund și bolovani, șerpuește fugind, ajungem la Vatra-Moldovița azi desființată prin trecerea maicilor la Sucevița.

Ajunși la mănăstire, suntem întâmpinați cu multă bunăvoință de maica casierită care după ce ne facem cunoscuți, suntem conduși la atelierele de covoare, unde se constată priciperea în acest fel de ocupațiune.

Pisania dela sfânta biserică arată că mănăstirea este zidită de Petru Rareș, având pictura în frescă atât în afară cât și înăuntru, asemenea celorla dela Humor și Voroneț: „Cu voința Tatălui și conlucrarea Fiului și săvârșirea Sfântului Duh a binevoit binecredincisul lui Iisus Cristos, Io Petru Voevod din mila lui Dumnezeu gospodar (domn) al pământului Moldovei, fiul lui Ștefan cel Mare, să zidesc biserica Moldoviței cu hramul „Buna-Vestire“ în anul 7040 și s'a sfințit în anul 7045 luna Septembrie 8 când era egumen Avramie“.

În privința picturii este deosebit de impunătoare prin icoanele, tablourile și scenele religioase ale Vechiului și Noului Testament. Printre obiectele bisericesti care sunt de o neprețuită valoare prin chipul artistic lucrate, se găsește o psaltire manuscris în limba slavonă, a Episcopului Efrem al Rădăuților datând din 1614, lăsând cu limbă de moarte următorul blestem, spre a nu se înstrăina: „Cu voia Tatălui, ajutorul Fiului și săvârșirea Duhului Sfânt, s'a scris această psaltire mântuitoare, în zilele mult onoratului și de Dumnezeu iubitorului Domn Io Ștefan Voevod, fiul lui Tomșa Voevod, din grația lui Dumnezeu Domntorul Țării Moldovenești de Efrim, Episcopul Rădăuților, pentru mântuirea sufletului său și al părinților săi, și s'au dăruit mănăstirii Vatra-Moldoviței cu hramul „Buna-Vestire“.

„Dacă se va lăsa cineva sedus prin ispita diavolului și a lua din această mănăstire, și a o depune în alt loc, să fie acela afurisit de Dumnezeu, făcătorul cerului și al pământului, de Prea Curata Maica Sa, de cei 318 părinți și să aibă parte cu Iuda“.

În dulapul cu geam unde se află o mulțime de obiecte

bisericești se află și Evanghelia tipărită la Moscova în 1735, dăruită sfintei mânăstiri de Impărăteasa Rusiei Ecaterina Alexevna, prin osteneala Arhimandritului și Igumenului Moldoviței Kir Benedict“.

În afară de mormintele multor binevoitori credincioși, Domni, Episcopi și boeri, care au îmbunătățit sfântul locaș se găsesc două monumente unde se odihnesc, marii Episcopi Atanasie (1658) și Gheorghe (1666) ai Romanului, iar în partea

Mânăstirea Vatra-Moldoviței

stângă a bisericii, într'un colț se văd ruinile palatului Episcopal, depe timpul lui Efrem.

Toate cele spuse vorbesc de vrednicia voevodului, a celor ce au păstrat mărețele monumente, și de credința poporului nostru.

6 August.

Biserica plină de credincioși veniți să se roage și să asculte Sfânta Liturghie, dă întregului locaș de închinare, o plăcută și veselă înfățișare, pentru prăsnuirea Schimbării la Față a Domnului nostru Iisus Christos. După oficierea serviciului divin la care iau parte și eu ținând și o cuvântare, eșim

din biserică într'o plăcută atmosferă de liniște și seninătate sufletească, pe când norii încărcăți de ploaia binefăcătoare ce cade des ca o singură pânză, formând șivoaie de noroi prin crăpăturile dealului și dealungul șoselei pornind în vale, ne grăbește ca să plecăm.

MĂNĂSTIREA VECHIULUI NEAMȚ

Pornim prin ploaia ce isbește în mașină, luând direcția spre Câmpul-Lung, printre dealuri și văi inverzite de fânețe, iar ici, colea, casele gospodarilor foarte bine aranjate și orân-

*Mănăstirea Vechiului Neamț
(Vedere generală).*

duite. Trecem din ce în ce spre munții acoperiți cu brazi și păduri întinse de fagi, mergând paralel cu râul Neagra și calea ferată, până în oraș, unde după un scurt popas, luăm iarăși drumul, de data aceasta numai printre înalții munți împăduriți, iar ici, colea, stânci pleșuve, șerpuind pe drumul cel mai bun ce ne duce spre Vatra-Dornei. Aci, în această stațiune climaterică, mișună jidovii întâlnindu-i pretutindenea unde e vorba de vre-un câștig, și ori unde poate ca să înșele. După un mic popas, plecăm, străbătând munți sălbateci și amenințători, stânci semețe, apa râului Neagra care curge năprasnică printre codrii tăcuți ai falnicilor brazi seculari, ale

căror crengi se clatină domol la ușorul vânt încărcat cu miros de rășină. Trecem prin comuna Broșteni, unde râul Neagra se varsă în cea mai măreață din apele Moldovei. Bistrița, pe care se află o mulțime de plute ce se odihnesc așteptând plecarea.

Podul din marginea comunei artistic lucrat. Pe aci este drumul spre ferma de brânzeturi și stupina Alteței Sale Principele Nicolae. În toate satele dealungul Bistriței, sătenii în haine albe sunt adunați la cârciumă, ridicând paharul și bând unul în sănătatea altuia, iar puțin mai la o parte perechi de tineri și tinere, joacă cuviincios, după cântecul țiganilor.

Se înoptează. Părăsim satele și acum mergem, urcând în munți pe drumul tăcut al brazilor bătrâni.

Nimeni în cale. Oricine își poate închipui, starea noastră sufletească, pe drumuri necunoscute și prăpăstioase, rătăcind mult timp prin munți, când după 2 ore am intrat într'un sat, Pipirig, apoi într'o pădure numai de stejari și după ce urcăm un dâmb intrăm în pădurea de brazi. În mijlocul ploii mărunte care a format mult noroiu dealungul drumului, greșind calea ne înapoem ca să intrăm în valea ce duce printre lanuri mici, presărate cu măreții stejari, ce se înalță drepti ca stâlpii. După ce eșim din pădure nu mai mergem mult că îndată ajungem la poarta de intrare a mănăstirii Vechiului-Neamț.

La ora 10½ noaptea când totu-i liniștit în sfântul locaș, un frate călugăr ne conduce prin gangul clopotniței și ne deschide la arhondărie pentru ca acolo să ne odihnim peste noapte.

7 August.

De cum a răsărit soarele, mă scol și iată aci în calitate de stareț, părintele Damaschin de curând venit dela Noul-Neamț.

În timp ce toacă și clopotele sună armonios pentru slujbă, cobor și intru în sfânta biserică, a lui Ștefan Vodă, impozantă prin mărimea și frumusețea ei. E întemeiată la 1392 de trei părinți : Sofronie, Pimen și Silvan, sub domnia lui Petru Mușat, care a făcut întâi biserica de zid dar în urma unui mare cutremur, ruinându-se, Ștefan cel Mare, la 1472, a ridicat biserica pe care o vedem astăzi.

După slujba la care am luat și eu parte cântând la strană, Părintele stareț mă conduce la cancelarie, apoi la bogata bibliotecă a mănăstirii, care se află în trei chilii cam întunecoase. Cărți slavonești și grecești scrise cu multă migală de către călugări și ucenici, pe vremea când nu exista tiparul, zac în duapuri prin felurite rafturi, unele fiind scrise ca de tipar, cu chenare înflorite și cu sfinți lucrați în peniță. Sunt mii de cărți slavonești, românești, latinești, franțuzești, nemțești, de o mare însemnătate religioasă, istorică și literară, între care și biblioteca fostului stareț, arhiereul Narcis Krețulescu, dăruită mănăstirii. Suntem apoi conduși la tezaur (muzeul mănăstirii), unde intrăm pe o ușă de fier de lângă altar, și pe niște înguste scări de piatră urcăm în chilia odoarelor. De jur împrejur, dulapuri înalte până în pod, cu rafturi multe îmbrăcate în sticlă, unde sunt așezate în orânduială cele mai de valoare obiecte bisericești : vestminte arhieresti și preoțești, evanghelii bogate în aur și argint, candelice scumpe, cruci bătute în diamante, cusături de mult preț, salbe, monede felurite, fiecare obiect având în dreptul său, câte un bilețel explicativ. Se remarcă o evanghelie mare groasă aproape de 1 metru înălțime și în greutate aproape 50 kg., ferecată în argint aurit și cu pietre de topaz, dăruită de Ecaterina II-a a Rusiei. Un epitrahil lucrat de soția Postelnicului Cosma Șerpe, o cruce veche de plumb, scurtă, care se desface, având în lăuntru sfintele vase pentru Liturghie și un sfânt antimis, care, pe timpuri în vreme de bejenie sau de războiu, preotul cu o sârmă le atârna de gât, și la vreme era pregătit pentru a săvârși sfânta slujbă. Mitre, cărje, cruci, potire, psaltiri, multe din aceste odoare fiind trimise de stat în Rusia cu ocazia războiului mondial, pe care le putem socoti ca pierdute.

Tipografia înființată de I. P. S. Mitropolitul Pimen, ajutat de vrednicul stareț de pe atunci ahimandritul Daniil Ciubotariu, funcționează prin tipărirea de calendare, cărți de rugăciuni, broșuri de propagandă religioasă, cum și alte comenzi. În afară de cetatea mănăstirii sunt multe case curate în care rar se găsește câte un călugăr, căci aici se adăpostesc oaspeții de vară ai mănăstirii Neamțului.

În fața mănăstirii este așezat, Arghiasmătarul, o fântână, cu un turn mare în forma unei mitre arhieresti, unde în anumite zile de peste an, se oficiază sfințirea apei cu deosebită

solemnitate. Acest turn masiv, având o prea frumoasă cruce, îmbrăcată în aur, din brațele căreia apa țâșnește în chip de raze argintii, prevăzut la pereții de jos văruiți, cu ferestre mari apropiate una de alta, pare un străjer tăcut și credincios al mănăstirii, rămas din veacurile ce s'au scurs peste creasta munților din jur ca niște ape ce nu se mai întorc, sau ca un uriaș cioban, legendar, care păstorește turmele de... brazi,

*Mănăstirea Vechiului-Neamt
(Agiasmatarul).*

ce nici iarna nu cobor la vale, dar care sunt înfrățite cu tăcerea și urâtul.

Vizităm librăria ce se află instalată puțin mai la o parte de agiasmatar, într'o căsuță modestă, unde un tânăr călugăr, stă și citește. In rafturi, cărți din editura proprie, articole de papetărie, icoane, cruciulițe.

Bătrânul părinte ne îndreaptă acum spre biserica sfântul Ioan dela cimitir cu gropnița cu oseminte lungă de vre-o 30

metri, având în zid rafturi de jur împrejur, pline cu căpătâni și oseminte de morți stând uscate unele lângă altele. Prea Cuviosul îmi istorisește că în partea de jos a zidului unde se văd cuptoarele adânci, în gura lor stau oase amestecate ce tac ca niște lemne pe vatră, așteptând focul ce le va distruge. Pe pereți, din distanță în distanță sunt mici pătrățele, tăblițe numerotate, pe care stau scrise cu vopsea, diferite maxime și cugetări: „Tribunalul suprem de egalitate, și de dreptate oglinda omului, cu spițăria sufletului, înaintea morții nimenea nu este fericit“; apoi, „muritor ești stai nu trece! Cugetă la oase rece! Ce ești tu? Am fost odată! Ce sunt eu? Vei fi odată!“ „Cugetul omului“ ocupă și hotărăște, dreptatea lui Dumnezeu judecă și răsplătește. Acest tribunal suprem judecă fără apel, fără recurs și fără advocați“.

Jos pe lângă rafturi, iată, multe cosciuge mici cu oseminte și cranii având inscripții pe ele, toate zăcând sub bolnița pietruită cu cărămizile ce au servit drept căpătâi fiecărui călugăr la moarte, după ce i s'a săpat mai întâi numele pe ea. Aci la această bolniță în anumite zile de peste an se face slujba pentru pomenirea tuturor celor adormiți întru Domnul, osemintele stropindu-se cu untdelemn și vin amestecat, iar prin cranii unde odată au plâns și au râs doi ochi, s'aprind mucuri de lumânări, dovedind că din toată măreția omului n'a rămas decât „oase goale și stricăciune“, ca astfei să cunoaștem că avuția, frumusețea, tăria și podoaba” nu sunt decât numai ranguri și podoabe ce dispar odată cu despărțirea sufletului din trup. Dincolo moartea, pe toți ne înfrățește. Dispare mândria, ura, vrajba, ambiția. Nici un zâmbet, nici un suspun, nici măcar un țărâit de greer în gropniță, ci liniște, tăcere de ghiață, tăcere de mormânt. Dormiți în tihnă somnul de veci, voi schimnici de toate rangurile care în viață ați purtat jugul lui Hristos! Fiți pe pace: Cine știe ce curioși se vor mai uita cândva la tidvele voastre goale? ¹⁾

MANASTIREA AGAPIA

Pe o șosea foarte bine pietruită, plantată de o parte și de alta de frumoși arbori, pornim spre Târgul Neamț, străbătând, dealuri și văi bogate în sate mari, ca apoi să ne în-

1) Preot N. Hodoroabă. O vizită la Mănăstirile Neamțu și Secu.

dreptăm spre Agapia, în spre căderea serii îmbrăcată în profundă liniște, printre livezi, case de sat, pe drumul de țară, mărginit cu garduri împletite. Eșim din sat pe câmpul pretutindeni înflorit de pajiști în toate culorile, punctat cu floarea roșie a scaiului, îndreptându-ne spre dealurile înalte acoperite de brazi, iar între zidurile acestor codrii, cu înfățișarea morții, se zărește mănăstirea Agapia. Case gospodărești ca la toate mănăstirile de maici, acoperite cu șindriile bine legate.

În partea stângă a drumului, sub poalele muntelui îmbrăcat cu falnici brazi se văd printre cei din jurul mesei, împo-

*Mănăstirea Vechiului-Neamț
(Biserica din cetate).*

dobită cu fripturi și garafe de vin, două surori tinere din mănăstire, luând parte la frumosul ospăț a vizitatorilor aflați la olaltă.

Intrăm în mănăstire. Lume multă ca la bălcu.

Restaurant, cofetărie, berărie unde unele din maici, și surori, servesc în calitate de chelnărițe, ceia ce lasă foarte urâtă impresie, într'un locaș de închinare și reculegere sufletească.

Aceasta dă dovadă de desordine și că a pătruns cât mai adânc în viața lor duhul lumesc. Laici de tot felul, se recreiază prin mănăstire, cu copiii și servitorii lor, mâncând, fumând, jucând cărți la ospătăria mănăstirii, iar aici, colo, întâlnești grupuri de tineri și tinere, plimbându-se și cântând dealungul

curții sfintei mânăstiri, unde își trăesc viața imorală, fără nici o grijă și fără nici o teamă de răspundere, tocmai în astfel de timpuri, când mai mult ca oricând avem nevoie, de sprijinul spiritual al sfintelor locașuri de închinare, pentru întărirea credinței strămoșești.

Unde sunt vremurile trecute, când fiorul te cuprindea numai trecând pe lângă un astfel de locaș de închinare ! Astăzi nu mai corespunde cu însemnătatea și rolul ce trebuie să-l aibă maicile în sfintele locașuri de reculegere sufletească. În nici o altă mânăstire din câte am vizitat, nu mi s'a întâmplat să văd că aci se duce mai mult viața profană, decât cea monahală, având o înfățișare neorânduită și nenorocită.

În loc ca maicile să ia aminte la orânduile vieții monahale, fugind de oamenii ușurateci, pentru a se arăta lui Dumnezeu, cât mai mult prin rugăciune, meditație și fapta cea bună, din contra, caută a se prinde mai mult în mrejele lumii acesteia, ce nu aduce nici un folos decât risipirea inimii și desolarea unde se vor simți incapabile pentru practicarea virtuții. Și dacă, nu pot sta numai în chilie, atunci însă, când ies, pentru anumite chestiuni, să se îmbrace cu frica lui Dumnezeu, și să se înarmeze cu dragostea Domnului nostru Iisus Christos, spre a putea înfrâna astfel, asaltul plăcerilor. Aci din contră urechea tuturor plecată la vorbe, și glume deșarte, stând la adunări în primele locuri, iar la masă cu ținuta necuvincioasă. Se amestecă chiar în noapte târziu ; printre cei veniți ca vizitatori care pângăresc sfântul locaș prin râsete, vorbe și expresiuni necuviincioase.

Maica Fevronia, superioara, care după informațiunile date nu s'ar afla în mânăstire, oare nu are datoria sfântă să dea exemplu cu postul și cu privegherea, observând ca toate maicile să fie pregătite, pentru ca mirele să le găsească cu candelile aprinse ? Socotesc că, pentru aceasta conducătorii bisericеști sunt chemați la opera cea mare și grea a prefacerii sufletești, atât de mult cerută în mânăstiri.

8 August.

A doua zi îmi îndrept privirea spre falnica biserică, admirând exteriorul său cu frumusețea-i armonică, iar în interior un sentiment religos, îmi deșteaptă în suflet picturile, din

bolta și din susul pereților, ale maestrului Grigorescu, precum și ale figurilor istorice, care se adăpostesc sub acoperământul acestui sfânt locaș. Cu cât vede cineva această biserică, cu atât voește a o vedea și a o admira, mai ales pentru pictura ei, care este o capodoperă a artei, ce deșteaptă sentimentul religios în sufletul omului.

„Istoria acestei sfinte mănăstiri“, ne încredințează, „că biserica dela Agapia veche este zidită pe la anul 7093 (1585) de Domnul Petru IV „Voevod cel zis șchiopul“. „Cu toate acestea din puținele documente rămase în urma mai multor evenimente triste, ce s’au petrecut, precum rezbél, revoluții și mai cu osebire la 1821, arderea mănăstirii, totuși se știe fără îndoială că este fondată din timpurile cele mai vechi a înființării tagmei monahicești“

„Cincizeci și șapte de ani după ce a fost zidită biserica din deal, s’a început zidirea bisericii din vale, — catedrala de astăzi Sf.-ții Mihail și Gavriil — de Hatmanul Garviil fratele lui Vasile Lupu Voevod, „sfințindu-se la anul 7152 (1644), precum încredințează inscripția aflătoare pe fațada bisericii despre miază zi (în litere sârbești), „după ce s’au făcut și alte îmbunătățiri, precum chilii și locuință în jurul bisericii, înconjurarea cu ziduri și înzestrarea cu moșii spre înlesnirea vieții monahilor. „Călugării au petrecut în această mănăstire, până la anul 1805, când s’au înlocuit cu monahii (călugărițe) prin hrisovul Domnului Alexandru Moruzi Voevod D.“ O altă inscripțiune pe peretele din afară în partea stângă la intrare cu litere cirilice, ne arată că „această sfântă mănăstire a pătimit primejdie cu arderea focului atât în lăuntru cât și afară din partea Turcilor după care „în zilele înălțatului Domn Ioan Sandu Sturza Voevod“, prin blagoslovenia, Prea Sfințitului Mitropolit al Moldovei Kiru Kirio Veniamin Costachi și prin osârdia... maicii Ielisabeta schimonahia stareța acestei sfinte monastiri s’au merimetisit și s’au tencuit... din venitul mănăstirii „spre veșnica pomenire a celor ce s’au ostenit și au ajutat“.

„Scluptatul catapetesmei, zugrăvitul bisericii, cu ornamente și tablouri religioase din Istoria sfântă de către pictorul N. Grigorescu, „stranele, sfintele icoane, amvonul“, policandrul cel mare comisionat la Viena calitate de fier lucrat cu aur în foc și îmbrăcat în cristal, candelabrele dela icoanele împărătești și de bronz lucrte în loc comisionate la Paris, argintării și alte

diferite obiecte de îmbunătățire și infrumusețare, formează podoaba bisericii, „care la 1858 pentru a treia oară s'a reparat în mod radical“, în vremea cămăcăniei prințului Vogoridi și Mitropolitului Sofronie Miclesco“.

În altă inscripție aflăm că :

„La 1911 pe vremea Regelui Carol I, după dorința Reginei Elisabeta, s'au înființat de P. P. S. Pimen Mitropolitul Moldovei, primul atelier mănăstiresc de scoarțe și covare românești în locul anume început, de ministrul Spiru Haret, stareță fiind Evpracsa Cozmescu.

„În atelierele mănăstirii, înmulțindu-se lucrările de specialități precum și așezămintele culturale și de binefacere : școala primară, școala de adulte, muzica armonică corală bisericească și dispensarul „Principele Mircea“, s'a simțit nevoia a se mări localul desăvârșindu-se în 1930, pe vremea Majestății Sale Regelui Carol II-lea, prin osârdia stareței Evpraxia Macri dându-i-se numele „Atelierul Regina Elisabeta“.

„În timpul războiului pentru întregirea neamului 1916—1919 în care armata a luptat sub conducerea viteazului Rege Ferdinand I, călugărițele din această mănăstire și din alte mănăstiri ale Moldovei, au mers pe câmpul de luptă, ca surori de caritate pentru îngrijirea ostașilor răniți, pregătite fiind în institutul Regina Elisabeta din București.

Călugărițele bătrâne rămase în mănăstire au ajutat pe invalizii și orfanii de războiu de care se interesa Majestatea Sa Regina Maria

„În amintirea, că mulți ani, se adunau pe timpul verii, în această mănăstire mari artiști și literați, N. Grigorescu, Hașdeu cu fiica sa Iulia, Carageale, Vlahuță, Delavrancea, Gh. Coșbuc și marele ministru Haret, retrași pentru odihnă, în liniștea munților și văiei Agapia, se păstrează până azi, casele în care ei au locuit“.

„Să se știe că pictura murală e, făcută de Grigorescu, acoperită de praful vremii și de fumul depus la arderea mănăstirii din 1903, a fost curățită“ de călugări și alți binevoitori creștini, înoindu-o și înzestrând-o cu munca și cheltuiala lor“.

MĂNĂSTIREA VĂRATEC.

Pe alea de stejari înalți, tăind semănăturile înflorite, după cale de 10 km., de drum, zărim în mijlocul brazilor turnurile

mânăstirii Văratec, ascunsă într'un colț de munte ce o adăpostește de asprul vânt al iernii. Oprind în fața cetății, mergem spre clădirile unde maica stareță monahia Evghenia I. Bâja spre deosebire de stareța mânăstirii Agapia, ne primește foarte binevoitoare, dându-ne cu plăcere informațiuni asupra istoricului și vieții monahale din mânăstirea pe care o conduce.

Prin purtarea de grijă a Domnului și prin iubirea de oameni s'a înființat acest sfânt locaș, spune Prea Cuvioasa Maică, cu osârdia sorei Olimbiada dela Topolița, care mai pe urmă a și fost stareța acestei mânăstiri Văratec, împreună cu părintele și bătrânul duhovnic Iosif pustnicul, care mult s'a zbuțumțat prin văi, măguri, palme de munți și prăpăstii, până ce a dat de poiana plină de felurite flori și limpede isvoare, înconjurată de desimea brazilor și a înalților copaci, în mijlocul cărora se află acum sfânta mânăstire Văratec.

Săvârșind-o pe cea dintâi biserică de lemn, cu toate poababele și acareturile, prin singura trudă și osteneala sa la anul 1780—85, — căci la 1808 s'a zidit biserică din piatră — a fost chemată să fie superioară sfintei mânăstiri. Dar ea nevoind a primi, — fugind de înălțare, — s'a numit atunci maica Nazaria dela Durău, cunoscută prin cinstitele sale orândueli. După moartea sa a venit superioară, maica Magdalena, apoi Olimbiada la 1822, care a fost pricinuitoarea începutului mânăstirii acesteia și tuturor făcătoare de bine, împlinindu-se toate cele spuse de Isus Sirah (cap. II) „Cei ce vă temeți de Domnul credeți lui și nu va cădea plata voastră, cei ce vă temeți de Domnul nădăjduiți cele bune și veselie veacului și a milei va veni peste voi“.

Sub stăreția maicii Olimbiada, s'a administrat cu bună chibzuință toată averea sfântului locaș, când s'a mutat către Domnul în vârstă de 85 ani, spre a-și primi plata ostenețelor ce mărturisesc faptele sale.

Cu timpul această mânăstire s'a înfrumusețat și îmbogățit prin diferite danii, ca : moșii, bani, case, etc.; ce se făceau de domni, boeri, mitropoliți și alți binecredincioși mulți fără nici o condițiune decât pentru pomenirea sufletelor lor, și a tot neamul, lăsând și înfricoșate blesteme, prin care se opresc a se înstrăina.

Așa de pildă, „Ilinca Paladi dă trei moșii și altele precum și o sumă mare de bani, pentru săvârșirea bisericii de piatră,

pentru facerea clopotniței, a paraclisului și a zidului ce înconjoară mănăstirea; Agapia Balș dă moșia Brădulețul; Elisaveta Balș dă moșia Vulturești; Maica Safta Brâncoveanu dă 1000 galbeni și moșii și multe alte donații precum se vede și din pisania ce se află la intrare în sfânta biserică, cu următoarea cuprindere :

„La anul 1808, s'au zidit această sfântă biserică ce se prăznuște hramul Adormirea Maici Domnului, prin cstenelile Sfinției sale a Prea Cuviosului părinte Iosif duhovnicul și a stareței Olimbiadei, iar cei dintâi cetitori, au fost maicile din acest locaș.

Al doilea ctitor a fost doamna Elinca Paladi care a dăruit moșii și maica Elisabeta Balș au dăruit moșia Vulturești; maica Safta Brâncoveanu, au hărăzit moșiile Osita și Vladului, cu mai multe îndatoriri, în testamentul său iar celelalte moșii, vii și acarete ce au dăruit și alți ctitori sunt scrise, în cartea vieții, spre vecinica lor pomenire 1841 Octombre 20“.

Imbogățindu-se această mănăstire cu multe danii din partea binefăcătorilor, mărindu-se și numărul monahiilor, s'au zidit mai multe locuințe în apropiere precum și locaș de rugăciune, apoi trapeză și chilii pentru locuința ascultătoarelor, așa că sporind sfântul locaș de închinare, care în timpuri vechi nu era înveselit decât de glasul duios al păsărelelor din codrii înverziti, ajunge la epoca de înflorire, când din depărtări se auzea melodiosul glas a 17 clopote, chemând monahiile și credincioșii, la rugă în cele patru biserici, pentru mântuirea lor sufletească. Astăzi vedem două biserici bine îngrijite, curate, cu o prețioasă pictură, și valoroase obiecte bisericesti, iar în micul cimitir, mormântul în care doarme somnul de veci „Veronica Micle”, al cărei glas dulce a răspuns puternicei chemări a lui Eminescu.

După ce vizităm clădirile și arhondaricul cu frumoase mobile, apoi atelierile de covoare, țesătorie unde se lucrează intens și cu multă pricepere, plecăm, rămânând foarte mulțumiți și adânc impresionați de profunda liniște ce domnește în această mănăstire.

MĂNĂSTIREA DURĂU.

Printre munții împodobiți cu păduri de brazi și văi acoperite cu covare verzi de iarbă și flori mirositoare, mergem

spre Piatra-Naemț pe o distanță de 30 km., având o șosea foarte bună, îmbrăcată de o parte și de alta cu falnici stejari, iar pe alocurea, sate ce se urcă pe coastele dealurilor, legându-se cu munții împădurți. După un mic popas pentru reparația și revizuirea mașinei, ne îndreptăm spre mănăstirea Durău, prin adâncuri de văi semănate cu pietre aduse de apele furioase, venite dinspre munți. Intrăm pe valea, unde cea mai adâncă, limpede și frumoasă apă a Moldovei, Bistrița, trece pe sub malurile înalte, încărcată pe alocurea de plute conduse cu dibăcia omului versat în mânuirea lor.

După o oră și jumătate, lăsăm malul Bistriței, și intrând pe o vale lungă și strânsă între înălțimi de munți, și în adâncul serii, îmbălsămată de fânul cosit, drumul se înfundă tot mai mult în munți aproape de Ceahlău, când după ce trecem o aleie în tăcerea brazilor bătrâni, dăm de mănăstirea Durău.

E 9 seara în ajun de Dumonică. În biserică dulcele cântări ale privegherii se aud ca un zumzet de albine ce ne impresară, îmbinându-se cu ropotul de ploaie caldă și binefăcătoare.

9 August.

Disdecimineață, la chemarea duioasă a clopotelor, lume din satele vecine, călugări sărăcăcioși îmbrăcați și oaspeți din orașe, vin să asculte sfânta slujbă a Liturghiei. Biserica înconjurată de chilile simple dar curate ale călugărilor, în număr de 28, este așezată la poalele muntelui Ceahlău, între brazii încărcăți cu miros de rășină, prezentând o pitorească priveliște.

Bătrânul părinte ieromonah, Pahomie Grigoriu, ne istorisește că pe la anul 1600, înainte de a se face schitul Durău, era mănăstirea domnească „Hangului” de Miron Barnovschi, unde trăiau mai mulți sihaștri. Această mănăstire a durat până la 1819, când în lupta cu Turcii a ars și călugării greci au fugit la mănăstirea Secul. Mai târziu călugării ce se retrăsese de aici venind din nou să ridice biserica, au fost ajutați cu 1000 galbeni de niște neguțători greci, ce veneau adesea spre Dorna să cumpere lemne pentru Țarigrad, și astfel, mai având ajutorul și altor binecredincioși creștini s'a înălțat „cea dintâi așezare călugărească a Durăului, care după tradiție e

ctitoria călugăriței Mariana, zice-se fiică de Voevod moldovean, după cum se citește din inscripția de pe peretele bisericii: „La început schitul a fost de călugărițe. În 1802 călugărul Petre și alți ai lui frați de călugărie au înnoit vechea bisericuță de lemn și după povața și cu ajutorul dat de Mitropolitul Moldovei Veniamin Costache, au făcut case pentru călătorii sosiți în muntele Ceahlăului“.

„Intre anii 1832—1838 niște neguțători moldoveni ajutați de călugării din mănăstirile Neamțu, Secu și de călugărița Safta Brâncoveanu dela Văratec, au ridicat biserica de zid cu

*Mănăstirea Durău
(Vedere generală)
la poalele muntelui Ceahlău.*

hranul „Buna vestire“ în locul celei vechi. „Frumoasa poziție a schitului singuratec a atras și a adăpostit mulți ani pe timpul verei pe Gh. Panu acest mare cugetător și dârz luptător politic. Găsise aici la poalele Ceahlăului liniștea sufletească pe care o căuta

„După multă luptă uneori dusă prea departe și încordare de muncă, el a fost cel mai mare ajutor a schitului Durău care până atunci era abia cunoscut și călugării trăiau din mila poporului.

„Lui Pană se datorește ridicarea schitului la rangul de

mânăstire cu personalul călugăresc, ținut de stat în vremea miniștrilor dr. Istrate și Spiru Haret, cum și reparația biserici celei mai mari.

„Zidirea clopotniței a bisericuței dela cimitir și a caselor de oaspeți, stareți fiind arhimandrit Teofan.

Prin stăruința I. P. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei în vremea și cu ajuutorul ministrului Alecu Constantinescu, mânăstirea a fost înzestrată cu pământ de lucru și cu clădiri trebuincioase gospodăriei.

„In vremea marelui războiu și mai ales pe timpul armistițiului mânăstirea Durău, a fost cercetată în mai multe rânduri de marele rege Ferdinand I și regina Maria, care au găsit aici în acele zile grele, locul de retragere și reculegere.“

După ce prânzim, invitați, fiind de părintele stareț Dionise, ieromonahul, un călugăr foarte blând și binevoitor, care ne vorbește din viața Cuivioșiei sale și de cele mânăstirești, ne pregătim de plecare, așa că la orele unu după amiază porțim, prin comuna Răpciuni, o comună foarte mare și curată, cu frumoase livezi și case bune, spre Borsec, tăind dealungul văile dintre munții acoperiți de brazi, printre care șerpuește spre vale râul Bistricioara. Ajungem la Tulgheș, trecând pe lângă linia ferată a fabricii de cherestea și străbătând acest sat foarte mare, înzestrat cu băi și diferite instalațiuni ne apropiem de comuna Corbu, fericit că o mai revăd, amintindu-mi de excursiunea făcută acum cinci ani cu mai multe persoane remacabile, ca avocați, ofițeri și înalți funcționari. Intrăm în Borsec-Sat după aceia în Borsec-Băi, stațiunea balneară și climaterică fiind situată în cel mai frumos bazin al Transilvaniei, în milocul unor păduri rășinoase, care datează de secole, cu peste 30 isvoare foarte bogate în acid carbonic, fier, etc. Aci se fac băi reci și calde de acid carbonic, băi de nămol, cură de băut, de plimbări, de inhalații.

Potecile și aleile bine îngrijite și amenajate dau posibilitatea pentru cura de plimbări, ce duc prin mijlocul pădurilor seculare, la depărtări de chilometri.

Plecăm, trecând prin comuna Ditrău, cu o populație de 17.000 locuitori, dintre care puțini protestanți și mai puțini ortodoxi, majoritatea fiind romano-catolici, după care vizitând biserica, pornim spre Gheorghieni și trecând ajungem la Miercurea-Ciucului oraș populat cu Sași, Unguri și foarte puțini Români.

10 August.

După ce prânzim în Miercurea-Ciucului, pornim dealungul munților îndepărtați acoperiți de întinsele păduri de brazi și fagi, trecem peste un mare platou, îmbrăcat cu lanuri de porumb, livezi de fân, grâul de curând secerat și adunat în clăi, parcurgând distanța de 24 km., când iarăși intrăm în munți.

Ici și colo vile cu diferite numiri, iar mai în vale o tabletă ce anunță frumoasa stațiune balneară Tușnad, denumită: „Mărgăritarul Carpaților“, înconjurată cu munți acoperiți în cea mai mare parte cu păduri seculare de brad, a căror verdeată este întreruptă de culoarea albă a stâncilor pitorești, răspândind cel mai curat aer ozonat de munte, în timp ce Oltul spumegând își urmează cursul spre șesul bogat acoperit cu spice de aur.

La Tușnad se află și lacul Sfânta Ana, care este unul din cele mai cunoscute ochiuri de mare înconjurat de brazi.

Vizităm și strandul situat pe malul unui lac artificial alimentat de apa Oltului înconjurat de munți de brazi, având aerul minunat ozonat și bogat în razele ultraviolete ale soarelui.

Stăm puțin. În drum îmi trec satele pe dinainte unul după altul.

Casele solide cu acoperământ de țiglă dar mai ales turnurile ascuțite ale bisericilor ce se înalță trufaș, sfidând parcă văzduhul, dau acestor părți o înfățișare deosebită.

Pe câmpul îmbrăcat cu haina verde și încadrat de dealurile ce se pierd în zare se văd la muncă bărbați și femei, cu caracteristicile pălării mari de paie. Drumul continuă printr-o pitorească poziție. Pământul pare a fi bine cultivat. Pe livezile ce tivesc poalele dealurilor, fânul e strâns cu îngrijire; deasemeni iarba e strânsă fără risipă, așa încât tot locul pare a fi măturat.

Peste puțin suntem la Brașov, centru de cultură românească, cu numeroase școli. Aci a fost prima tipografie în Ardeal, unde s'au tipărit dintre primele cărți românești, aici au fost loc de refugiere pentru domni și boeri în vremuri de răstriașe și centru de propagandă pentru unitatea națională. Lângă Brașov se află frumoasa localitate Noua unde în timp de vară, mulți găsesc un adăpost de liniștită recreare, pe care

am avut și eu ocaziunea să o cunosc în tovărășia unui bun prieten al meu.

11 August.

După amiază având mașina bine reparată plecăm spre București, străbătând frumoasa vale a Prahovei, unde ne oferă ochiului cele mai încântătoare priveliști, odihnind peste noapte în satul Aricești lângă regiunea petroliferă a Moreșilor.

12 August.

Trecând prin Ploești, mergem înainte oprind puțin la mănăstirea Țigănești apoi Snagov și comuna Lipia-Bojdani.

13 August.

După ce trecem pe la mănăstirea Căldărușani locaș sfânt de închinare, înălțat de voevodul Matei Basarab, ca încheere a călătoriei mele întreprinsă pela sfintele mănăstiri, am găsit de datorie să mulțumesc Atotputernicului Dumnezeu pentru purtarea Sa de grijă în tot drumul parcurs.

De aceea mi-am îndreptat gândul să trec pela satul meu natal, unde pentru prima oară am văzut lumina zilei și mi-am petrecut copilăria sub aripile ocrotitoare ale scumpilor mei părinți, astăzi adormiți întru Domnul.

Și astfel cu doliul aruncat asupra sufletului meu, intrând în curtea Sfintei Biserici din Măxineni (satul meu natal), și în fața sfântului locaș, lângă mormântul sfânt al mult iubiților părinți Petre preotul și Elena preoteasa, cu lumânarea aprinsă lângă crucea ce veșnic stă de veghe la căpătâiul lor, îmi zic o rugăciune în taină, făcându-mi semnul sfintei cruci, și după câțva timp de reculegere sufletească, plecând, simt un gol în suflet, căci de data aceasta n'am cui spune în casa părintească, ca altă dată, impresiile din călătoriile întreprinse.

Eternă să le fie memoria, și Dumnezeu să așeze sufletele lor în locașurile dreptilor; în sânul lui Avram să-i odihnească și cu dreptii să-i înnumere.

Pr. DIMITRIE P. MICȘUNESCU

TABLA DE MATERIE

	<u>Pag.</u>
1. In drum spre Basarabia (Brăila, Galați, Reni)	7
2. Mănăstirea Terapont	11
3. Mănăstirea Cetatea	16
4. Schitul Episcopul Iustinian (Alexandrovca)	22
5. Schitul Borisovca	25
6. Mănăstirea Noul-Neamț (Chițcani)	27
7. Chișinău (Via Arhierească și Casa Emeritală)	31
8. Mănăstirea Suruceni	36
9. Mănăstirea Condița	38
10. Mănăstirea Căpriana	39
11. Mănăstirea Hâncu	43
12. Mănăstirea Vărzărești	45
13. Mănăstirea Răciula	47
14. Mănăstirea Răciula	48
15. Mănăstirea Hârjauca	53
16. Mănăstirea Hârbovățului	56
17. Mănăstirea Frumoasa	58
18. Mănăstirea Țigănești	57
19. Mănăstirea Tabăra	60
20. Mănăstirea Curchi	61
21. Mănăstirea Hirova	62
22. Mănăstirea Dobrușa	63
23. Mănăstirea Coșelăuca	68
24. Mănăstirea Japca	69
25. Schitul Rugilor	77
26. Mănăstirea Călărășauca	82
27. Prin Bucovina	87
28. Cernăuți (Catedrala Mitropoliei)	88
29. Rădăuți	91
30. Mănăstirea Putna	92
31. Mănăstirea Sucevița	99
32. Mănăstirea Dragomirna (Iubitoare de pace)	101
33. Suceava	108
34. Mănăstirea Humorului	110
35. Mănăstirea Voroneț	112
36. Mănăstirea Vatra-Moldovița	113
37. Mănăstirea Vechiului-Neamț	118
38. Mănăstirea Agapia	119
39. Mănăstirea Văratec	123
40. Mănăstirea Durău	125
41. Prin Transilvania — spre casă	129

DE ACELAȘ AUTOR :

1. Trei cuvântări ocazionale.
2. Istoricul Bisericii „Inălțarea Domnului“ (Târca).

In manuscris :

1. Istoricul Mănăstirii Căldărușani.
2. Dicționar de cuvinte și expresiuni religioase.

Prețul Lei 50.—